

Stanisław Leon Popek
NADWRAŻLIWE OGRODY
Wiersze wybrane

Antologia dwujęzyczna

Wybór, przekład i glosariusz Alexandru G. Șerban

GRĂDINILE HIPERSENSIBILE
- Poezii Alese -

Antologie bilingvă

Antologare, traducere și glosar de Alexandru G. Șerban

Iași 2009

Pagina 1 interior alb - negru

Stanisław Leon Popek

”NADWRAŻLIWE OGRODY”

- WIERSZE WYBRANE -

Wybór, przekład i glosariusz ALEXANDRU G. ȘERBAN

Z tomu:

STANISŁAW POPEK - POLIPTYK CZASU -

wybór poezji

Związek literatów Polskich

Oddział w Lublinie - Lublin 2006

Malarstwo - akwarele STANISŁAW POPEK

„GRĂDINILE HIPERSENSIBILE”

- POEZII ALESE -

Antologare, traducere și glosar de ALEXANDRU G. ȘERBAN

După volumul:

STANISŁAW POPEK - Polipticul Timpului

Culegere de poezie

Uniunea Literaților Polonezi

Secția din Lublin - Lublin 2006

Pictură – Acuarele, Stanislaw Popek

IAȘI 2009

WSTĘP

SNYCERZ POETYCKIEGO SŁOWA

Stanisław Leon Popek - artysta wysokiej klasy, jest postacią renesansową, rzadko spotykaną we współczesnym świecie. Jako profesor wyższych uczelni napisał szereg dzieł z zakresu psychologii sztuki i twórczości oraz różnic indywidualnych. Takie dzieła jak „Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i Młodzieży” [1985], „W kręgu teorii i praktyki edukacji plastycznej” [1995], „Zdolności i uzdolnienia jako osobowościowe własności Człowieka” [1996], a zwłaszcza „Barwa i psychika” [1999] i „Człowiek jako jednostka twórcza” [2001] stawiają go wśród najwybitniejszych psychologów obecnych czasów.

A przecież to nie wszystko, bo Stanisław Popek jest artystą malarzem [akwarela, olej, monotypia, linoryt]. Swoją twórczość plastyczną wystawiał w licznych galeriach krajowych [Kraków, Warszawa, Lublin...] i zagranicznych [Francja, Holandia, Niemcy, Bułgaria, Białoruś...]. Jego płótna znajdują się w licznych muzeach i prywatnych zbiorach.

Pasjonuje go muzyka; świetnie gra na skrzypcach. Często sięga po ten instrument, by w dźwiękach subtelnej muzyki zapomnieć o trudach dnia.

Jednak największą pasją Profesora jest Poezja. Dotychczas wydał 9 tomów wierszy. Wybór jego utworów ukazuje się obecnie pod tytułem „Nadwrażliwe ogrody” w języku polskim i rumuńskim w przekładzie Alexandra G. Șerbana.

Krytycy zgodnie stwierdzają, że Poezja autora „Wymiaru czasu” jest fascynująca, że porusza rozległe obszary współczesności, wiąże je z dziejami minionych epok i ukazuje ludzi uwikłanych w trudy codzienności.

W licznych utworach kreśli obrazy „co wieczność mierzą”, ukazując samotność i bezsilność Człowieka wobec upływającego czasu. W wierszu „Odbicia w lustrze” czytamy:

„Rozbite lustra przybliżają
tylko złudzenia. Ramy czasu
rozpływają się w tle. Popatrz
za siebie i w siebie. Może to
ostatnie odbicie.”

Platońskie pojmowanie rzeczywistości ostro przemawia tu do wyobraźni; jest gorzkim niepokojem duszy szukającej prawdy o otaczającym Człowieka świecie. W utworze napisanym w 1984 roku i noszącym tytuł „Przemijanie” poeta pisze:

„Byłem niegdyś cząstką [...] samego
siebie [...] wybranem losu. Teraz
ogarniam wszechświat. Krążę w
galaktyce, [...] staję się pyłkiem
wiecznego kosmosu.”

Oto plastyczny obraz losu Człowieka. Zastaje po nas niewidoczny „pyłek nieogarnionym umysłem wszechświecie, i więcej nic. Tak wynikałoby z wielu sugestywnych „prawd” głoszonych przez filozofów. A jednak z tym poglądem podmiot liryczny niezupełnie się zgadza. Podejmuje dyskurs ze Stwórcą. Bez żenady i pokory zwraca się do Boga w „Modlitwie”:

„Ty, któryś nas stworzył
i pozwoliłeś zgrzeszyć naszym rodzicom,
nie wypędzaj nas po raz drugi
z Raju złudzenia.”

W „Maskach podróżnych” -2001 - stawia dramatyczne pytanie:

„Ty,
co jednym skinieniem dłoni
posyłasz miliony istnień do
ziemi, na proch zapomnienia,
kim jesteś?”

Nie otrzymuje odpowiedzi, wtedy na pograniczu fizyki i metafizyki rodzi się refleksja. Człowiek nie ginie całkowicie. Zostaje po nim sztuka, będąca płataniną szczęścia i cierpienia; baśnią, a może tylko snem wysnutym z platońskiej idei. Stąd w poezji autora „Tryptyku z Michałem Aniołem” tyle odwołań do geniuszy pędzla: Rembrandta, Renoira, a* • -, mistrzów muzyki **„Sonata”**: Bacha, Chopina, Vivaldiego... W strofach wierszy czasami zabrzmia świadome i celowe nawiązanie do poetyckich dokonań wybitnych poprzedników. Te odwołania są apologią sztuki w ogóle, a poezji w szczególności. Sprawiają, że wiersze autora „Srebrnych ogrodów” są muzyczne, pełne zaśpiewów i niezwykle malarskie. Wpisują się w sztukę „wysoką”.

Stanisław Popek jako wybitny psycholog wkracza w głąb psychiki ludzkiej, czyta ziemską naturę i stąd czerpie tematykę do swoich wierszy. W ten sposób wyraża siebie, opisuje piękno przyrody i rozpoznaje tajemnice świata. Jego poetycka twórczość, jak stwierdza Waldemar Michalski, ma dwa skrzydła: muzyczne i malarskie. Dlatego tak ciepło jest przyjmowana przez czytelników i krytykę.

Znaczące miejsce w twórczości poety zajmuje erotyka. Kobieta jawi się w nich jako uosobienie piękna i zmysłowego bogactwa. Szczęście dwojga ludzi - to obdarzanie się głębią uczuć.

„Spłyń pocałunkiem
motyla na moje
oczy moje usta
rosa drgających
warg, chwilą
niech w koło uczyni się pustka.

[„Sen”]

Aby uwypuklić zmysłowość zbliżenia wprzęgnięte zostają zjawiska przyrody:

„Wiatr północny wygrywa na
harfie twoich ud

a suknia
dostaje pomieszania zmysłów,
gdy rozpinam resztki upału."
[„Schyłek lata”]

Ważną funkcję pełnią wiersze dedykowane rodzinie; oto niektóre tytuły: „Dłonie matki”, „List do siostry”, „Sady dzieciństwa”, „Dom”, „Pamięci ojca”... Utwory te wiążą uczuciowo rodzinę, co w obecnych rozchwianych etycznie czasach ma doniosłe znaczenie.

Twórczość autora „Wenus leżącej” dotyka niemal wszystkich zagadnień życia ludzkiego i zjawisk zachodzących na ziemi. Rozległość problemów, wydobytych z głębi psychiki podmiotu lirycznego, zdumiewa. A przecież nie tylko te zjawiska fascynują odbiorcę tej poezji, lecz także sposób jej zapisu.

W „Nadwrażliwych ogrodach”, obok utworów o charakterze poematów, napisanych szeroką frazą, ze świeżymi skojarzeniami, występują wiersze krótkie, zwarte, aforystyczne, wieloznaczne. Bogactwo wersyfikacyjne [elipsy, anafory, animizacje, paralele...], przy potoczności języka sprawiają, że wiersze stają się atrakcyjną lekturą, zmuszającą do ponownego czytania.

W roku 1996 pisząc wstęp do tomiku „Wenus leżąca”, nazwałem Stanisława Popka „cyzelatorem uczuć” i „snycerzem słowa”. Nie pomyliłem się. Świadczy o tym jego dotychczasowy dorobek poetycki i tom przekładów na język rumuński dokonany przez Aleksandra G. Șerbana.

Longin Jan Okoń

PREFAȚĂ

UN SCULPTOR AL CUVÂNTULUI POETIC

Stanisław Leon Popek – este un artist de înaltă clasă, o personalitate de tip renescentist, rar întâlnită în lumea contemporană. Ca profesor la instituții de învățământ superior a scris numeroase lucrări din domeniul psihologiei artei, psihologiei creației, precum și a diferențelor individuale. Lucrări de genul „Analiza psihologică a creației plastice la copii și adolescenți”(1985), „În cercul teoriei și practicii educației plastice”(1995), „Capacități și deprinderi ca proprietăți individuale ale omului”(1996) și îndeosebi „Culoare și psihic”(1999), „Omul ca individualitate creatoare”(2001) îl plasează printre cei mai renumiți psihologi ai actualității.

Și asta încă nu e totul, pentru că Stanisław Popek este și artist plastic – având practică în acuarelă, ulei, monotyp, linoryt. Lucrările sale au fost expuse în numeroase galerii naționale, la Cracovia, Varșovia, Lublin, etc. și în străinătate, în Franța, Olanda, Germania, Bulgaria, Belarus... Pânzele sale se află în numeroase muzee și în colecții private.

Îl pasionează și muzica, cântă minunat la vioară, căutând adesea acest instrument, pentru ca în sunetele unei muzici delicate să uite de greutatea zilnică.

Însă, cea mai mare pasiune a Profesorului este poezia. A scos până acum 9 volume de versuri. O selecție din creațiile sale apare acum sub titlul „Grădinile

hipersensibile”, în limbile polonă și română, în traducerea domnului Alexandru G. Șerban. Criticii sunt de acord în a afirma că poezia autorului ”Dimensiunile Timpului” este fascinantă, că pune în mișcare diverse sfere ale contemporaneității, se conjugă cu faptele epocilor trecute, arată și oamenii prinși în greutățile cotidianului. În numeroase creații desenează chipuri ”pe care le măsoară veșnicia”, arătând singurătatea și neputința omului dinaintea Timpului care se scurge. În poezia ”Reflexii în oglindă”, citim:

„Oglinzile sparte
aduc mai aproape
doar iluziile
limitele Timpului
se topesc în profunzimi...

Privește la tine
privește înăuntrul tău
poate aceasta să fie
ultima reflexie.”

Înțelegerea platonice a realității se adresează aspru imaginației; este neliniște amară a sufletului care caută adevărul despre lumea ce-l înconjoară pe om. În lucrarea scrisă în 1984, purtând titlul ”Trecerea”, poetul scrie:

**„Cândva
am fost pãrticicã din alții
ca din mine însumi
locatar al acestui Pãmânt
alesul Destinului sãu.**

**Acum
îngrãdesc Universul
mã rotesc printre Galaxii.**

Astãzi
**devin o pãrticicã
din veșnicul Cosmos”.**

Iată exprimat plastic aici destinul omului. Rămâne după noi un invizibil ”firicel” de praf în Universul necuprins de mintea noastră și nimic mai mult. Așa ar fi rezultat din multele ”adevăruri” sugestive emanate de către filozofi. Însă subiectul liric nu se declară de acord totalmente cu această concepție. Antamează o convorbire cu Creatorul. Fără jenă și supunere, el se adresează lui Dumnezeu în ”Rugăciunea”:

„TU
care ne-ai creat
și ai permis părinților noștri

să păcătuiască
nu ne arunca a doua oară
afară
din Raiul iluziei.

În volumul "Măști de călătorie", în poezia „Cine ești?” autorul pune întrebarea cu caracter dramatic:

Tu,
care cu o singură mișcare a mâinii
trimiți la pământ milioane de existențe,
le arunci în praful uitării.
Cine ești ?”

Nu capătă răspunsul și atunci, la granița dintre fizică și metafizică se naște reflexia. Omul nu se pierde în totalitate. Rămâne după dânsul arta, ca o țesătură de fericire și de suferință: un basm, poate doar un vis țesut din ideea lui Platon. De aici vin în poeziile autorului „Tripticului cu Arhanghelul Mihail” atâtea referiri la geniile penelului - Rembrandt, Renoir, ori ale muzicii: Bach, Chopin, Vivaldi... În strofele din poezii diferite răsună adesea o stabilire conștientă și cu scop precis a legăturilor cu înaintașii de seamă. Aceste trimiteri sunt o apologie a artei, în general, dar și a poeziei, în special. Ele produc impresia clară că poeziile autorului „Grădinilor de argint” sunt muzicale, pline de melodii și deosebit de picturale. Ele se înscriu în așa-numita artă „superioară”.

Stanisław Popek, în calitatea sa de renumit psiholog, pătrunde în profunzimea psihicului uman, îi citește natura pământescă și, de aici, își extrage tematica pentru poezii. În acest mod se exprimă pe sine, descrie *frumosul* natural și descoperă secretele lumii. Creația sa poetică, așa cum afirmă criticul literar Waldemar Michalski are două aripi: una muzicală și una picturală. De aceea este receptat atât de călduros de către cititori și de către critici.

Un loc important în creația poetului nostru îl ocupă erotica. Femeia apare la dânsul ca întruchipare a frumosului și a bogăției de sensuri, fericirea a doi oameni înseamnă dăruirea reciprocă de senzații profunde:

„Alunecă tu cu un sărut
ca un fluturaș
pe ochii mei
pe gura mea.

Roua buzelor tremurătoare,
într-o clipă

să facă gol în juru-ne...” „Visul”... iar, pentru a inflama apropierea, poetul va pune la ham și fenomenele naturii:

« Vântul rău de la nord cântă pe strunele
din harfa coapselor tale,
iar rochița
capătă amestec de înțeleșuri
pe când dezbumb urmele

verii fierbinți.” „Sfârșitul verii”

O funcție importantă exercită poeziile dedicate familiei. Iată câteva titluri: „Palmele mamei”, „Scrisoare către sora mea”, „Grădinile copilăriei”, „Casa”, „Viața I.” (*Memoriei tatălui meu*)... Aceste creații contribuie la conectarea sentimentală a familiei, ceea ce, în timpurile actuale atât de vânturate etic, este de mare importanță și valoare.

Opera autorului poeziei „Venus dormind” atinge aproape toate probleme vieții umane și fenomenele care se nasc pe Pământ. Ne uimește extensia problematicii, obținute din profunzimile psihicului subiectului liric. Însă, subliniem, nu numai aceste fenomene îl fascinează pe receptorul acestor poezii, ci și modul lor de scriere-tratare.

În „Grădinile hipersensibile”, pe lângă creațiile de tip poem, scrise cu frază largă, cu conexiuni proaspete, apar și versuri scurte, concise, aforistice, cu mai multe înțelesuri. Bogăția versificației (elipse, anafore, personificări, paralele, etc., pe lângă cursivitatea limbii ne provoacă o lectură atractivă, care ne îndeamnă mereu la reluare.

Scriind în 1996 Introducerea la volumul „Venus dormind”, l-am numit pe Stanisław Popek un „cizelator de senzații» și un „sculptor al cuvântului”. Nu am greșit defel. O dovedește întreaga sa operă poetică, dar și volumul de traduceri în limba română, întocmit de domnul Alexandru G. Șerban.

Longin Jan Okoń, poet și prozator polonez

Stanisław Leon Popek urodzony 20 lutego 1936 roku w Korytynie na Zamojszczyźnie, (powiat Hrubieszów). Jest profesorem zwyczajnym zajmującym się psychologią różnic indywidualnych, psychologią zdolności, twórczości i sztuki. Od 1958 roku był nauczycielem wychowania plastycznego i muzycznego w liceach pedagogicznych w Leśnej Podlaskiej i Zamościu (1958-1963). Pracował także w Okręgowym Ośrodku Metodycznym przy KOS w Lublinie na stanowisku kierownika sekcji plastyki (1963-1969), a w latach 1969-1972 na stanowisku kierownika zespołu liceów ogólnokształcących. Od

momentu uzyskania stopnia doktora psychologii (1973) pracuje na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie. W latach 1979-1982 był prodziekanem, a w latach 1982-1984 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Psychologii. W latach 1984-1987 i 1990-1996 był dziekanem Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, a w latach 2003-2006 był rektorem Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej im. Jana Zamoyskiego w Zamościu.

Do obecnego czasu wypromował 26 doktorów i ponad 600 magistrów. Autor monografii: *Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i młodzieży* (1978,1985), *Rozwój twórczości plastycznej dzieci i młodzieży* (1979), *Kwestionariusz Twórczego Zachowania – KANH* (1990, 2000,2008), *Barwy i psychika. Percepcja. Ekspresja. Projekcja.* (1999, 2003, 2008), *Człowiek jako jednostka twórcza* (2001,2003). Jest redaktorem naukowym 26 książek oraz autorem 280 rozpraw i artykułów. W latach 1987-2007 pełnił funkcje redaktora naukowego *Annales Universitas Mariae Curie-Skłodowska, sekcja J.*

Jest pisarzem i poetą, członkiem Związku Literatów Polskich. Opublikował 9 zbiorów poezji: *Wymiary czasu* (1994), *Ku brzegom Styksu* (1996), *Wenus leżąca* (1996), *Tryptyk z Michałem Aniołem* (1997), *Ptakom błękitnym* (1999), *Odslony Rzymskie* (2000), *Maski podróżne* (2001), *Srebrne ogrody* (2003), *Poliptyk czasu – wybór poezji* (2006) oraz tom opowiadań *Sny z wieży milczenia* (2008). Jego utwory były publikowane w kilkudziesięciu almanachach i czasopismach literackich w języku polskim a także flamandzkim, rosyjskim i rumuńskim. W latach 1998-2002 był prezesem Lubelskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Jest również członkiem honorowym Polskiego Stowarzyszenia Kreatywności i Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych.

Od 50 lat uprawia twórczość plastyczną. W tym czasie zorganizował 45 wystaw indywidualnych w Kraju i Zagranicą. Był laureatem 7 nagród naukowych Ministra Nauki i 6 nagród artystycznych (plastyka, literatura). Jest odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a także wyróżniony medalami „Za zasługi dla UMCS”, „Zasłużonego Działacza Kultury” i „Złotym Wawrzynem Literackim” za całokształt twórczości literackiej.

Stanisław Leon Popek s-a născut la 20 februarie 1936 la Korytyn, ținutul Zamojszczyzna, în plasa Hrubieszów).Este profesor titular de psihologia diferențelor individuale, psihologia capacităților, a creației și artei. A studiat Educația artistică, Istoria artelor, Pedagogia și Psihologia. Din anul 1958 a fost profesor de Educație plastică și muzicală, la Liceele pedagogice din Leśna Podlaska și Zamość - 1958-1963. De asemenea a lucrat la Centrul Metodic Regional de pe lângă KOS(?) din Lublin, ca șef al Secției Plastice – 1963-1969, iar în anii 1969-1972 a lucrat ca șef al Grupului Liceelor de Cultură Generală. De la momentul obținerii titlului de Doctor în Psihologie – 1973 – a trecut - și continuă să lucreze și acum - la Facultatea de Pedagogie și Psihologie a Universității Maria Skłodowska Curie din Lublin(UMCS). în anii 1979-1982 a fost și prodecan aici, iar în anii 1982-1984 a îndeplinit funcția de director al Institutului de Psihologie. În perioadele 1982-1984 și 1990-1996 a fost decanul

Facultății de Pedagogie și Psihologie a UMCS, iar între anii 2003-2006 a fost rectorul Școlii Superioare de Șt. Umaniste și Șt. Economice – Jan Zamojski din Zamość.

Până la această dată (noe.2009) a promovat 26 de doctoranzi și a condus peste 600 de absolvenți cu lucrare licență. Este autorul monografiilor:

1. Analiza psihologică a creației plastice la copii și adolescenți – 1978, 1985;
2. Dezvoltarea creației plastice la copii și adolescenți – 1979;
3. Chestionar de comportament creativ – KANH – 1990, 2000, 2008;
4. Culorile și psihicul. Percepția. Expresia. Proiecția .- 1999, 2003, 2008;
5. Omul ca individualitate creatoare – 2001, 2003.

S-a ocupat de redactarea științifică a 26 de cărți și a scris 280 de disertații și articole. În anii 1987-2007 a exercitat funcția de redactor științific al Analelor Universității UMCS- secția J.

Este poet și scriitor, membru al Uniunii Literaților Polonezi. A publicat 9 culegeri de poezie:

- 1) Dimensiunile Timpului – 1994;
- 2) Spre țărurile Styxului – 1996;
- 3) Venus culcată – 1996;
- 4) Triptic cu Arhanghelul Mihail – 1997;
- 5) Păsărilor albastre – 1999;
- 6) Tablouri romane – 2000;
- 7) Măști de călătorie – 2001;
- 8) Grădinile de argint – 2003;
- 9) Polipticul Timpului – poezii alese – 2006;

precum și volumul de povestiri - Vise din turnul tăcerii – 2008.

Creațiile sale au fost publicate în câteva zeci de almanahuri și reviste, în limbile: polonă, flamandă, rusă și română.

Între anii 1998-2002 a fost președintele Secției Lublineze a Uniunii Literaților Polonezi. De asemenea este membru de onoare al Asociației Poloneze a Creativității și al Societății Prietenii Artelor Frumoase.

De peste 50 de ani se ocupă cu artele plastice, perioadă în care a organizat 45 de expoziții individuale în Polonia și în Străinătate. Este laureat a 7 premii pt. știință ale Ministerului Științei și a 6 premii pentru artă (plastică, literatură). A fost distins cu Crucea de Argint și Crucea de Aur pentru Merite, precum și cu Crucea de Cavaler al Ordinului „Renașterea Poloniei”. De asemenea a primit medaliile: „Pentru Merite la UMCS”, „Artist Emerit al Culturii” și Dafinul de Aur al Literaturii”, pentru întreaga sa activitate literară.

Adăugăm ultimele volume primite direct de la autor, ediția poloneză, desigur: Grădinile de argint – Lublin 2001 și Polipticul Timpului - Poezii alese – Lublin 2006.

NIE OPUBLIKOWANE W RUMUNII - INEDITE ÎN ROMÂNIA

”NADWRAŹLIWE OGRODY”

- WIERSZE WYBRANE -

Wybór, przekład i glosariusz ALEXANDRU G. ȘERBAN

Z tomu:

STANISŁAW POPEK - POLIPTYK CZASU -

wybór poezji

Związek literatów Polskich

Oddział w Lublinie - Lublin 2006

Malarstwo - akwarele STANISŁAW POPEK

„GRĂDINILE HIPERSENSIBILE”

- POEZII ALESE -

Antologare, traducere și glosar de ALEXANDRU G. ȘERBAN

După volumul:

STANISŁAW POPEK - Polipticul Timpului

Culegere de poezie

Uniunea Literaților Polonezi

Secția din Lublin - Lublin 2006

Motto: Chciałbym ocalić kształt od zapomnienia,
aby mgła czasu Pamięci nie skryła.

Motto: Aș vrea să salvez forma ta
de la uitare
pentru ca ceața timpului
să nu umbrească Memoria.

SPIS TREŚCI - SUMAR

NIE OPUBLIKOWANE W RUMUNII - INEDITE ÎN ROMÂNIA

ZE ZBIORU - I. ZNAKI MIŁOŚCI

DUPĂ CULEGEREA – I. SEMNE DE IUBIRE

1. NADWRAŻLIWE OGRODY
- 1.bis GRĂDINILE HIPERSENSIBILE
2. TWÓJ KSZTAŁT
2. bis FORMA TA
3. KROPELKA ROSY
3. bis PICĂTURA DE ROUĂ
4. DOTKNIĘCIE SNU
4. bis ATINGEREA VISULUI
5. SCHYLEK LATA
5. bis SFÂRȘIT DE VARĂ
6. SEN
6. bis SOMNUL
7. KIEDY PRZYJDZIESZ
7. bis PE CÂND VII LA MINE...
8. MOJA TY, MAŁA
8. bis TU, MICUȚA MEA
9. RÓŻA
9. bis TRANDAFIRUL
10. ZŁUDZENIE
10. bis ILUZIE
11. TWOJE DŁONIE
- 11.bis PALMELE TALE
12. DOBRANOC
12. bis NOAPTE BUNĂ
13. JAK MOŻESZ BYĆ...
13. bis CUM POȚI FI...
14. ROZMOWA
14. bis CONVORBIREA
15. DZIEWCZYNOM ZNAD WISŁY
- 15.bis FETELOR DE PE VISTULA
16. REINKARNACJA
- 16.bis REINCARNARE
17. CZUJĘ JAK ODCHODZISZ
- 17.bis SIMT CUM PLECI
18. PODAJESZ MI MIŁOŚĆ
- 18.bis ÎMI DAI IUBIREA
19. SREBRNE OGRODY
19. bis GRĂDINILE DE ARGINT

**ZE ZBIORU – II. STWORZYŁESZ PANIE
DUPA CULEGEREA –II. NE-AI CREAT, DOAMNE !**

20. MODLITWA
- 20.bis RUGĂCIUNEA
21. STWARZANIE ŚWIATA
21. FACEREA LUMII

- 22. DOWÓD ISTNIENIA**
- 22. bis DOVADA EXISTENȚEI**
- 23. LEKCJA PRZEMIENNOŚCI**
- 23. LECȚIA SCHIMBĂRII**

ZE ZBIORU – III. MIEJSCA NAJBLIŻSZE
DUPA CULEGEREA – III. LOCURILE CELE MAI APROPIATE

- 24. DOM**
- 24. bis CASA**
- 25. JEST TAKA ZIEMIA, *Arturowi***
- 25. bis EXISTĂ UN ASEMENEA PĂMÂNT, *Fiului meu Artur***
- 26. LIST DO SIOSTRY**
- 26. bis SCRISOARE CĂTRE SORA MEA**
- 27. SADY DZIECIŃSTWA**
- 27. bis GRĂDINILE COPILĂRIEI**
- 28. POTOK .**
- 28. bis TORENTUL**

ZE ZBIORU - IV. OBRZEŻA PIĘKNA
DUPĂ CULEGEREA – IV. ȚĂRMURILE FRUMOASE

- 29. Oczy ikony - *Z inspiracji Ryszarda Dunina***
- 29. bis OCHII ICOANEI - *Inspirație după Ryszard Dunin***
- 30. NIEPOJĘTA MUZYKA WIATRU**
- 30. bis NEÎNȚELEASA MUZICĂ A VÂNTULUI**
- 31. TWORZENIE W BIELI**
- 31. bis CREAȚIE ÎN ALB**
- 32. GIOCONDA**
- 32. bis GIOCONDA**
- 33. FRASOBLIWY**
- 33. bis CEL CARE SE FRĂMÂNTĂ**
- 34. TO TYLKO MUZYKA W RAMIONACH**
- 34. bis E NUMAI MUZICA DIN BRAȚELE TALE**
- 35. SŁOWA**
- 35. bis CUVINTELE**
- 36. WŁÓCZĘGA WYOBRAŻNI**
- 36. bis ACEL VÂNTURĂ-LUME AL IMAGINAȚIEI**
- 37. ŚWIATŁO**
- 37. bis LUMINA**
- 38. POETOM**
- 38. bis CĂTRE POEȚI**

ZE ZBIORU – V. PRZEMIJANIE
DUPĂ CULEGEREA – V. TRECERE

- 39. WYMIARU CZASU**
39.bis DIMENSIUNILE TIMPULUI
40. ODBICIA W LUSTRZE
40. bis REFLEXII ÎN OGLINDĂ
41. CISZA
41. bis LINIȘTEA
42. MIĘDZY ŚWIATŁEM A CIENIEM
42. bis ÎNTRE LUMINĂ ȘI UMBRĂ
43. JESTEM TYLKO CZĄSTKĄ KOSMOSU
43. bis SUNT DOAR O PĂRTICICĂ DE COSMOS
44. ZDZIWIENIE
44. bis UIMIRE
45. LICZYŁAŚ PRZESTRZEŃ
45. bis AI NUMĂRAT SPAȚIILE
46. MÓWIŁAŚ : - PAMIĘTAJ, PAMIĘTAJ
46. bis ZICEAI: - ȚINE MINTE! ȚINE MINTE .

ZE ZBIORU - VI. POSZUKIWANIE
DUPĂ CULEGEREA – VI. CĂUTAREA

- 47. POWTÓRKA Z HEGLA**
47.bis REPETIȚIE DUPĂ HEGEL
48. RZEŹBIENIE TWARZY
48. bis A CIOPLI CHIPUL
49. JEZIORO
49.bis LACUL
50. Z NADMIARU
50.bis CU ASUPRA DE MĂSURĂ
51. JANUSOWA TWARZ
51. bis JANUS – CEL CU DOUĂ FEȚE
52. DWOISTOŚĆ JEDNI
52.bis DUALITATEA UNULUI
53. DZIECI JEDYNEGO BOGA
53. bis COPIII DUMNEZEULUI UNIC
54. SYMETRIA
54. bis SIMETRIA
55. SYMETRIA II
55. bis SIMETRIA II
56. ROZRACHUNKI Z CZASEM
56.bis DECONTĂRI CU TIMPUL

ZE ZBIORU - VII. NA POGRANICZU
DUPĂ CULEGEREA – VII. PE FRONTIERA

- 57. PRZYJDZIE...**
57.bis VA SOSI...

58. EPIZODY

58. bis EPISOADELE

59. DO MATKI

59. bis MAMEI

60. ŻYCIE I. - *Pamięci Ojca*

60. bis VIAȚA I. *Memoriei tatălui*

**OPUBLIKOWANE W RUMUNII - POEZII CUNOSCUTE
CITITORILOR ROMÂNI:**

61. PTAKOM BŁĘKITNYM.

61.bis PĂȘĂRILOR ALBASTRE

62. I K A R I A

62. bis I C A R U S

63. KIM JESTEŚ

63.bis CINE EȘTI

64. DO WĄTPIĄCYCH

64.bis CĂTRE CEI NE-CREZĂTORI

65.SZTUKA ŻYCIA

65.bis ARTA DE A TRĂI

66. WĘDRÓWKA DO KRESU *Pamięci Michała*

66. bis CĂLĂTORIE SPRE CAPĂT *În amintirea lui Michal*

67. NAWIEDZENI

67.bis FANATICII

68. RZECZY PIERWSZE *Stanisławowi Grabiasowi*

68. bis CE A FOST LA ÎNCEPUT *Lui Stanislaw Grabias*

69. NIE UMKNIESZ PRZED SOBĄ

69.bis NU VEI SCĂPA(*FUGIND*) DE TINE

70. DŁONIE MATKI

70. bis PALMELE MAMEI

NOTA O TŁUMACZU

Alexandru G. Șerban - profesor, tłumacz i dramatopisarz. Urodził się 11 października 1940 roku w miejscowości Carahasani (*okręg Cetatea-Albă*), w Bessarabii, zaanektowanej już wtedy przez ZSRR. Wraz z rodzicami i siostrą

znosił trudy uchodźczego życia w Siedmiogrodzie. Szkołę podstawową skończył w Cisnădie – Sibiu, naukę kontynuował w Sibiu i w Jassach. Studiował na Uniwersytecie im. Al. I. Cuzy w Jassach, kończąc filologię (1963) i filozofię (1973).

Jest prezesem Stowarzyszenia Obywatelskiego „Dzieci dzieciom” w Jassach, doradcą kulturalnym Domu Polskiego i sekretarzem jasskiej filii Stowarzyszenia „Bukowina”. Obecnie na emeryturze; periodically pracuje dla polskich firm mających siedzibę w Rumunii.

Opublikował:

„Trybunał młodzińczy – Teatr dla młodych” (*Proces Dyktatury i Demokracji; Proces Korupcji; Powołanie bogiń*), Editura Performantica, Iași 2003; „Cugulan zje marcepan” (*dramat heroiczno-komiczno-satyryczny*), Editura Performantica, Iași 2003; „Szarlatan ze statywu” (*czarna komedia*), Editura Performantica, Iași 2004; „Teatr satyryczny” (*5 sztuk*), Editura STEF, 2005; „Polska dwóch bliźniaków. 2004-2006”, Editura Performantica, Iași 2006; „Pamflety bliźniackie”, Editura Performantica, Iași 2007; „Polska w portretach” (*historia polityczna*), Editura Performantica, Iași 2008; Leszek Miller – Premier Europejski – historia polityczna - Performantica – Iași 2009;

oraz przekłady z polskiego:

Henryk Józef Kozak „W cieniu ciszy” (*wiersze i proza*), Editura Tehnică, Chișinău 1998; Konrad Sakowski „Wielcy zbrodniarze KGB” (*historia polityczna*), Editura Timpul, Iași 1999; Jerzy Cieszkowski „Osamotnienie” (*wiersze*), Editura Performantica – Iași – 2003; *Chociaż wiosna wróci...* antologia dwujęzyczna polskiej poezii z polskimi osobistościami – Performantica Iași 2009.

Jego przekłady wierszy i prozy z języka polskiego i rosyjskiego oraz wywiady z polskimi osobistościami ukazywały się w jasskich gazetach i czasopismach: *Independentul*, *Jurnalul de Est*, *Cronica*, *Convorbiri literare*, *Poezia*. Na łamach tych pism opublikował wiersze Tadeusza Chróścielewskiego, Józefa Fertę, Julii Hartwig, Bogusława Kierca, Henryka Józefa Kozaka, Waldemara Michalskiego, Czesława Miłosza, Macieja Niemca, Zofii Nowackiej-Wilczek, Grzegorza Olszańskiego, Stanisława Popka, Tadeusza Różewicza, Jarosława Marka Rymkiewicza, Michała Sobola, Jana Sochonia, Leopolda Staffa, Edwarda Stachury, Wisławy Szymborskiej, Juliana Tuwima, Adama Zagajewskiego, Adama Ziemanina i Bohdana Zadury.

NOTĂ DESPRE AUTORUL ANTOLOGIEI

Profesorul, traducătorul și dramaturgul Alexandru G.Șerban s-a născut la 11 octombrie 1940, în localitatea Carahasani, județul Cetatea-Albă, în Basarabia deja ocupată de trupele sovietice după Ultimatumul din 26 iunie, același an. Împreună cu familia (*părinții și o soră*) a suportat greutățile refugiului în Ardealul neocupat. A urmat Școala primară la Cislădie - Sibiu (*7 clase pe atunci*), iar cursurile liceale la Sibiu și Iași. Studiile universitare – filologia și filozofia, Universitatea „Al.I.Cuza” – le-a terminat la Iași în 1963 și 1973.

Este președinte al Asociației Civice “Copiii pentru copii”- Iași, consilier cultural al Casei polone “Dom Polski”Iași, secretar al filialei ieșene a Societății Bucovina. Actualmente este pensionar și lucrează periodic pentru firme poloneze cu sediul în România.

Are publicate lucrări originale și traduceri:

- 1) Tribunalul Adolenței “Teatru pentru tineret”(*Procesul Dictaturii și al Democrației; Procesul Corupției; Chemarea Zeițelor*)-Editura Performantica - Iași 2003;
- 2) “În umbra tăcerii”- versuri și proză – de Henryk Jozef Kozak- traducere din limba polonă. Editura Tehnică – Chișinău – 1998;
- 3) “Marii criminali ai KGB” – istorie politică, de Konrad Sakowski – traducere din limba polonă. Editura Timpul - Iași 1999;
- 4) “Țugulanu’ papă martzipanu’” - dramă eroi-comico-satirică. Editura Performantica - Iași- 2003;
- 5) “Panglicarul din stativ” – comedie neagră. Editura Performantica – Iași – 2004;
- 6) “Teatru satiric”- cinci piese. Editura STEF – 2005;
- 7) “Polonia Gemenilor” – 2004-2006. Editura Performantica – Iași- 2006;
- 8) “Pamflete gemene” –Editura Performantica - Iași – 2007;
- 9) “Polonia în Portrete – o istorie politică – Editura Performantica - Iași - 2008;
- 10) “Însingurare” – poezii de Jerzy Cieszkowski. Traducere din limba polonă. Editura Performantica – Iași – 2003.
11. Dacă totuși vine primăvara ... antologie de poezie poloneză, cu personalități poloneze ediție bilingvă - Perormantica - Iași 2009.
12. Leszek Miller – un Premier European - istorie politică; Performantica –Iași 2009

Versuri și proze traduse din limbile polonă și rusă, precum și interviuri cu personalități din Polonia, au fost publicate în ziarele și revistele ieșene: Independentul, Jurnalul de Est, Cronica, Convorbiri literare, Poezia. (*Poeți polonezi ale căror lucrări au apărut traduse în publicațiile de mai sus: Edward Stachura, Julian Tuwim, Więslawa Szymborska, Czesław Miłosz, Tadeusz Różewicz, Adam Zagajewski, Adam Ziemianin, Stanisław Popek, Waldemar Michalski, Henryk Józef Kozak, Bohdan Zadura, Chróscielewski Tadeusz, Jósef Fert, Julia Hartwig, Bogusław Kierc, Maciej Niemiec, Zofia Nowacka - Wilczek, Gregorz Olszanski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Michał Sobol, Jan Sochoń , Leopold Staff*).

ZE ZBIORU - I. ZNAKI MIŁOŚCI

DUPĂ CULEGEREA – I. SEMNE DE IUBIRE

1. NADWRAŹLIWE OGRODY

Ogrody miłości są nadwrażliwe.
Nie depcz,
stąpaj delikatnie.
Białe lilie
i róże szkarłatne
płoną w pąkach.
Przekwitłe
snują się czadem goryczy.
Ogrody miłości zakwitają w ciszy
zapamiętane w sobie.
Nie budź ich ze snu złudzenia,
niech trwają wtulone
w nieobecność.
A wszelkie życie z miłości się rodzi;
wolność
i zniewolenie,
radość
i cierpienie
i cień przemijania.
A ty stąpaj delikatnie.
Nadwrażliwość
jest stanem
przewlekłym.

1.bis GRĂDINILE HIPERSENSIBILE

Grădinile iubirii sunt hipersensibile.

Nu tropăi,
pășește delicat.
Crinii albi și
trandafirii purpurii
dogoresc în mugurași.

Ofilite
se-ntrețes cu otrăvile amarului.

Grădinile iubirii înfloresc în tihnă
uitate în sine.

Nu le trezi din somnul amăgirii,
las' să dureze
cufundate în neființă.

Căci toate viețile se nasc din iubire -
libertatea
și robia
bucuria
și suferința
și umbrele trecerii.

Iar tu să pășești delicat.
Hipersensibilitatea
este o stare
durabilă.

2. TWÓJ KSZTAŁT

Chciałbym ocalić kształt od zapomnienia,
aby mgła czasu pamięci nie skryła.
Zaklinam Ciebie w wyobraźni mojej,
w dawne dzieła mistrzów.
Widzę w smudze cienia,
kiedy przychodzisz cicho,
bezszelestnie,
pięknym profilem Wenus.
To znowu
Madonny z Kruźlowej obliczem szlachetnym.
Albo się jawisz jako Maja naga
lub jak Wiosna,
której Sandro nadał
nieśmiertelność piękna.
Przychodzisz
jakby zadumy powaga,
Gioconda spowita płaszczem smutnego uśmiechu,
lub Saskia
z nadzieją grzechu,
w oczach rozżarzonych.
Czasem przychodzisz cicha i powabna,
pachnąca żywicą
cerkiewnej ikony.

2. bis FORMA TA

Aș vrea să salvez forma ta
de la uitare
pentru ca ceața timpului
să nu umbrească memoria.
Te descânt în închipuirea mea,
în lucrările vechi ale maștrilor.
Te văd
în umbra prelungă din noapte,
când vii pe tăcute,
fără foșnete,
ca expresivă siluetă
ca Venus.
Văd
din nou chipul plin de noblețe
al Madonei din Krużłowa.
Sau îmi apari precum *Maja desnuda*
ori ca *Primavera*
căreia Sandro i-a dăruit
nemurirea frumuseții.
Sosești
cu gravitatea visării, precum Gioconda
care salută cu mantia surâșului trist
ori Saskia
cu speranța păcatului
în ochii înroșiți.
Adeseori vii
tăcută și grațioasă
mirosind a tămâie
precum icoana din biserică.

3. KROPELKA ROSY

Mała kropelko rosy
błękitnooka drobino świata
jesteś kosmosem moich marzeń
Gdy wzlatujesz na skrzydłach
moich myśli
białym gołębiem w przestrzeń
Pod powiekami moich oczu
żegnasz dzień i witasz świt
Jesteś moim zaćmieniem księżycy
i jego blaskiem.
Gdy gwiazda spada.

ja zalekniony pytam o Twoje zdrowie
Ty zachwycona
błądasz się między „ja” i „nie ja“
pragniesz rozdawać dźwięki
barwnej klawiatury, ale serce Twoje
owija się w kamienny kokon
i tylko milczenie rozdajesz
skute lodem.

...

W kosmosie wyobraźni
Toccatà i fuga Bacha
unosì w chwilę zapomnienia
Być może
ta muzyka balsamem się staje
Gdzieś w mazurkach Chopina,
w sepiowych oczach Madonny
szukam kojących ziół,
co leczą odwieczną samotność
wędrowców szalonych.
Szukam
w obszarze świata
małej kropelki rosy.

3. bis PICĂTURA DE ROUĂ

Mică picătură de rouă,
o fărâmiță de Lume cu ochi de azur,
tu ești Cosmosul visărilor mele,
când îți ieì zborul cu-aripile
gândurilor mele,
porumbel alb în spațiul infinit.
Pe sub pleoapele mele
te desparți de ziua de ieri
și-ntâmpini zorii de azi.
Ești *eclipsa* mea de Lună
și strălucirea ei deplină.
Atunci
când cade o stea
înfricoșat eu întreb
de sănătatea Ta.
Plină de încântare
oscilezi între”eu” „și non-eu”,
plănuiești să-mparți sunete
din claviatura mustind a culoare,
dar inima Ta se-nfășoară
într-un cocon de piatră

și numai tăcere risipești
legată în gheață.

...

În Cosmosul închipuirii
Toccată și Fuga de Bach
te poartă într-o clipă de uitare.

Această muzică
e pe cale
să devină balsam.

Undeva
în mazurcile lui Chopin,
în ochii de sepia ai Madonei
caut
plante medicinale
care să vindece veșnica singurătate
a drumeților nehibzuiți.

În teritoriul-spațiu
al întregii Lumi caut
mica picătură de rouă.

4. DOTKNIĘCIE SNU

Wybacz,

jeśli snem dotykam ciała Twego.

Pocałunkiem sprawdzam

ciepło Twego serca

i w kształt

oblekam

nagi mit.

Ty jesteś w ciemności,

a świt
zabiera mi Ciebie i topi,
jak gwiazdy we mgle.
...i znowu czekam.
Wybacz,
jeśli snem w błękicie oczu się zanurzę
i w puchu włosów gram
dotykaniem
ciszy.
Cień ścigam
i słyszę Twój ślad.
Ty byłaś przed chwilą.
Jak kwiat
zabiera mi Ciebie czas.
...i nikt nie idzie dalej i dalej.
gdy blaski poranne
bladością świat okryją.

4. bis ATINGEREA VISULUI

Iartă,
dacă ating cu visul corpul Tău.
Cu un sărut verific
căldura inimii Tale
și-n forma trupului Tău
îmbrac
modelul
mitului ideal.

Tu ești în întunecime,
iar zorii
mi Te răpesc
și Te topesc
precum stelele în ceață
... și iarăși aștept.

Iartă,
dacă mă cufund cu visul
în azurul ochilor Tăi
și în puful părului mă joc
cu atingerea
tăcerii.

Umbra o urmez
și ascult urma pașilor Tăi.

Tu erai aici
cu o clipă în urmă
iar timpul mi Te răpește
ca pe o floare.
... și te pierzi mai departe
tot mai departe,
până ce strălucirile dimineții
deschid Lumea
cu paloarea lor.

5. SCHYŁEK LATA

Oto schyłek lata odbija się w stawie,
jak w barokowym lustrze światłocienie czasu.
Echa koncertu żab
zamyka klamka wieczoru,
a w rozbujanych kolorach
zegar kroczy z kosą na ramieniu.
Zmęczona zieleń
odchodzi w skrzydła motyla,
by w tańcu sfrunąć odlotem ptaków
w szelest stóp.
Oto odchodzi lato.
A ja

poszukuję jeszcze słońca w tobie,
zapachu ziół...
Babie lato w uśmiechu.
Jeszcze lato.
Ale już jesień w garści.
Wiatr północy wygrywa na harfie
twoich ud,
a suknia
dostaje pomieszania zmysłów,
gdy rozpinam resztki upału.
Spójrz, już jesień,
ale ty porwana letnim pulsem
zamykasz oczy
i bezrozumnie czekasz..

5. bis SFÂRȘIT DE VARĂ

Iată bunăoară
sfârșitul de vară
se răsfrânge în iazul de la baraj,
precum într-o oglindă barocă se reflectă
clarobscurul Timpului.
Ecoul marcat de concertul
broaștelor zălude
închide ivărul serii,
iar în culorile buiecite deja
ceasul hălăduie sigur
cu coasa pe umăr.
Obosit
verdele se ascunde în aripi de fluturi,
ca apoi în dans să zboare
împreună cu păsările
și să cadă în freamătul tălpilor.
Uite-așa pleacă vara.
Iar eu
mai caut Soarele în Tine,
caut mireasma plantelor...

Vara târzie e toată un surâs.

Totuși
e încă vară,
dar toamna ni se ascunde deja în pumni.
Vântul rău de la nord cântă pe strunele
din harfa coapselor tale,
iar rochița

capătă amestec de înțelesuri
pe când dezbumb urmele
verii fierbinți.

Privește,
e deja toamnă,
dar tu captivată de pulsul acestei veri
închizi ochii
și-aștepți fără de sens...

6. SEN

Spłyń pocałunkiem,
motylem
na moje oczy,
moje usta.
rosą drgających warg,
chwilą
niech w koło uczyni się pustka,
bo oprócz nas
jest świat
zapomniany przez nasze serca.
Spłyń nocą śnie.
Spłyń pocałunkiem kwiatu,

snem moich oczu,
mojej ciszy,
ciepłem drgających warg,
rozkoszą.
zegarów serce nie usłyszysz,
bo nocą w snach
umiera czas
zawieszony na naszych ustach.
Spłyń nocą śnie.

6. bis SOMNUL

Alunecă tu cu un sărut
ca un fluturaș
pe ochii mei
pe gura mea.
Roua buzelor tremurătoare,
într-o clipă
să facă gol în juru-ne
căci
în afară de noi
mai este Lumea
uitată complet de inimile noastre.
Alunecă tu noaptea în vise.
Alunecă tu cu sărutul florilor,
cu somnul ochilor mei,
al tăcerii mele,
cu căldura buzelor tremurătoare,
cu voluptatea.
Inima nu va auzi tic-tacul
ceasurilor
căci noaptea în vise
moare și Timpul
suspendat pe gurile noastre.
Alunecă tu noaptea în vise.

7. KIEDY PRZYJDZIESZ

Nocą,
kiedy przyjdiesz do mnie cieniem
lub jasną poświatą księżycą,
wtedy
tu, na ziemi,
dotykam chcę widzieć
twoje piersi,

twój uśmiech i lice.
Nocą,
kiedy przyjdiesz bielą alabastru
z płócien Goi, Degasa lub Tycjana,
cicho
w jasnym blasku
wyobraźni mojej
staniesz ciepła,
jędrna
choć werniksowana.
Nocą oczy mi zamknij oddechem,
kształtem torsu wyczaruj sen błogi,
usnę cicho,
spokojnie,
z uśmiechem,
smugą światła okryje nas
księżyc dwurogi.

Nocą,
kiedy dziką otulisz rozkoszą
nagość czasu
i nagość przetrwania,
wtedy nie wydawaj głosu,
niech trwa sen
a noc
niech oddali rozstania.

7. bis PE CÂND VII LA MINE...

Noaptea,
pe când vii la mine
ca o umbră sau ca o palidă
rază de Lună,
atunci
aici, pe Pământ,
aș vrea să văd cu o atingere
pieptul tău,
surâsul tău și obrazii.
Noaptea,
pe când vii la mine cu albul
de alabastru pur
din pânzele lui Goya, Degas ori Tizian,
pe tăcute
în sclipirea limpezită
a imaginației mele

devii caldă,
viguroasă
deși cosmetizată cu vernix.
Noaptea,
să-mi închizi ochii cu suflarea
cu forma torsului să-mi vrăjești
un vis plăcut,
voi adormi în liniște,
cu un surâs pe chip, până ce
cu-a sa rază de lumină,
Luna cea cu două coarne ne va înveli.
Noaptea,
când înfășori cu voluptate
goliciumea Timpului
și nuditatea Viețuirii,
atunci să nu scoți nicio șoaptă,
las* să dureze somnul și visul
iar noaptea să alunge departe
despărțirea.

8. MOJA TY, MAŁA

Moja Ty, mała, jesteś moim światem.
Kwecistą łąką i gwieździstym niebem,
jesteś mi ciepłym i wiosennym wiatrem,
jesteś mi życiem i solą, i chlebem.
Moja Ty, mała, zawsze taka sama.
Moja Ty, mała, mój kwiecie mimozy.
Jesteś jak chaber wiatrem kołysany
i mak czerwony w żółciejącym zbożu.
Moja Ty, mała, o słonecznym sercu.
Moja Ty, mała, o oczach bławatnych.
Podaj mi ciszę kołysaną wierszem,
przykryj oddechem echo słów ostatnich.
Podaj kielichem ust czerwone wino,
śnieżną białością otocz nasze cienie.
A dźwięki fletu z ciszy nam wypłyną
i stopią w jedno podwójne istnienie.

Krynica, 26-27 czerwca 1980

8. bis TU, MICUȚA MEA

Tu, micuța mea,
tu ești Lumea mea.

Ești lunca plină de flori
și cerul încărcat de stele,
ești vântul cald al primăverii,
ești viața mea și pâinea și sarea.
Tu, micuța mea, mereu aceeași ești.
Tu, micuța mea, floare albă de mimoză.
Ești albăstrița legănată de boare
și macul cel roșu din lanul cu grâu.
Tu, micuța mea,
tu ai inima ruptă din Soare.
Tu, micuța mea,
tu ai ochii de albăstrea.
Dă-mi tu tăcerea legănată de vers,
acoperă cu suflarea ta ecoul
ultimelor mele cuvinte.
Dă-mi tu cu pocalul gurii tale
vinul acela roșu, iar cu albeața pură a zăpezii
înconjoară umbrele noastre.
Din tăcere sunet de flaut să curgă
spre noi amândoi și să topească
într-una singură
existența noastră dublă.

Krynica, 26-27 iunie 1980

9. RÓŻA

Po cóż szukałem cierni?
Jeżeli płatkami muskasz
jak łabędzią szyją,
białą ręką,
wygiętą gałązką krzewu.
Otaczasz i tulisz wieczorną ciszą
ust szeptem.
Po cóż szukałem twego gniewu
w szczebiocie listowia
tamtej wiosny.
Pamięcią biegnę w przeszłość.
Godziny siwizna otacza.
Szukam,
może zobaczę choć jeden płatek,
co spadł wśród burzy
pieszczot
rozkwitających kwiatów
róży.

Sierpień 1958

9. bis TRANDAFIRUL

De ce-ți căutam eu spini
dacă tu m-atingeai catifelat cu petala,
precum lebăda cu gâtul ei lung
cu mâna ta albă
îndoită ca o rămurea?
Mă înfășori în tăcerea serii și
mă prinzi în ea
ca în șoapta buzelor.
De ce căutam supărarea ta
în ciripitul frunzișului
din trecuta primăvară?
De ce alerg în trecut cu memoria?
Orele mă înconjoară în suriul lor
caut
poate voi vedea măcar
o singură petală
căzută în furtuna de mângâieri
a florilor înflorite
ale trandafirului.

August 1958

10. ZŁUDZENIE

Wołam ciebie
i szukam po lesie.
Nie ma lasu,
złudzeniami wir niesie.
Oczy wiążą poplątane powoje,
secesyjnym,
motylim wystrojem.
I już jesteś.
przyfrunęłaś motylem,
świerszcz wygrywa
malinowym badylem.
Jedna chwila,
druga chwila

-

już jesteś.
Czuję zapach twoich włosów i dreszcze.

Wiatr rozwiewa poplątane powoje.
Nie! - to usta i oczy nie twoje.
Gasną blaski stubarwnego motyla,
szumią drzewa, świerszcz z kielicha
już rosę wychyla.
Wołam ciebie
i za śladem twym gonię.
Nie ma śladu,
uleciały twe wonie.
Wiążą nogi pomierzwione paprocie,
las tańczy
w opętańczym obrocie.
I znów jesteś,
białym kwiatem usiadłaś,
przyleciały księżycowe widziadła.
Jedna chwila,
druga chwila-

już jesteś.
Słyszę odgłos twoich kroków na ścieżce.
Wiatr rozwiewa poplątane powoje.
Nie! - to usta i oczy nie twoje.
Nikną blaski, biel rozplywa się w cienie,
gaśnie słońce,
w nocny mrok idzie senne złudzenie.

Sierpień 1973

10. bis ILUZIE

Te chem
și prin păduri te caut,
pădurea nu există,
ba iluziile chiar
te poartă în vârtoare.
Ochii împletesc volburi încâlcite
în găteala de la fluturi
din *art nouveau*.
Și iată-te
sosind în zbor ca fluturii
în cântat de greieri
printre lujerii de zmeură.
O clipă
și încă o clipă
și iată-te.

Simt parfumul părului tău
și mă cuprinde tremurul.
Vântul desface volburile
încâlcite. Nu! asta nu ești tu,
nu sunt ochii nu e gura ta.
Lucirile în mii de culori
din aripi de fluturi se sting
copacii freacă în frunze
greierul varsă roua din păhărele de flori.
Te chem
și gonesc pe urmele tale.
Nu mai sunt urme și
parfumele tale au zburat.
Ferigile răscolite își împleticesc tulpinile
iar pădurea dansează
în rotoace delirante.
Și iată-te
iarăși
floare albă te-ai așezat
s-aștepți sosind în zbor
fantasmele Lunii.
O clipă
și încă o clipă
și iată-te.

Ascult ecoul pașilor tăi pe cărare.
Vântul desface volburile
încâlcite. Nu! asta nu ești tu,
nu sunt ochii nu e gura ta.
Lucirile se șterg
albul se topește în umbre
Soarele pe-ncetul apune
iar în a nopții-ntunecime
vine
iluzia visului.

August 1973

11. TWOJE DŁONIE

Tylko ty jedna na świecie
masz tak puszysty dotyk dłoni,
tak czuły
jak gra na flecie,
gdy do snu kładzie znojny trud wieczoru.

Twoje dłonie
to dwie gałązki rozkwitłego kwiatu,
co otaczają wonnością skołatane czoło,
gdy myślą gonie
inną myśl odbiegłą
w błękitną przestrzeń czasu
i dzikość bławatu.
Te małe dłonie
chłodzą cienistą rosą
rozgrzany kamień skwarne południa.
Gdy stygnie serce na rozdrożach życia,
tulą to serce żarliwą nadzieją,
cierpliwie niosą w łóżko miłowania.
Te dłonie
czują każdy ból z ukrycia
i każdą zmarszczkę mojego sumienia
gładzą w aksamit.
Te dłonie
niosą szkatułę pamięci
jak cenny amulet w godzinach zwątpienia
i błogosławią przed daleką drogą.
i w sen składają
zmęczone powieki
aż zniknę
w Tartaru nieznanym przestrzeniach.

Sierpień 1983

11.bis PALMELE TALE

Doar tu
singură în lume
ai atingerea mâinii
atât de pufoasă
atât de sensibilă
precum cântarea la flaut
atunci când așează la somn
munca trudnică a serii.
Palmele tale
sunt două rămurele ale florii
ce-nflorește și înconjoară
cu parfumul lor fruntea epuizată
pe când gonesc cu un gând
și-alung alt gând
în spațiul de azur al Timpului
și în puritatea sălbatică a albăstrelei.
Aceste palme mici răcesc

cu roua umbroasă
piatra prea-încălzită de zăduful
după-amiezii.
Când inima răcește la răscrucile vieții
ele
înfășoară astă inimă cu speranță neadormită
și o poartă cu răbdare în așternutul iubirii.
Aceste palme
simt fiecare durere ascunsă
și fiecare rid din conștiința mea
și îl dezmiardă
catifelat.
Aceste palme
poartă cutia Memoriei
amuletă de preț în ceasurile
îndoielii
și te blagoslovesc înainte
de a pleca la drum lung -
așează la somn
pleoapele chinuite
până ce singur
dispar
în Tartarul spațiilor necunoscute.

August 1983

12. DOBRANOC

Wysłuchuję się w twoje dłonie,
słowa
dotykam wilgocią warg
i czekam
na to oszołomienie jesiennych liści,
Madonno mojego wieczoru.
Błękitnooka.
W ciemności
szukam czarnego koloru.
Oto mówisz bez poruszania ust,
oto czujesz szelest gwiazd.
Dajesz znak
niewidzialnym gestem
sepiowych włosów.
I tylko księżyc wróży psom
spokojny sen.
Wierność
to twoja biel,

a moja czerń.
Wiatr w smyczy gwizdże
garściami słów
na dobranoc.
I tylko cisza zawisa
między księżycem
a brzegiem rozstania.

Odchodzimy
w noc oczekiwania.
Dobranoc.

listopad 1990

12. bis NOAPTE BUNĂ

Ascult în palmele tale
cuvintele
le ating cu umede buze
și-aștept
bui măceala frunzelor de toamnă
Madonă a înserărilor mele –
cea cu ochii de azur.
Caut în întuneric
culori de negru.
Iată-te vorbind
fără să miști buzele
iată că simți
foșnetul celest al stelelor.
Îmi dai un semn
cu un gest nevăzut
al părului în culoare de sepia.

Luna
doar ea
prezice câinilor un somn liniștit.

Fidelitatea
este albul tău veșnic
și negrul meu permanent.
Vântul
țiuie ținut în frâu
pumni plini de cuvinte
cu noapte bună.
Liniștea
doar ea
mai atârnă

între Luna de sus
și țărnul despărțirii.

Să ne depărtăm
în noaptea așteptării –
Noapte bună!

noiembrie 1990

13. JAK MOŻESZ BYĆ...

Jak możesz być wspaniałością,
jak pięknem,
skoro jesteś
zawieszona między bielą a czernią,
między niebem a ziemią?
Jak możesz być radością,
gdy karmisz jesień
łzami wieczoru?
Jak możesz być prawdą,
gdy żyjesz na skraju ułudy?
Jak możesz być prostotą,
gdy w otchłani jaźni
kryjesz meandry gorzycy
i blaski radości?
Jak możesz być czystością,
gdy żarzysz się błędnym ogniem
pożądania?
Jak możesz być zwiewnością,
gdy jesteś z krwi i kości?
Jak możesz być wiecznością,
gdy jesteś krucha
na kształt wyschłej trawy?
Jak możesz być..

Jak..

A jednak
jesteś tym wszystkim,
utkana z zapachów miłości.

Luty 1994

13. bis CUM POȚI FI...

Cum poți fi tu
perfecțiunea
frumosul
dacă ești suspendată
între alb și negru
între Cer și Pământ?

Cum poți fi tu
bucuria
dacă hrănești Toamna
cu lacrimile serii?

Cum poți fi tu
adevărul
dacă trăiești la limita iluziei?

Cum poți fi tu
simplitatea
dacă în prăpastia eului tău
ascunzi meandre de amaruri
și sclipiri de încântare ?

Cum poți fi tu
puritatea
dacă te încingi la focul păcătos
al dorințelor?

Cum poți fi tu
suavitatea
dacă ești făcută din carne și oase?

Cum poți fi tu
veșnicia
dacă ești friabilă
precum firul de iarbă uscată?

Cum poți fi tu...

Cum...

Și totuși...
Tu ești toate astea
înfășurată
în aromele iubirii.

Februarie 1994

14. ROZMOWA

Dotykam twoich rąk.
Mówię bez słów.
Milczymy.
Nawet nie patrzysz mi w oczy.
Gdzieś za ścianą życie,
jakaś neurotyczna muzyka,
histeryczny płacz dziecka,
kwilenie matki
jak ptaka przed snem,
ordynarny krzyk;
to z lęku, czy poczucia mocy...
?
A tu słyszę jak pąk kwiatu
rodzi się w wazonie.
Dotykam twoich rąk.
Ty milczysz.
Może odczuwasz magię
tych słów nienazwanych.
A świat w uszach dzwoni.
Taka rozmowa rąk
przez dotykanie
ciepła,
zmiennie muśnięcie,
uścisk,
albo przez chłód przestrzeni,
tej między jednym
a drugim człowiekiem,
między jednym
a drugim poczuciem istnienia.
To jakby niebotyczny czas
rozmyślania,
albo nieuchwytna chwila
"tu i teraz"
naszego trwania w sobie.
Dotykam twoich rąk,
ale nie ma ciszy.
Świat pełen jazgotu.
A my w tym zgiełku
pragniemy wyczuć rytm powrotu
naszych serc,
usłyszeć ciepło naszych słów,
ale w tej samej czasoprzestrzeni
znaczenia.

14. bis CONVORBIREA

Ating mâinile tale
și vorbesc
fără cuvinte
tăcem
nici măcar nu privești
în ochii mei.
Undeva
dincolo de pereți
stă viața
o muzică oarecare
nevrotică
plânsul isteric al unui copil
suspinele gâtuite ale mamei
precum pasărea înainte de culcare
un răcnet ordinar undeva:
toate sunt din frică
ori din simțirea forței...

-

Iar aici
eu aud doar mugurii
cum pocnesc la florile din vas.
Ating mâinile tale
tu taci
poate simți magia
acelor cuvinte nenumite
iar viața
ne sună în urechi.
Acea
convorbire a mâinilor
prin simpla atingere
caldă
dichisul schimbător
al străngerii de mână
sau
rece prin răceala spațiului
acea
convorbire dintre un om
și un alt om
dintre simțirea
una
și altă simțire
a existenței umane.

Pare că ar fi
timpul meditației
ce-atinge Cerul
sau
clipa ne-prinsă
a lui „ aici și acum”
din existența noastră
în sine.

Ating mâinile tale
dar liniștea e ruptă:
Lumea e plină de zarvă
iar noi
în acest vacarm
am vrea să simțim ritmul bățăilor
inimilor noastre
să auzim căldura
cuvintelor noastre
în același spațiu-timp
al înțelesului

August 1994

15. DZIEWCZYNOM ZNAD WISŁY

Składam ci hołd, moja
ty,
szczelnie zapięta pod szyją,
zakuta w nocną koszulę
po koniuszki twoich stóp,
po baldachim rzęs,
po lęk.
Twarz rozmodlona do końca...
Jak mniszka spragniona
wypędzasz swego diabła
opatulona w cnotę,
z zawieszonym szkaplerzem
między wzgórkami moich tęsknot
drżysz z lęku
i pragnienia.
A ja mówię:
- Dlaczego nie jesteś rajem
południowych wysp,
gdzie kwiaty-dziewczyny

za najzarliwszą modlitwę
uznają miłość.
Tam nie znają grzechu
i w pierwszą poślubną noc
nie zatykają uszu woskiem
i oczu nie wiążą zasłoną różańca,
i nie padają na kolana
przed Panem,
by Go przebłagać
za odwagę
na ziemskie pożądanie.

Maj 1984

15.bis FETELOR DE PE VISTULA

Îți aduc un omagiu
ție a mea
îmbumbată pân'la gât
și legată în cămașa de noapte
pân'la vârfuri de călcâie
pân'la baldachinul genelor
până la spaimă.

Cu fața aprinsă de rugăciune
precum o călugăriță însetată
să-l alunge pe diavol
învelită în fierbințeala virtuții
cu capișonul ridicat
printre colinele tristeților mele
tremuri de spaimă
și de dorință.

Iară eu spun:
- De ce nu ești raiul
Insulelor Sudului
unde fetele-flori
pentru cea mai aprinsă rugăciune
acceptă dragostea
unde
nu e cunoscut păcatul
unde
în noaptea nunții
nu-și astupă urechile cu ceară
nu – și acoperă ochii
cu șiragul de mărgele din mătânii
nu cad în genunchi dinaintea Domnului

să-l roage fierbinte
pentru curajul de a avea
pofte lumesti.

Mai 1984

16. REINKARNACJA

Wiem, że w następnym wcieleniu będziesz moja.
Zespolisz się ze mną w jedno trwanie,
w jeden rytm,
spiesznego oddechu.
Nie wiem, kim będziemy,
ale będziemy tym samym,
aby dokonała się jednia pragnienia
w ciszy pojednania.
Być może będziesz znowu błękitną dziewczyną
lub drzącą sarną o oczach ikony,
albo białą - lotną w stepie

o rozwianej grzywie
jak panna młoda.
Być może
będziesz białym nenufarem,
ognikiem nocnym
w bagnie
albo lilią białą.
A ja
ziemią, ogniem, powietrzem
lub wodą
podążę każdym wcieleniem
za Tobą.
A jeśli wyrośniesz lipą pachnącą i miodną,
to ja jaworem wyrosnę przy Tobie,
na jedne skrzypce
albo hebanem na gryf
lub smykiem,
by pieścić Twoje struny
aż do końca trwania.
Wiem,
że to drugie wcielenie
będzie pojednaniem.
Ty będziesz moja,
a ja będę z tobą:
ziemią, powietrzem, ogniem

albo woda.

16.bis REÎNCARNARE

Știu
că la următoarea reîncarnare
tot a mea vei fi
cu mine te vei contopi
într-o singură suflare
într-același ritm
al respirației înfrigurate.

Nu vom ști
ce vom fi
dar vom fi unul și același
ca să se-mplinească
unitatea dorinței
în tăcerea-mpăcării.

Cred că
vei fi iarăși fata cu ochii de azur
sau căprioara-n tremur cu ochii de icoană
sau alba-pasăre de stepă
cu moțul răsfirat
precum Maria Fecioara.

Cred că
vei fi iarăși nufărul alb
foc nestins de noapte
printre trestii în ape băhnite
sau un crin neprihănit în întunecime.

Cred că eu
voi fi pământ, ori foc
ori vânt chiar apă voi fi
și
cu fiecare încarnare voi pluti
spre Tine.

Iar de vei crește
tei parfumat și plin de miere
atunci
arțar mă voi înălța lângă Tine
pe o singură coardă
sau abanos pe arcuș
să mângâi strunele Tale

pân'la sfârșitul veșniciei.

Știu
că această a doua
încarnare
va fi unire și împăcare.
Tot a mea vei fi
iar eu voi fi pentru Tine
pământ, ori foc
ori vânt chiar apă voi fi.

17. CZUJĘ JAK ODCHODZISZ

Czuję
jak odchodzisz szeptem
na palcach
delikatnie
aby nie zabić
aby nie rozorać do krwi
tej naszej pamięci
tych lat wydartych życiu
tego snu błękitnego
nie zdusić
w jednej chwili
obłądnej dumy.
Słyszę
jak oddalasz się
z minuty na minutę
delikatnie
aby nakarmić
niecierpliwość serca.

17.bis SIMT CUM PLECI

Simt
cum pleci în șoaptă
pe vârful
delicat
ca să nu ucizi
să nu brăzdezi până la sânge
Memoria noastră
acei ani vlăguiți de viață
acel vis de azur
să nu înăbuși

într-o clipă
acea mândrie nebună.

Ascult
cum te îndepărtezi
minut cu minut
delicat
ca să hrănești
nerăbdarea inimii.

18. PODAJESZ MI MIŁOŚĆ

Podajesz mi ciepło życia
Miętkość
Jak aksamit kwiatu
Jak dotyk wiatru
W powiewie jesieni
Jak kiedyś matka mleko
Dłonią szczodrobliwą
Uśmiechem serca
I troską z ukrycia
Podajesz mi siebie
W łóżu miłowania
Zrośnięta ze mną
Jak bliźniacze drzewo
W jednej kropli rosy
Chociaż z dwojga ziaren
Ptaków niebieskich
Co je razem z wiatrem
W tę kroplę uniosły
Podajesz mi wiosną
Ukwieczone pola
Oczu błękitnych
I płomienie maków
Ust twych radosnych
I mimo milczenia
Mówisz tak wiele
Jak muzyka wiatru
I szepczesz nawet łzą
I każdym spojrzeniem
Błaskiem radości
Zadumą goryczy
I rozpaczy cierpieniem
I gestem zdziwienia
Mówisz mi dotykiem

Nawet chwilą ciszy

12 stycznia 1999

18.bis ÎMI DAI IUBIREA

Îmi dai căldura vieții
Moliciunea
Precum catifeaua florilor
Precum atingerea vântului
În adierea toamnei
Precum mama-mi da lapte
Cu generozitatea mâinilor sale
Cu surâsul inimii
Cu grijă abia ascunsă.

Mi te dăruiești
În așternutul iubirii
Concrescută cu mine
Ca doi copaci gemeni
Într-o picătură de rouă
Deși din două boabe-azvârlite
De păsările cerului
Ajunse odată cu vântul
Într-acea stropitură de rouă.

Îmi dăruiești în primăvară
Câmpurile-nflorite
Ale ochilor albaștri ca cerul
Și flacăra macilor
Din buzele tale aprinse.

Și
Cu toată tăcerea
Spui atât de multe
Precum vântul cu muzica sa spune.

Și
Șoptești chiar cu lacrima
Cu sclipirea bucuriei
Cu visarea amărăciunii
Cu disperarea suferinței
Cu gestul uimirii.

Și
Îmi vorbești
Cu o atingere

Și chiar
Cu o clipă de tăcere.

12 ianuarie 1999

19. SREBRNE OGRODY

Spójrz,
czy to gwiazdy te same
złocą błękitny strop nieba
jak przed laty?
Dzisiaj goszczą nas srebrne ogrody,
znikły przeblyski czerni i bursztynu,
a wśród drzew sennych
snują się jakieś inne cienie.
Tylu znajomych odeszło
z rozbłyskiem chryzantem
i prawdy już inne,
i piękno odmienne,
a harmonia dźwięków szmerem
pobarwionych klonów,
grymasem zdziwienia,
że czas tak drwi tej jesieni
niby jedno mgnienie,
a tu pół wieku
i włosy nasze stały się srebrnym ogrodem,
a letnie poranki
wkładamy do skarbonki wspomnień.
I to uprzytomnienie,
że wszystko płynie, płynie, płynie..

* * *

I tylko ty jedna z oczyma błękitów
i z sercem na dłoni
niezmienna jesteś
w kosmicznej przestrzeni.

23.10. 2001 r.

19. bis GRĂDINILE DE ARGINT

Privește

oare aceleași stele
auresc plafonul de azur al Cerului
cum o făceau cu ani în urmă?

Azi
ne găzduiesc grădinile de argint
dispărute sunt sub-sclipirile de negru
și de chilimbar
iar printre arborii somnoroși
se țes cu totul alte umbre.

Atâția cunoscuți au plecat
în pale străluciri de crizanteme
iar adevărurile sunt altele
și frumosul e schimbător
pe când armonia sunetelor
e doar murmurul
arțarilor plini de culori
e doar o grimasă de uimire
față de Timpul
care persiflează această toamnă
de parc-ar fi o clipeală.

Aici însă
e o jumătate de veac
iar bucelele noastre s-au făcut
grădini de argint
și diminețile calde de vară
le clădim în cutia cu amintiri.

Fără voie
ne dăm seama lucid
că totul curge
curge
curge...
* * *

Numai tu
nepereche
cu ochii plini de azururile toate
și cu inima goală în palme
neschimbătoare ești
în spațiul cosmic.

23.10. 2001 r.

**ZE ZBIORU – II. STWORZYLESZ PANIE
DUPA CULEGEREA – II. NE-AI CREAT, DOAMNE !**

20. MODLITWA

Ty, któryś nas stworzył
i pozostawił na pastwę wolnej woli,
i nieświadomego "ja"
Ty, który dałeś nam pychę mądrości
i wiarę w nieograniczenie,
pochyl się nad nami
i pozwól,
O Panie,
ukorzyć się
małym drobinkom kosmosu,
planktonom rozszarpywanym wahaniami
wiary i zwątpienia,
racji i głupoty.
Ty, któryś nas stworzył
I pozwoliłeś zgrzeszyć naszym rodzicom,
nie wypędzaj nas po raz drugi
z Raju złudzenia.
Ty, któryś nas stworzył,
wysłuchaj nas
i pozwól
odróżnić dobro od zła,
noce od dni,
początek od końca.
O Panie,
-tyle razy zawiodła nas mądrość,

ale serce
zawsze nienawidzi i kocha.
O Panie,
pozwól pojąć,
kim jesteśmy.

20.bis RUGĂCIUNEA

TU
care ne-ai creat
și ne-ai lăsat pradă liberei voințe
și inconștientului EU.

TU
care ne-ai dat trufia înțelepciunii
și credința în nemărginire
apleacă-te spre noi

și dă-ne voie
O Doamne
să ne supunem
micilor firicele de Cosmos
planctonului
răsfirat de oscilația
între credință și ezitare
între rațiune și absurditate.

TU
care ne-ai creat
și ai permis părinților noștri
să păcătuiască
nu ne arunca a doua oară
afară
din Raiul iluziei.

TU
care ne-ai creat
ascultă-ne
și dă-ne voie
să deosebim binele de rău
noaptea de zile
începutul de sfârșit.

O Doamne
- de-atâtea ori ne-a dus în eroare
înțelepciunea noastră
dară ea inima
mereu iubește
și urăște mereu.

O Doamne
dă-ne voie să înțelegem
cine și ce suntem.

21. STWARZANIE ŚWIATA

„Niech się stanie światłość“
-tak wyrzekłeś Panie
i dałeś życie Światu.
Wody i ziemię zatętniły trwaniem.
Dałeś istnienie wszelkiemu stworzeniu:
rybom w głębinach,
ptakom w przestworzach,

zwierzynie w kniei.
A nam
dałeś to wszystko
w rozumne władanie, światłość ducha,
swobodę woli,
dałeś nam także boleść
cierpienie
od chwili poczęcia
aż po ostatnią godzinę tułacza.
Rozkosz i pychę
uczyniłeś znakiem Aniołów strąconych.
Powietrze i ogień
uniosłeś w przestrzenie
-granice zmagania
wiecznych żywiołów.
Dobro i zło
naznaczyłeś walką
człowieka z samym sobą.

21.bis FACEREA LUMII

„Să fie lumină”
așa ai spus Doamne
și viață ai dat Lumii.

Ape și pământuri
au duduie de existență.

Ai dăruit ființă fiecărei creaturi:
peștilor în adâncimi
păsărilor în înălțimi
fiarelor prin codri bătrâni.

Iar nouă
ne-ai dat toate acestea
în posedare rațională
în puritatea sufletului
în libertatea voinței
ne-ai dat la fel și altele
bolile
suferința
din clipa conceperii
și
pân'la ultimul ceas al hoinarului.
Din desfătare și trufie
ai făcut semn pentru Îngerii căzuți.

Aerul și Focul
le-ai azvârlit în spații –
să fie graniță de lupte veșnicelor stihii.

Binele și Răul
ai hotărât să fie lupta
omului cu sine însuși.

22. DOWÓD ISTNIENIA

Gdy jesteś radosny,
jesteś sobie bogiem,
żyjesz chwilą,
unosisz się do słońca,
jesteś stwórcą świata.
Trwasz zadufany w sobie.
Tylko cierpienie
rzuca na kolana,
ból,
co szarpie wątrobę
jak orzeł Prometeusza
zakutego w skalach.
Wysłuchujesz się w kołatanie serca
jak mały bezbronny ptak,
co wypadł z gniazda,
jak plankton
rwany strumieniem gorzkości.
W nadziei zbawienia
zbliżasz się do światła.
oczekujesz ciszy pojednania.
Czyżby ból i cierpienie były dowodem
na istnienie Boga?

22. bis DOVADA EXISTENȚEI

Atunci când ești bucuros
ești ca un Zeu
trăiești clipa de îndată
până la Soare te ridici
și te faci
Creatorul Lumii.

Continui să exiști
prea încrezător în tine

numai Suferința
te aruncă în genunchi
Durerea
care-ți săgeată ficatul
precum vulturul
i-l sfredelea lui Prometeu
înlănțuit între stânci.

Asculți
tic-tacul inimii
ca o pasăre micuță
și fără apărare
căzută din cuib
precum planctonul spulberat
de valurile amărăciunii.

În nădejdea izbăvirii
te apropii de Lumină
aștepți
liniștea Împăcării.

Oare
durerea și suferința
să fie dovada
existenței lui Dumnezeu?

23. LEKCJA PRZEMIENNOŚCI

Bóg stwarza
więc Stworzycielem jest jak Matka.
Tylko żywioły wszelkie
plenią się z wiatru i wody,
a później
zglądają to życie
zapamiętali w sporze

o kształt Boga
na obraz i podobieństwo Pana stworzeni.
Życie i śmierć
pełne są przemienności
z woli Jego.
Więc nie lękajcie się
losu przeznaczenia.
Czas barwnego motyla
jest kruchy i nieodgadniony.

20.05. 2003

23.bis LECTIA SCHIMBĂRII

Domnul Dumnezeu creează
deci Creatorul este
ca și Mama.

Doar stihile toate
se-nmulțesc din apă și vânt-vijelie
ca mai târziu
să suprimă această viață
uitată complet în disputa
despre forma lui Dumnezeu
despre
creația după chipul și asemănarea
Lui.

Viața și Moartea
sunt dădora de schimbare
din voința Lui
prin urmare nu vă frământa
Soarta oferită
prin Predestinare.

Timpul
fluturașului plin de culori
e fragil
și indescifrabil.

20.05. 2003

ZE ZBIORU – III. MIEJSCA NAJBLIŹSZE DUPA CULEGEREA – III. LOCURILE CELE MAI APROPIATE

24. DOM

Dom
to tam gdzie miłość mieszka
gdzie każdym nerwem nadwrażliwej duszy
dziewczynka kładzie dłoń na czoło
i każdy szmer mego serca słyszy.

Dom
to tam gdzie troska i spokój
chłopięce oczy jak w niebo utkwione

gdzie stosy liter na białych papierach
gdzie biel przechodzi w ciepłą zieloność.

Dom
to tam gdzie sierść hebanowa
gdzie zimny nos dotyka ci dłoni
gdzie szczere ślepie jak dwa węgielki
i wielka miłość w ruchliwym ogonie.

Dom
to tam gdzie stare zegary
czas zawieszają w modrzewiowym miodzie
gdzie ikoniczne sepiove oczy
troskliwie patrzą w zastygłej urodzie.

Dom
to tam gdzie "frasobliwy"
czuwa nad nami i spokojem nocy
gdzie Jana Koncert skrzypcowy w ciszy
zaczarowuje osłupiałe oczy.

Dom
to tam gdzie tęsknię z daleka
gdzie myślą biegnę pośród nocnych cieni
gdzie łowią szmer i ulotny zapach
to najważniejszy dla mnie punkt na ziemi.

24. bis CASA

Casa
e acolo unde locuieste iubirea
unde
cu fiecare nerv din sufletul prea-sensibil
fata
îmi pune palma pe frunte
și-ascultă
fiecare murmur al inimii mele.

Casa
e acolo unde locuiesc grija și pacea
unde ochii flăcăului
împung parcă Cerul
unde-s mormane de litere pe alba hârtie
unde albul trece pe-ncetul în verdele cald.

Casa
e acolo unde blana
se face abanos
unde năsul rece te-atinge în palmă
unde
sinceritatea orbește ca doi cărbuni aprinși
și marea ta dragoste
e-n falduri mișcătoare de rochie.

Casa
e acolo unde sunt ceasuri vechi
unde
Timpul e suspendat
în miere de pajiști montane
unde
ochii de sepia din icoana prăfuită
privesc cu atenție frumusețea răcită.

Casa
e acolo unde „îngrijoratul”
ne veghează pe noi
și noaptea noastră
unde
Concertul la vioară al lui Jan
în liniștea nopții
farmecă ochii uluiți.

Casa
e acolo unde dorul meu zboară
de departe
unde gându-mi plutește printre umbrele nopții
unde
vânez murmure
și mirosuri volatile.

Casa
e pentru mine cel mai important punct
de pe Pământ.

25. JEST TAKA ZIEMIA,

Arturowi

Jest taka ziemia,
gdzie maki polne najczerwieniej płoną
i zamiast kryształu piją rosę krwawą,
jest taka ziemia,
gdzie w garści popiołów
tyleż startych istnień, ile wiatru w dłoniach,
a każda grudka ziemi
relikwiąznaczona,
co ją barwinkiem ustroiła wiosna,
gdy lessowy wzgórek zarośnie murawą
i krzyż brzozowy pokłoni się nisko.

Jest taka ziemia,
w której obok ziarna
sieją płomienie na przemian z nadzieją.

A siewca czeka
na plon złotodajny
i białą chustą ociera pot z czoła,
gdy wyschnięta studnia
otwiera sklepienia,
i czeka ciszy
bo cisza przywoła
głos najwrażliwszy,
najczulsze sumienia.

I staję znękany u wrót Campanelli,
przed barwnym murem
układa kir czarny goniec zapóźniony
z ziemi palącej śladami tułaczy,
aby błogosławić szczęście nawiedzonych.

Jest taka ziemia,
gdzie jak chwast zdeptany
wstaje rannym świtem
pogrążony nocą kwiat,
wątlwym pasmem cienia,
jak iskra w ognisku

biało-czerwonych goździków
kagańcem splątanych,
by zauroczyć nowym życiem pola
i w pędy młode wyrosłe brzezynie
uskrzydlić błękit,
nim przeminie wiosna.

25. bis EXISTĂ UN ASEMENEA PĂMÂNT,
Fiului meu Artur

Există un asemenea pământ
unde
macii din câmp ard
în flăcări mari roșii
și în loc de rouă cristalină
beau picături însângerate.

Există un asemenea pământ
unde
în pumni de cenuși s-au adunat
atâtea existențe pierdute
cât vânt poți strânge în palme
și fiecare bulgăraș de pământ
are ca semn o relicvă

meșteșugită de vinca minoră
în primăvară
unde
delușorul din loess se umple
cu iarbă verde și deasă
iar crucea mestecenilor s-apeacă
jos la pământ.

Există un asemenea pământ
în care
pe lângă grăunțe
se seamănă flăcări la schimb
cu nădejdea
unde
semănătorul așteaptă
recolta ce-aduce aur
și cu baticul alb el șterge
fruntea plină de sudoare
pe când
fântâna uscată bolta-și deschide
și-așteaptă liniștea
căci liniștea aduce vocile
cele mai sensibile
conștiințele
cele mai receptive.

Chinuit
se oprește la poarta Campanelei
la zidul viu colorat
așează zăbranic olăcaru-ntârziat
venit din pământul ce arde
sub pașii pribegilor
să blagoslovească fericirea
celor abătuți ori fanatici.

Există un asemenea pământ
unde
precum buruiana călcată-n picioare
se ridică în revărsat de zori
floarea-ngrozită de noapte
de fragile panglici de umbră
precum scânteia din vatră
precum roșul aprins al garoafei
în amestec cu alb-roșul de felinar
ca să dea
frumusețe de viață nouă

câmpului
și
în mestecănișul cel tânăr
să înaripeze azurul
înainte de a trece în zbor
primăvara.

26. LIST DO SIOSTRY

Po co wróżysz mi ze szklanej kuli?
To ułuda. A przyślij mi
szum traw z miedzy dzieciństwa,
lot jaskółek mojej wyobraźni, chmury
co płyną żaglowcem nieodgadnionych
dni, śpiew fujarki z wierzby, mgły
Chełmońskiego i "Dropie na stepie"

przyślij mi trzmiela, kukułkę
(a liczyłem grosiki na dni kieszeni
portek), a dodawałam dni i lata,
przyślij mi kumkanie żab majowych
albo spadanie zapachu
w sadach, miodowy poszum lipy,
tej przy studni, przyślij mi najprostsze
słowa albo Słownik z Wieży Babel,
niech rozsypłam języki świata,
bo ludzie mówią i nie wiedzą, mówią,
a nie rozumieją, a jeszcze
groszek pachnący przy drodze, jaśmin,
pod oknem maciejkę i sen szczęśliwy,
przyślij kromkę razowego chleba
z domowego pieca. Więc przyślij..
Więc..
Dziękuję.

16.01. 2002 r.

26. bis SCRISOARE CĂTRE SORA MEA

De ce-mi faci vrăji
cu globul cel de sticlă
transparent ?
E o amăgire ce faci tu.

Mai bine – mi trimite foșnetul
ierbii
de pe haturile copilăriei

zborul
ciocârlilor din imaginația mea
norii
ce plutesc precum pânzele
zilelor mele nepătrunse
cântecul
fluierului mic făcut din salcie
cețurile
lui Chełmoński și „Dropii în stepă”

Trimite-mi
un bondar și cucul
(pentru el mi-am numărat deja banii
din fund de buzunar)
la al cărui cântec am adăugat zile și ani.

Trimite-mi
orăcăitul broaștelor de mai
sau parfumuri căzute-n livadă
foșnetul de miere al teiului
acela de lângă fântână.

Trimite-mi
cele mai simple cuvinte
sau chiar dicționarul
cu Turnul lui Babel
ca să dezleg limbile-nnodate ale Lumii
căci oamenii vorbesc și nu știu
ei spun ceva și nu înțeleg.

Și mai trimite-mi
Sângele-voinicului plin de parfum
de lângă drum
iasomie crescută sub fereastră
un coltuc de pâine neagră
din cuptorul nostru de acasă.

Deci
trimite-mi...
Deci...
Îți mulțumesc.

16.01. 2002 r.

27. SADY DZIECIŃSTWA

Sady dzieciństwa
jak panna młoda wiosną
rojne kwieciem
i brzękiem pszczoł miodnych,
a w wiśniach rajcowanie wróbli.
Kwiecień,
maj,
czerwiec.
W rosach skąpane trawy,
krowy żują czas
jak młyńskie kamienie.
Rankiem rozbłysk obmywa świt
i bas pierwszych grzmotów
pogłosem niesie.
A w późni lata
zadumane drzewa,
grusze stuletnie

o imionach dawnych;
Klapsa, Maćkowa
i jabłoń malinowa.
Pac, pac,
kap, kap
na sad leje się smak,
jak ulęgałka jabłko pada,
w zapachu mięty grzęźnie ślad.
Brzęk jak bania miodu
w koncercie os,
wkracza w jesienny czas
wrzesień,
w pawią paletę barw.
A nocą stary sad
gra na wiolonczeli.
Pokrzywione drzewa jak staruszki
drzemią przy różańcu.
Brodaty szron
siada na płocie
i rusza w tańce
z chochołem Pana Stanisława.
W kuchni
bulgocze śliwkowa strawa
i fortepianu sopte kołyszą
brzezinę.

Wiatr na fujarze śpiewa
i krople sączy mleczny świt
do kołyski dziecka,
w łóżeczko z wikliny.
Cyt, cyt, cyt ...
Niech dziecko śpi.
Cyt, cyt...

19.09.1999

27.bis GRĂDINILE COPILĂRIEI

Grădinile copilăriei
mi-apar
ca o tânără domnișoară
în primăvară
într-un furnicar de flori
și de zumzet de albine harnice
asezionate
cu pălăvrăgeala vrăbiilor
din vișini.

Aprilie sau prier
maiul zis florar
și iunie cireșar.

Ierburile
scăldate-n rouă
vacile
rumegând Timpul
ca niște pietre de moară
săgeata solară
spălând zorii și basul
primelor tunete
purtate în ecouri crude.

Iar mai târziu
peste ani
arborii căzuți pe gânduri
perii seculari
cu nume vechi cunoscute
de-ai lui Klaps cu fructe favorite
ori de-ai lui Maćkow
și merii
zmeurată de Oberland.

Strop cu strop
pic cu pic
în grădină se preling
desfătări de gust
mărul copt se poticnește
ca din păr sălbătic
pașii se îneacă
în parfum de mentă creață.

Zumzet
ca dintr-un borcan de miere
captiv la un concert de viespi
intră-n forță septembrie
timpul Toamnei
în paletă de acuarelă
dintr-o coadă de păun.

Noaptea însă
bătrâna grădină cântă la violoncel
copacii cocârjați ațipesc ca băbuțele
la un puhoi de rugăciuni.

Chiciura albă-gri
bărboasa
se așează pe garduri
și-și găsește loc de dans
cu hoholul lui Pan Stanisław.

În bucătărie
forcotește fiertura din cazan
cu prunele pentru magiun
iar în salon fortepiano
scutură țurțurii din crângul
de mesteceni.

Vântul
cântă-n fluieraș de salcie
și aruncă picături
din zorii plini de lapte
la pătuțul de copil
chiar la legănuțul
din nuiete de răchită...
Huța huța huța
dormi copile dormi
lăsați copilul să doarmă
Huța huța huța...

19.09.1999

28. POTOK

Dokąd tak spieszysz skacząc po kamieniach
w odwiecznym biegu kryształowej rosy,
szemrzesz niezmiennie w smrekowym cieniu,
w skalnych wykrotach doznajesz rozkoszy,
a na mieliznach szukasz ukojenia,
figlarnym skokiem spadasz rozśpiewany
z progu na próg, z kamienia na kamień,
aby za chwilę zamruczeć złowrogo,
szarpiącą nerwy wyszamotać strunę.
To jakby razem dzwoniące zegary
wybiły w ciszy dwunastą godzinę.
Klepiesz odwieczne pacierze niezmiennie
wdarty w meandry, w kamienny różaniec,
okryty tylko zimową pierzyną
przechodzisz w szeptach i w błękitnym taniec.
A kiedy huczy burza rozszalała
i dno mielizny pokrywa się cieniem,
ty grasz do wtóru tysiącami kotłów,
wodospadowym uderzasz wystrzałem,
a potem cichniesz w zmienności istnienia.
Bo nikt nie ujrzy wtórnie kryształowej rosy,
nikt nie zmoczy stopy po dwakroć w twojej fali,
skacząc po głazach znaczysz przemijanie.
A wszystko niknie w nieskończonej dali..

Krynica Górska 8/9.06.1980 r.

28. bis TORENTUL

Încotro te grăbești așa
sărind peste bolovani
în goana veșnică după roua de cristal
murmuri neschimbat în umbră de molizi
în ruptură de arbori și stânci
cunoști desfătarea
iar pe bancuri de nisip alinarea
în salturi ștregărești
te prăvălești
răsunând cu muzica șuvoiului
din prag în alt prag din piatră în altă piatră
iar peste o clipă mormăi îngrozitor
cu nervii sfâșiați zvârcolind pe strune.

E ca și cum
ceasuri sunând toate-odată
ar bate douăsprezece ore
în tăcere uitată.

Trăncănești veșnica molitvă
neschimbată
răsucit în meandre
în rozariul de piatră
învelit doar în iarnă cu pilotă albă
când spumegi doar în șoaptă
și în dansuri
copiate din cerul –albastru.

Iar când vuieste dezlănțuită furtuna
și bancul de nisip s-acoperă de umbre
tu-i ții companie glăsuind în mii de cazane
lovești cu detunătură de tun în cascade
și te liniștești în mereu schimbătoarea
viețuire.

Căci
nimeni nu va zări a doua oară
roua cea cristalină
nimeni nu-și va uda tălpile a doua oară
în aceeași undă
căci
sărind printre stânci tu însemni schimbare
și totul dispere
în depărtarea fără margini...

Krynica Górska 8/9.06.1980.

Ze zbioru - IV. Obrzeża Piękna
După culegereă – IV. Țărmurile frumoase

29. Oczy ikony

Z inspiracji Ryszarda Dunina

Oczy ikony, poważne, skupione.
nieruchomo patrzące,
ze smutkiem. koronowane
złotoskłonem,
udrapowane z szat wysmukłych.
W kanonicznym geście dłoni smukłej,
biegnącej po przekątnej,
w złocistych ugrach ciepłej woni
sepiowe oczy gorejące. Smutkiem
podbródka i linią nosa, dzwoniącą
z
serca ciszą wiekową, plamą kontrastu
cienia we włosach i płaską szatą złoto
brązową. Oczy ikony poważne,
skupione, tajemnicami dawnych
mistrzów świetne, żywe dwa serca
w
desce uśpione, oczy ikony smutne,
szlachetne.

29. bis OCHII ICOANEI

Inspirație după Ryszard Dunin

Ochii icoanei
serioși concentrați
privind nemișcați
și triști încununați cu textură de aur
drapați cu veșminte grațioase.

În gestul canonic al palmei mlădioase
refugiate pe diagonală
în benzi aurite de parfum călduț
din rășinoase arse
vezi ochii de sepia fierbinți.

Mâhnirea din bărbie
și de la nas acea linie
sunând din liniștea de veacuri

a inimii
pete în contraste
umbre în păr mătăsos
veșmântul plat până jos
cu aur în tonuri de bronz.

Ochii icoanei
serioși concentrați
sfînțiți de tainele vechilor maeștri
două inimi vii
adormite în placa de lemn
ochii icoanei mânăniți
plini de noblețe.

30. NIEPOJĘTA MUZYKA WIATRU

Może wiatr wymówi myśli nie nazwane
i powie to..

czemu nie dano kształtu słowa.
Może przyniesie zmacone w piasku
pełzające fale.
Coś, co drganie serca poruszy o brzasku,
gdy spłynie wirem sennym
biały anioł świtu
i pościeli dotknie
promieniami słońca.
Ty podniesiesz głowę
i oczy obrócisz
w grę wiatru wsłuchana,
w koncert spłowiałych traw
na stoku..

·
Ale wiatr szeptem przemówi o zmroku,
gdy fala zakończy igraszkę wśród piany.
Przyłóż do ucha muszlę perłopławu,
może ten szum przywoła znaczenia
tego, co nieme,
tego, co nieznanne.
I cień zatańczy ze znajomym cieniem.
A ty oczy zamknij
i stój tak wsłuchana
w siebie..

·
To wiatr niesie nie nazwane słowa.

Czujesz tę chwilę?
Ale jak w kamień zaklęte stare hieroglify,
mimo że urodną barwą życie nam umiłą,
stoją nie tknięte przez słowa rozumne.
Pozostaną nieme,
dla innych nieznane.
Stój tak wsłuchana!
Bo tylko ty jedna pojmujesz,
co znaczy w ciszy to milczenie dumne,
bo to dla ciebie wiatr niesie te słowa.

Słowa nie nazwane,
myśli bezrozumne.
Ty te słowa czujesz..

To muzyka wiatru.
Pokłoń przed nią głowę
i nie płacz więcej.
To tylko wiatr muska
twoje włosy płowe
i oczy wilgotne dotykiem całuje.

Październik 1983

30.bis NEÎNȚELEASA MUZICĂ A VÂNTULUI

Poate că vântul
va spune acele cuvinte nenumite
și va zice că...
de ce nu s-a dat formă cuvântului.

Poate va aduce cu sine
tulburate
valurile târâtoarele pe nisip
va aduce acel ceva
ce tremurul inimii va să răskoale
când îngerul alb al zorilor
spală clocotul somnului
și patul atinge cu raze de soare.

Tu ridici căpșorul
și-ntorci privirea
ascultând jocul vântului
în concertul ierburilor veștejite
acolo pe povârniș...

Însă vântul
cuvântează în șoaptă despre amurgul
în care valul jocu-și sfârșește
printre spume.

Pune la ureche scoica perlieră
poate acel zgomot dinăuntru va chema
sensul acelora
ce sunt mute
sensul acelora
ce sunt necunoscute.

Umbra va dansa iarăși
cu o altă umbră
cunoscută
iar tu să-nchizi ochii
și să stai pierdută
ascultându-te pe tine...

Vântul e-acela ce poartă
cuvintele nenumite...
Simți tu această clipă?

Dar
precum în piatră stau vrăjite
vechi hieroglife
cu toate că viața ne-ndrăgește
cu cuvinte frumos meșteșugite
mai șed neatinse de cuvânt
înțelesuri.

Vor rămâne mute
și mulți nu le vor cunoaște
tu rămâi așa-n ascultare
căci
doar tu una vei înțelege
ce-nseamnă în liniștea mare
acea tăcere mândră
căci
doar pentru tine vântul poartă
acele cuvinte.

Cuvinte nenumite
gânduri fără noimă
doar tu simți acele cuvinte...

Aceasta
e muzica vântului
apleacă tu căpșorul dinaintea ei
și nu mai plânge
e doar vântul
ce mângâie cosițele pale
și ochii tăi umezi cu-atingere moale
sărută.

octombrie 1983

31. TWORZENIE W BIELI

1.

Wszedłem na wzgórze,
tam bezmiar nieba,
urośli mi skrzydła,
do lotu ptasiego w przestrzenie.
Wolna wola jak wiatr
w bezkresnej dolinie.
Oto myśl, wyobrażenie, nieskończoność.
Wiara i niepewność to potęga twórców.
W otchłani czarnej
można widzieć szczyty,
uwznioślenie jutra
albo dno rozpaczy.

2.

Pszczoły diabła
obsiadły mój puchar
najpewniej na świecie.
Leje się wino czerwone
z werniksem.
Płótno ziejże bezbłędną
bielą.
Oto doskonałość.
Lęk tłamsi ruch kreski
i barwną plamę
stubarwnej palety.
Oto nieskończona biel,
niewinna czytelność,
bezruch,
może też niemoc,
brama do odkrycia.

3.

A mucha - ta pszczoła szatana
-ma czelność
rozpocząć dzieło życia

od jednej, małej kropki
na białej płaszczyźnie.
Oto różnica zmagania:
mucha nie lęka się bieli,
ja cierpię na nadmiar wolności.

Nalęczów, 8 kwietnia 1997

31. bis CREAȚIE ÎN ALB

1.

Am urcat sus pe delușor
acolo cerul n-are margini
acolo
mi-au crescut aripi
să zbor ca păsările
în spațiu.

Acolo voința e liberă
ca vântul în valea fără de sfârșit.

Iată-le:
gândul închipuirea infinitul.

Credința și nesiguranța sunt puterea
celor ce creează.

În negrul abis
se pot vedea vârful
trecerea în sublim a lui mâine
sau afundurile disperării.

2.

Albinele diavolului s-au așezat
pe pocalul meu
locul cel mai sigur pe lume
vinul roșu-i turnat
odată cu acel vernix caseosa.

Pânza revarsă albul
acela fără de greșeală
iată perfecțiunea.

Frica

cocoloșește mișcarea liniei
și pata colorată a paletii
cu sute de culori.

Iată albul infinit
lizibilitatea nevinovată
nemișcarea
la fel cu neputința
de a deschide poarta
descoperirii.

3.

Iar musca
acea albină a diavolului
are curajul frenetic de a începe
istoria vieții
de la un punct unul singur și mic
pe suprafața albă.

Iată aici diferența luptelor noastre:
musca nu se-nfricoșează
de alb
eu sufăr de un surplus de libertate.

Naęczów, 8 aprilie 1997

32. GIOCONDA

O Leonardo, wiecznie żywy,
oczarowałeś mnie smutnym uśmiechem,
zapachem włosów Mony Lisy,
czarnym brylantem oczu
I echem zielonego tła.
Czy ona istnieje naprawdę,
zadumana i cicha Gioconda?
Opowiedz mistrzu w moich snach.
A ona myśli, myśli, myśli...

Ukołysz dawnym wspomnieniem,
bliskim i żywym jak serca ból,
albo przyślij welon zapomnienia
z przędzy czarnej pachnących włosów
lub z zielonych pól
czarnego motyla, co gra kroplami rosy
w moich snach.
A ona myśli, myśli, myśli..

Ukołysz kryształem rosy,
tamtego poranka, co budził się we łzach.
O Leonardo - pamiętasz jak Bakchus tańczył,
jak szalony grał?
Na ustach Giocondy złożyłem pocałunek,
trucizną szczęścia stoczyłem się w szal.
A ona patrzy spokojna i cicha
w moich snach.
A ona myśli, myśli, myśli...

Lublin, sierpień 1968

32. bis GIOCONDA

O Leonardo
tu cel veșnic viu
m-ai fermecat cu surâsul trist
cu parfumul din părul Monei Lisa
cu briliantul negru al ochiului
cu ecoul adâncului verde.

Oare ea
există într-adevăr
tăcuta și meditativa Giocondă?

Răspunde-i
maestrului în visele mele.

Ea însă
gândește gândește gândește...

Mă legeni
cu amintirile vechi
vii și-apropiate ca durerea de inimă
sau îmi trimiți vălul uitării
din tortul cel negru al pletelor parfumate
sau din câmpurile verzi
de pe aripile negrului fluture
ce joacă-n picături de rouă
prin visele mele.

Ea însă
gândește gândește gândește...

Mă legeni
într-un cristal de rouă
din acele dimineți trezite în lacrimi.

O Leonardo
îți amintești cum dansa Bachus
cum juca el nebunește?

Pe gura Giocondei
am așezat un sărut și m-am prăvălit
cu otrava fericirii în furie crescândă.

Ea însă
privește tăcută liniștită
din visele mele.

Ea însă
gândește gândește gândește...

Lublin, august 1968

33. FRASOBLIWY

Przysiadłeś wsparty o zadumę rąk
gdzie los człowieczy mija się z nadzieją,
zadumany,
frasobliwy.
Nieme cierpienie zdziczałych sadów,
płonących gniazd
każdego pokolenia ptaków.
Przysiadłeś wsparty o zadumę rąk
i dłonie ciężkie
jak bochny chleba,
wrosnięty w ziemię,
z myślą wplecioną
w barwne zagony
i zapomniany przez blaski nieba
i przez pałace rozświetlone.
Usiadłeś w nędzy zagubionej,
zafrasowany ludzkim losem,
Ty, Boży Syn,
nagi i bosy
z ludem złączony.
Twarz wyrzeźbiło Ci cierpienie,
mistrz doskonalszy od radości,
serce otwarłeś przed całym światem
tak jak otwiera się drzwi domu,

aby zblakany mógł zagościć
i chleb przełamać
jak brat z bratem.
Przysiadłeś na rozstajach duszy,
aby ożywić sumienia śpiące,
rozkołysanym wiatrem - dzwonem.

11 października 1996

33. bis CEL CARE SE FRĂMÂNTĂ

Te-ai așezat
sprijinit pe palme gânditoare
acolo unde soarta omului
se-mpletește cu speranța
căzut pe gânduri
și mâhnit.

Suferința mută
a grădinilor sălbătice
a cuiburilor arse
ale fiecărei generații de păsări.

Te-ai așezat
sprijinit pe palme gânditoare
pe mâinile grele ca pâinea din cuptor
crescute din pământ
împletite cu gânduri
în parcele colorate
uitat de sclipirile cerești
de palatele prea-luminate.

Te-ai așezat
pierdut în sărăcie
frământat de soarta oamenilor
Tu
Fiul Domnului
gol și desculț
strâns unit cu mulțimea.

Suferința
un maestru mai perfect
decât fericirea
ți-a sculptat fața
ți-ai deschis inima dinaintea întregii lumi
cum se deschid ușile casei

unde cei rătăciți să ospetească
și să rupă o pâine în două
ca un frate cu alt frate.

Ai sosit
la răscruce de suflete
ca să trezești
conștiințele-adormite
pornind vânturile legănătoare
clopotele.

11 octombrie 1996

34. TO TYLKO MUZYKA W RAMIONACH TWOICH

Przytulasz ją do serca,
hołubisz
i mówisz,
że czystą formą jest
jak dzieło Boga.
Nie wyśpiewujesz jej.
Słuchasz.
I kładziesz na progu ciszy
różę białą.
Dotykasz z czcią
doskonałość człowieka.
Bo cóż nią jest.
jeśli nie Mendelssohna
Koncert skrzypcowy e- moll,
jeśli nie Haydn.
Bach, Vivaldi albo Paganini.
To jak pajęcza sieć
złocista,
jak chłodny wiatr pustyni
albo jak wulkan rozżarzony
i kołowanie ptaka
w przestworzach przezczystych,
to jak słoneczna radość
wzniesiona ku szczytom.
A to po prostu muzyka jest
w ramionach twoich.
To tylko muzyka.

25 lutego 1994

34. bis E NUMAI MUZICA DIN BRAȚELE TALE

O aduni la piept
lângă inimă
gângurești cu ea
și-i spui că este formă pură
precum fapta lui Dumnezeu.

Nu stai să-i cânti
o ascuți
și-i așezi pe pragul tăcerii
un trandafir alb.

Atingi
cu adorație perfecțiunea umană
căci
ea este reală
dacă nu e
Concertul la vioară e-mol al lui Mendelssohn
dacă nu e
Haydn Bach Vivaldi sau Paganini.

Este
așa un fel de pânză de păianjen
ca vântul rece din pustiuri
ori
ca un vulcan dezlănțuit
ca rotocoale de păsări în spațiile
pline de limpezime
ca bucuria solară înălțată pe culmi...

Este
pur și simplu muzica
din brațele tale.

E numai muzica.

25 februarie 1994

35. SŁOWA,

Słowa,
wszędzie tylko słowa.
Słowa jak liście
niesione jesienią.
Nikną

wielkie słowa
jak woda płyną strumieniem
lekkie,
zwiewne
i ulotne słowa
jak uroki lata,
jak mglisty poranek.
Pajęczyna słów.
Słowa
jak kamienie twarde,
chłodne
i burzliwe.
Ostre sztylety słów.
Niepisane,
niewypowiedziane ciszą marzeń,
czarem snów.
Zakłęte słowa.
Słowa w oczach,
w gestach
i w uśmiechu,
w zadumie,
w spojrzeniu.
Wszędzie tyle słów...

Tylko słowa.
Słowa,
wszędzie tylko słowa,
Symfonia to słowa Beethovena,
fuga słowa Bacha,
jak burza
nieme cierpienia ciche.

Słowa Leonarda
we włosach czarnych,
co strumieniem płyną,
uśmiechem
tajemnej Giocondy.
Słowa
ukryte cieniami Rembrandta,
krzyczone
kamieniem Michała Anioła,
rozdartym sklepieniem
końca świata.
Słowa
niepisane,
złożone na ustach,

zawisłe w przestrzeni.
Słowa w ciszy,
w krzyku,
we łzach
i w płomieniach serca.
W martwocie pustyni.
Wszędzie tyle słów..
Tylko słowa.

Lublin, wrzesień 1971

35. bis CUVINTELE

Cuvintele
peste tot numai cuvintele
cuvintele precum frunzele
purtate toamna de vânturi.

Dispar
cuvintele mari
purtate în valuri ca apele
și cele ușoare
vânturate
cuvintele efemere
ca frumusețile anului
ca cețurile dimineții.

Pânza de păianjen
a cuvintelor.

Cuvinte
tari precum stâncile
reci
vijelioase
cuvintele
ca stilete ascuțite
nescrise
nescrise de tăcerea viselor
de farmecul somnului.

Cuvintele
citite în ochi
cuvintele
din gesturi și reverie
din priviri
peste tot atâtea cuvinte...

Numai cuvintele.

Cuvintele
peste tot numai cuvintele
simfoniile
sunt cuvintele lui Beethoven
fugile
sunt cuvintele lui Bach
ca furtuna
cuvintele suferinței
mute plăpânde.

Cuvintele
lui Leonardo împletite
în părul negru
curg în unde cu surâsul tainic
al Giocondei.

Cuvintele
ascunse de umbrele lui Rembrandt
strigate
de pietrele Îngerului Mihail
zdrențuite de bolta Sfârșitului Lumii.

Cuvintele
nescrise
compuse pe buze doar
suspendate în spațiu.

Cuvintele
în tăcere
în strigăt
și lacrimi
în flăcări de inimi
în moartea din pustiuri
peste tot atâtea cuvinte...

Numai cuvintele.

Lublin, septembrie 1971

36. WŁÓCZEĞA WYOBRAŹNI

Gdzieś piękna Wenus z Milo,

układ Polikleta,
późny Fidiasz,
albo Rubensa rozkosz przepełniona
nadmiarem formy,
Botticelliego wdzięk wyważony
jak w kosmosie harmonia trwania.
Wyobrażenie nocy, tej sprzed lat,
jak noc Kupały,
ogień płonący w tobie,
jakieś upojenie
dojrzałym winem.
A w tle Vivaldi.
Innym razem skupienie w modlitwie,
z piołunem życia w szeptach,
padasz na kolana.
Frasobliwy,
Pieta,
ukrzyżowany tytan..

.
A w garści mała mrówka,
kamyk,
wiosna dzieciństwa.
I to jest właśnie szelest liścia.
Włóczęga wyobraźni.

15 maja 1997

36. bis ACEL VÂNTURĂ-LUME AL IMAGINAȚIEI

Undeva
frumoasa Venus din Milo
proportțiile ideale
din palmele lui Policlet
Fidiasul târziu
sau desfătarea din pânzele
lui Rubens
prea-plină de surplus de formă
grația cumpănită a lui Botticelli
precum în Cosmos armonia ființării.

Să-ți imaginezi noaptea
aceea dinainte de ani
ca noaptea lui Jan Kupala
focurile arzând în tine
și-o pileală oarecare
cu un vin vechi
iar pe fond

Vivaldi.

Altădată
concentrat în sine
în rugăciune
cu pelinul vieții în șoapte
căzut în genunchi.

Frământare
titanul înlănțuit pe cruce...

Iar în pumn ai o furnică
mică mică pietricică
în primăvara copilăriei.

Este tocmai acel foșnet
al frunzelor
acel vântură-lume al imaginației

15 mai 1997

37. ŚWIATŁO

Czym jesteś u styku ciemności.
Życiem jesteś,
bogiem czczonym
jak ziemia,
ogień,
powietrze i woda,
żywołem wszechrzeczy,
pramaterią trwania
jesteś,
gdy gościsz w rozwianych włosach,
gdy załamujesz się pryzmatem
na krawędzi słowa,
gdy trwasz w nieskończoności,
w szczelinie muszli
igrasz w zieloności.
Na pobrażach światła z cieniem
w płótnach Rembrandta,
w kaskadzie barw Renoira,
w dotyku pragnienia
w ciszy południa
i w piaskach pustyni.
Czym jesteś światło w umieraniu
dnia,
gdy zapadasz w oczekiwaniu jutra,

gdy muskasz w rytmie kolumnady
jak muzyka Chopina
w kielichu dojrzałego wina,
w nadziei pocałunku
w karminach,
żółcieniach,
fioletach
i o zachodzie w głębokiej czerwieni.
Czym jesteś światło,
kiedy walczysz z cieniem,

albo
gdy śmierci wrywasz
każdy skrawek życia.
Czym jesteś?

37. bis LUMINA

Ce ești tu
Lumină
la-ntâlnirea cu Întunericul?

Viață ești
Zeu prea-adorat
precum Pământul
Focul
Aerul
și Apa
esența stihinică a tuturor lucrurilor.

Stră-materia
ești
atunci când
poposești în părul despletit
când te destrami într-o prismă
la limita cuvântului
când
continui la infinit
în scobitura scoicii
și te amuzi în culoare verde.

Pe țărmurile
de lumini și umbre
din pânzele lui Rembrandt
în cascada de culori

din pânzele lui Renoir
în atingerea dorinței
în tăcerea după-amiezii
și în nisipurile pustiului.

Ce ești tu
Lumină
la amurgul zilei
când te-ascunzi în așteptarea
lui mâine
când mângâi ușor
în ritm de colonadă zveltă
precum muzica lui Chopin
în paharul cu vin vechi
în așteptarea sărutului
în carmin-extract de coșenilă
în galben-crom ori galben-cadmiu
în violetul
care te stinge
în roșul-purpuriu *imperial*
când la apus
te răsfrânge?

Ce ești tu
Lumină
când lupți cu umbrele
sau
atunci când smulgi morții
fiecare petic de viață?

Ce ești?

38. POETOM

1.
Jesteś jak szelest liścia,
krzyk serca i pulsowanie krwi,
lot ptaka w błękitu przestrzeni,
smak tarniny cierpki
i gorzyc piołunu
i spadaniem ciszy jesteś
między forte a piano
słów pierwszych,
wydartych z czułości powietrza

bólu i miłości.
Jesteś jak pulsowanie w skroniach
i ucisk trzewi,
jak umieranie echa
i muśnięcie tajemnicy życia,
jak rzeka czasu
i tajemne trwanie.
Jesteś przekleństwem
i mgławicą lęku,
spacerem mrówki
i kosmosem chwili,
zderzeniem myśli w czerni i bieli,
jesteś zadumaniem początku i końca,
wędrówką jaźni demiurga
i łądem przemijania
w nieoznaczonej czasoprzestrzeni.

2.

Kto!

?

Jaki naród
rzuca brylanty na ogniowe szańce,
a w czas pogody
truciznę dolewa do wina,
aby zagłuszyć sumienie

dręczone myślami synów przednich,
tych filozofów fikcji
i marzeń przyszłości.
Bóg im wybacza
i pies co liże dłonie
z miłości i głodu?
Kto wnika w mity,
w strofy modlitw wieszczą,
prócz skandujących dzieci
bezmyślnie wsłuchanych,
w rytm pieśni,
dziewczyn w obłądnie,
ogarniętych wiarą w geniusz
pożądania
i w czar muzyki słów,
tych ptaków podniebnych?

3.

Kto słucha dzisiaj ptaków,
co mówią językiem Homera
i prawdy ścielą pod stopy mędrcom,
i w darze niosą głupcom kwiat pogody?
Kto słucha strun wrażliwych,
co dźwięczą nie dla pychy
i nie dla grosza,
nie dla oklasków
żądnych pochlebstwa scenicznych błaznów,
co ciągle udają innych
i tracą tożsamość,
jak się cnotę traci
na skraju złudnej rozkoszy
wczesnej wiosny?
Kto słucha sensu udziwnionej formy
i powtarza jak małpa
co gra na nosie
i koronę wkłada udaną z papieru
wyzłoczonego tanim blichтром?

4.

Oni
umarłych poetów słuchają po wieku.
Nie żywych.
Żywy poeta najlepszy, gdy milczy.
Ptaki najłatwiej karmić w klatce.
Jeżeli poeta nie je z ręki
jak domowy kundel,
zapada w studnię zapomnienia,
albo pisze wydarte z trzewi
twarde słowa.
A oni mają realne marzenia:
jakiś sejf, bank lub gruba kasa,
wygodne łóżko bez ludzi,
bez Boga...

no może z jedną
podległą osobą.

5.

Kto słucha dzisiaj ptaków
podszytych wiatrem,
bez grosza przy duszy
(choć z duszą bogatą),
nierealnych naiwniaków,

co dzierżą w dłoni przedmiot starożytny,
harfę Homera z dźwiękami Eola
i z wiarą w piękno,
dobro i miłość
brną i szukają ciągle zmiennej prawdy.
Kto słucha ptaków?
Kto duszę otwiera w błyszczącym powozie
lub betonowej klatce?
Kto słucha poetów?

Lublin, 9.11. 2001 r.

38. bis CĂTRE POETI

1.

Ești
ca un foșnet de frunze
ca strigătul inimii și pulsul sângelui
ca zborul păsărilor în spații albastre
precum gustul aspru al porumbelor
ca amarul pelinului
precum căderea tăcerii.

Ești
între forte și piano
ale primelor cuvinte
țesute din duioșia
aerului
din boală sau din dragoste.

Ești
precum pulsul de la tâmplă
și durerea stomacului încleștat
ca amortirea ecoului
ca secretele dichisite
ale vieții
precum fluviul Timpului
și existențele secrete.

Ești
un blestem
și confuzia leacului
goana furnicii
și cosmosul clipei
ciocnirea ideilor în alb și negru
meditația
despre Început și Sfârșit

migrația propriului eu
al Demiurgului
țărmlul visat al efemerului
în Spațiul - Timp neprecizat.

2.

Cine?!
Care popor oare
aruncă briliante-n tranșeele de foc
iar pe vreme bună
otravă toarnă în vinuri
să-și adoarmă conștiința
torturată
de ideile fiilor ante-trăitori
acelor filozofi ai ficțiunii
și ai visărilor de viitor?

Domnul Dumnezeu îi va ierta
și câinele
ce linge mâna
de drag și de foame?

Cine
va pătrunde în mituri
în rugăciunile din strofele
marilor trubaduri?

Jos
cu scandările copiilor
cufundați în ascultarea fără sens
a ritmurilor muzicale
înlături
cu domnișoarele aiurite
posedate de credința în geniul
dorinței
și în farmecul din muzica
acelorași cuvinte
acelor păsări tinzând spre ceruri!

3.

Cine
mai ascultă azi păsările
ce grăiesc pe limba lui Homer
și-adevăruri aștern sub tălpile
înțelepților

purtând în dar proștilor
floarea zâmbetului pur?

Cine
ascultă struna sensibilă
care sună
nu pentru orgolii
nu pentru un groș
nu pentru aplauze
de la măscăricii de scenă
ahtiați după lingușiri
care mereu îi imită pe alții
care-și pierd virtutea
la limita desfătării pline de iluzii
din primăvara timpurie?

Cine
ascultă sensul formei măsluite
repetă ca maimuța
ce fornăie pe nas
și pune sus o coroană
imitație
din hârtie aurită cu spoială ieftină?

4.

Ei
ascultă după un veac poeți
ce nu mai sunt
poeții duși în altă lume.

Poetul viu
e bun atunci când tace
căci păsările-s
mai bune de hrănit în colivie.
Dacă poetul
nu papă din palmă
ca un dulău de casă
cade-n fântâna uitării
ori
scrie cuvinte grele
smulse din adânc de viscere.

Însă ei
au vise reale:
seiful banca o sumă mare
paturi comode fără vreo persoană

fără Dumnezeu...
poate doar una
supusă lor.

5.

Cine
mai ascultă azi păsările
cusute cu vânt
fără vreun groș
la sufletul lor
(deși atât de bogate la suflet)?

Cine-i mai ascultă azi
pe naivii nerealști
care poartă-n mâini
un obiect antic
o harpă de la Homer cu sunete
scoase din vânturile lui Eol
care
mai cred în frumos
în bine și în iubire
se cufundă(*în apă – aer - pământ*)
căutând Adevărul
mereu schimbător?

Cine
mai ascultă azi păsările?

Cine-și
mai deschide azi sufletul
într-o mașină sclipitoare
sau în colivia de beton?

Cine-I
mai ascultă azi
pe POEȚI ?

Lublin, 9.11. 2001.

**Ze zbioru – V. Przemijanie
După culegerea – V. Trecere**

39. WYMIARU CZASU

Zbieram okruchy czasu

coraz drobniejsze,
aby ułożyć nasze życie.
Okruchy płyną szybciej i szybciej,
a ciebie coraz mniej w dotyku,
i w brzmieniu miodnych pszczoł,
w zapachach lipca.
Zabrałaś szczybiot ptaków,
a ja liczę natrętne tykanie zegara.
Cień pełza po zaułkach wspomnień.
Milczymy obaj z psem,
i tylko w szumie topoli
echa twojego głosu.
To szepty czasu.
Wierność spogląda sepiowym blaskiem.
Jaki ten czas ptasi?
Jaki czas motyli w barwach połonin?
Wieczność i mgnienie chwili
zlewa się w jedność.
Mała, radosna dziewczynka
i nagle srebrem przetkane skronie.
Czas wiosny i czas jesieni,
dojrzały owoc sierpnia
i czas melancholijnej bieli.
Dymy pamięci snują się po lustrach
zakrytych kirem.
Iluż to, iluż odwiedzam
wśród chybotliwych lampek oliwnych?
Uroda kwiatów przemija jak trzask bicza.
Jaki ten czas kwiatów?
Jaki czas kropli rosy?
W skupieniu łowię zatrzymany rytm życia
na jedną chwilę,
w bolesnym oddechu.
Oto czas, co wieczność znaczy.

Mała iskierka kosmosu,
taki czas — pyłek.
Istnieje czas granitu,
czas górskiego potoku,
co szeptem odmawia różaniec.
Jest także czas ważki
i czas modliszki
zatrzymanej w tańcu
nad zieloną taflą.
Oto czas światła,

oto czas ruchu,
czas przemijania.
I tylko czas myśli,
nieskończenie mały,
lub bezmiar cierpienia
daje poczucie kosmicznego trwania

39.bis DIMENSIUNILE TIMPULUI

Adun
firimiturile Timpului
tot mai mărunte
ca să orânduiesc viața noastră.

Firimiturile
se prefiră tot mai iute și mai iute
dar tot mai puține
în contact cu tine
în bâzâitul de albine melifere
și parfumuri de tei.

Tu
aduni cu grijă ciripitul păsărilor
eu însă
număr mereu tic-tacul agasant
al ceasului.

Umbrele
se târăsc prin cotloanele amintirilor
tăcem noi tace și câinele
doar
în foșnetul plopilor
se aude ecoul glasului tău.

Credința
privește pe sub gene
cu străluciri de culoare sepia.

Cum este oare
Timpul păsărilor?

Cum este oare
Timpul fluturilor în culorile
din poieni carpatine înalte?

Veșnicia
și fluturarea clipei

se topesc vărsate
într-o singură comuniune.

E fericită
fetița micuța
deodată
tâmpile-s întreșute
cu argint.

Timpul primăverii
Timpul toamnei
și Timpul albului melancolic.

Aburii
memoriei se lipesc
de oglinzile acoperite
cu văluri negre.

Câte oare
câte mai vizitez
dintre lămpile cu ulei
tremurătoare în adiere?

Frumusețea florilor
se trece
ca un pocnet de bici.

Care este
Timpul florilor?
Care este
Timpul picăturilor de rouă?

Mă concentrez
și vânez ritmul oprit
al Timpului
într-o clipă unică
într-un răsuflat dureros.

Iată
Timpul ce marchează
veșnicia
mică scânteie de Cosmos
acest Timp e un bob de praf.

Însă
există și Timpul granitului

Timpul torentului din munte
pe care-l spune-n șoapte
șiragul de mărgele-rozariul.

Însă
există și Timpul libelulei
Timpul călugăriței aripate
oprite în dans deasupra lepezilor
verzi.

Iată
Timpul luminii
iată
Timpul mișcării
și Timpul trecerii.

Și
numai timpul ideii
nesfârșit de mic
sau
infinitatea suferinței
ne dau simțământul
duratei cosmice.

40. ODBICIA W LUSTRZE

Patrzysz w życie.
To lustro czasu.
Przed tobą twarz nabrzmiała z bezsenności.
Mętna.
W teatrze wspomnień papierowy fałsz.
Jesteś tu i tam.
Jesteś sobą i zupełnie obcy.
W grymasie jak drapieżny ptak.
Zacięte usta do krwi
milczą.
Gdzież te piękne chwile z dziecinnej baśni?
Dręczysz się tym odbiciem,
drżysz przed tym szkłem,
odczuwasz ból.
Twoje zdjęcie na fortepianie
to twarz innego mężczyzny - dziecka.
Tyle ufnej naiwności jak sen.
Czy to zdjęcie kłamie?
A może kłamią lustra?

Jest jeszcze wrażliwość cierpienia.
Poszukaj tej prawdy w innych oczach.
Rozbite lustro
przybliży tylko złudzenia.
Ramy czasu rozplyną się w tle.
Popatrz za siebie i w siebie.
Może to ostatnie odbicie.

40. bis REFLEXII ÎN OGLINDĂ

Privești *în* Viață
în oglinda Timpului
vezi un chip
răvășit de insomnii
tulbure
în teatrul amintirilor
e ca un fals din hârtie
ești aici și ești acolo
ești chiar tu
și unul cu totul
străin.

Marcat de grimasă
ca o pasăre răpitoare
buzele strânse la sânge
tac.

Unde sunt
acele clipe minunate din basmele copilăriei?

Te torturezi
cu această reflexie
tremuri
dinaintea sticlei
simți dureri.

Fotografia ta
de pe pian
e chipul altui bărbat
copilul ce erai
atâta
încredere naivă ca un vis.

Oare
fotografia asta minte?
Oare

oglinzile mint?
Mai este
și sensibilitatea suferinței
caută acest adevăr
în ochii celorlalți.

Oglinzile sparte
aduc mai aproape
doar iluziile
limitele Timpului
se topesc în profunzimi...

Privește la tine
privește înăuntrul tău
poate aceasta să fie
ultima reflexie.

41. CISZA

Cisza.
Wspaniały dźwięk.
Drzewa podają milczenie,
ono jest życiem myśli.
Słyszę
serca ptaków,
cienie zastygłych mrówek.
Cisza.
A jeszcze wczoraj
ptaki
dziobały ciszę
i białe prześcieradła
biegły
piramidą czerni wielkich liter.
A jeszcze wczoraj
skowyt syreny głużył huragan wiatru,
tańczący krąg rozdartej ziemi
dudnił kaskadą Niagary.
A jeszcze wczoraj
świszczący gwizd rozszarpywanych piersi.
ból wyssano
ostatnią ciszę.
Cisza.
Najszlachetniejszy dźwięk.
Zieleń otacza milczeniem

i karmi życiem myśli.
Słyszę
oddech rosy
i zapylanie dzikich kwiatów.
Cisza.

A jeszcze wczoraj
błagałem o pokarm dla myślących,
zdeptany krzykiem
wstąpiłem w żałobny kondukt
i szedłem.

A jeszcze wczoraj
wdeptany w biel,
pod baldachimem czarnych sufitów
tańczących,
płonącą świecą zatykałem uszy.
A jeszcze wczoraj,
oniemiały z krzyku,
wyobraźnię węszyłem
w zakamarkach świata
zwyczajnej ciszy.

Styczeń 1975

41. bis LINIȘTEA

Liniște
sunet minunat
copacii
ne dau tăcerea
ea
este viața gândului.

Ascult
inimile păsărilor
ascult
umbrele furnicilor răcite pe cărare.

Tăcerea.

Încă mai ieri
păsările ciuguleau tăcerea
iar
albele cearșafuri alergau

în piramida neagră
a literelor mari.

Încă mai ieri
urletul sirenei asurzea uraganul vântului
crugul dansant al pământului zdrobit
bubuia
precum cascada Niagarei.

Încă mai ieri
fluieratul șuierător al piepturilor
zdrențuite
durerea sorbea
ultima tăcere.

Tăcerea
e cel mai nobil sunet.

Verdele
ne-nconjoară cu tăcere
și ne hrănește
cu viața gândului
ascult
cum răsufală roua
cum polenizează
florile de câmp.

Tăcerea.

Încă mai ieri
mă rugam de hrană
pentru cei ce gândesc
bătătorit de strigătele lor
intram în cortegiul funerar
mergeam.

Încă mai ieri
bătătorit în alb
sub baldachinul tavanelor negre
dansante
mi-astupam urechile
cu lumânări aprinse.

Încă mai ieri
amuțit de-atâta strigăt
amirosind cu-nchipuirea

am pătruns
în cămăruțele tăcerii obișnuite
dintr-această lume.

Ianuarie 1975

42. MIĘDZY ŚWIATŁEM A CIENIEM

Przybywasz z cienia,
gdy pierwszy krzyk zwiastuje życie.
Później miotasz się jak óma
między światłem a ciemnością.
Szybujesz do słońca
i wołasz w nienasyceniu
"niech stanie się jasność"

niby Prometeusz
albo Mitra.
A blask płomieni opala ci skrzydła
i spadasz w otchłań, w pożądanie.
Drżysz przed wypędzeniem z Raju
i małym robaczkiem wgryzasz się
w samotność.
Czekasz
aż wiosną
zmienisz się w barwnego motyla
jednej chwili.
I tak jesteś między cierpieniem
a rozkoszą,
nocą a dniem,
w ciągłym rodzeniu się i umieraniu,
bez świadomości następnej chwili.
Bo czymże jest ta chwila
wobec wieczności?

Listopad 1996

42. bis ÎNTRE LUMINĂ ȘI UMBRĂ

Sosești
de acolo din umbră
unde primul țipăt anunță viața
mai târziu
te foiești ca un fluture de noapte
între lumină și-ntuneric

planezi făr'de-apărare
spre Soare
și țipi nesățios
„să fie Lumină”
un soi de erou
Prometeu
ori un fel de zeu
Mitra.

Dar
strălucirea flăcării
îți arde aripile și te prăbușești
în abisuri
în dorință.

Tremuri
că vei fi alungat
din Rai și
ca un vierme mic începi a roade
din singurătate.

Aștepți
Primăvara
să-ți schimbi culoarea
cu fluturii de-o singură zi.

Așa ești mereu
între suferință și desfătare
între noapte și zi
în ciclul lung
al nașterii și morții
făr-a avea conștiința
clipei următoare.

Pentru că
ce este această clipă
dinaintea
Veșniciei?

Noiembrie 1996

43. JESTEM TYLKO CZĄSTKĄ KOSMOSU

Przyjdzie taki czas,
gdy mój ostatni znajomy
uśnie

z popiołem w rozwartych źrenicach
i myśli moje jak dawna legenda
przysiądą cicho w zapalonych świecach,
a zamiast błysku w oczach
wywołam lęk srogi
jak groźny sęp zawieszony w chmurach.
Dziś upadłem nisko
i wężę po nocach
skrawka ciepłych ust,
skibki pulchnej ziemi.
Może ktoś ukołysze boleść
wystudzonych kości
i słowem dotknie
rytmu mego życia.
Rozbiegany kiedyś w wyobraźni górach
wcisnę się w zimną norę zapomnienia
i zatoczę koło pamięci
do kwiatów dzieciństwa
i będę wracał z raj
w czarną smugę cienia.
Byłem niegdyś częstką innych
jak samego siebie,
mieszkańcem tej ziemi,
wybrańcem jej losu.
Teraz ogarniam wszechświat,
krążę w galaktyce.
Dziś staję się pyłkiem wiecznego kosmosu.

2 kwietnia 1984

43. bis SUNT DOAR O PĂRTICICĂ DE COSMOS

Va sosi
și acel Timp
când
Ultimul meu cunoscut
va adormi
cu cenușă în pupilele deschise larg
iar Gândurile mele
precum vechile legende
se vor așeza tăcute în lumânările aprinse
și
în loc de strălucire în ochi
voi chema
spaima necruțătoare
precum un vultur înfricoșător
ce plutește sus lipit de-un nor.

Astăzi căzut-am
JOS
prin nopțile lungi să amiros
cu petecul de gură caldă
brazde de pământ afânat.

Poate
cineva va legăna s-adoarmă
durerea oaselor răcite
și va atinge c-un cuvânt
ritmul vieții mele.

Cândva
risipit în munții închipuirii
m-adun acum
în scorbura rece a uitării
și închid în cercuri
Memoria
până la florile copilăriei.

Apoi
mă-ntorc din Rai
în fâșia-ntunecată a Umbrei.

Cândva
am fost părticică din alții
ca din mine însumi
locatar al acestui Pământ
alesul Destinului său.

Acum
îngrădesc Universul
mă rotesc printre Galaxii.

Astăzi
devin o părticică
din veșnicul Cosmos.

2 aprilie 1984

44. ZDZIWIENIE

Słyszę tan szept wczorajszy

jakby szmer strumienia,
jakiś dziecinny szczebiot..

.

Myslałem
- oto nieskończoność trwania,
a była to myśl naiwna,
igraszka złudzenia.
Szron pokrył nasze włosy
i oczy przygasił,
patrzysz na dni odbiegłe
taka zadziwiona,
że zamiast sięgać do gwiazd
dźwigam z trudem
pokutny wór życia
i lustra zakrywam kirem,
by twarz nieznajoma
nie wryła się w szelest
jesiennego liścia,
i pytasz:
czy nie zajechał przed dom nasz,
ten czarny, dylizans?

Lublin, 6.09. 2001 r.

44. bis UIMIRE

Ascult dansul
șoaptei de ieri
ca pe-un murmur de izvor
ca pe-un gângurit de copil...

Gândesc
- iată nesfârșitul duratei
dar
acesta era un gând naiv
un joc de iluzii.

Chiciura
ne-a argintat pletele
și ochii ni i-a stins.
Privești
atât de uimită
zilele ce trec în fugă
încât eu
în loc să ating stelele
împing cu greu
sacul plin de ispașă al vieții

oglinzile le-acopăr cu zăbranic
nu vreau un chip străin
să se-nfiripe în foșnetul frunzelor
de toamnă
iar tu mă-ntrebi:
n-a venit cumva la casa noastră
diligența aceea
neagră?

Lublin, 6.09. 2001 r.

45. LICZYŁAŚ PRZESTRZEŃ

Liczyłaś gwiazdy,
przestrzeń wyobraźni
zamkniętego kresu,
w naszych oddechach
liczyłaś krople potu
w kielichach kwiatów
dojrzałego wina,
liczyłaś ból
gdy mijał,
a ja otulałem twoją ciszę
milczeniem w porze wieczoru,
liczyłaś paciorki różańca
matki,
tak dawno odeszłej,
na skraju twojego dzieciństwa
liczyłaś pierwszy szron
na opłotkach sadów
i pierwszą zmarszczkę
jesiennego stawu,
zwolniony krok tanga,
niemoc tajemnych słów
odlotu żurawi
i cień wychylenia od pionu
i to podążanie od bieli do czerni
i powracanie do głębi pamięci,
napiętej struny trwania
i nieznanego jutra
i tego wyliczania:

-było, jest, będzie...

27.02. 1999r.

45. bis AI NUMĂRAT SPAȚIILE

Ai numărat
stelele
acele spații ale imaginației
dintre linii închise.

Ai numărat
picăturile de sudoare
din răsuflările noastre
din cupele de floare
ale vinurilor vechi.

Ai numărat
durerile după ce au trecut
iar eu am învelit liniștea ta
cu tăcerea la vreme de seară.

Ai numărat
rugăciunile pe șiragul de mărgele
al mamei
atât de demult plecată.

Ai numărat
prima chiciură pe gardurile livezilor
și prima zbârcitură pe încheietură
toamna
pasul autonom la tangou
neputința cuvintelor tainice
plecarea cocorilor
și umbra lăsată de abaterea
de la verticală
și
acea mișcare de la alb la negru
și
reîntoarcerea în adâncul memoriei
și
strunele-ncordate ale existenței
și
acel mâine
neștiut de nime
și
acea veșnică raportare:
- a fost este va fi ...

27.02. 1999r.

46. MÓWIŁAŚ : - PAMIĘTAJ, PAMIĘTAJ

Najpierw
byłaś mi wzgórzem
co promień słońca przysłania,
byłaś topolą smukłą
co życie dzieli na pół,
byłaś mi szumem strumienia
i chłodem, i rosą, i dzwonem,
i blaskiem księżycy nocą,
co sen rozświetla sumieniem

i każe błędzić
do świtu...

A rankiem
kazałaś zapisać człowieczą myśl,
gdy ptaki z Hellady wracały wiosną.
Mówiłaś: One ci niosą
dawny pył Fidiasza,
przesłanie Platona
zrodzone z mądrości znaczeń,
z cykad świerszczy
i soku winnic,
i dzikich wysp ptasich,
i z siedmiu świata cudów,
z ostatnich łez zeszlonych,
cykuty Sokratesa,
co skonał
wbrew
i na życzenie ludu..

* * *

Później mówiłaś: - Pamiętaj, pamiętaj...

Lublin, 25.11.2000 r.

46. bis ZICEAI: - ȚINE MINTE! ȚINE MINTE

Mai întâi

erai pentru mine un delușor
ce-mi ascundea razele de soare
erai
un plop subțiratic
erai

murmurul izvorului
și frig și rouă și sunet cald
și strălucirea Lunii noaptea
ce-n somn străluminează conștiința
și-i poruncește
să hălăduiască până-n zori...

Iar dimineața
porunceai să aștern pe foaie
gândul omenesc
atunci când păsările din Elada
se întorceau în zbor.

Ziceai:

Ele ți-aduc praf vechi de la
(*statuile lui*) Fidias
mesaje de la Platon
născute din înțelepciunea noimelor
din țărâitul greierilor
și din zeama scoasă din podgorii
din ale păsărilor insule sălbatice
și din minunile lumii
acelea șapte
din lacrimile ultime
ca de sticlă
din cucuta băută de Socrate
acela ce s-a stins
contrar dar și la dorința
mulțimii...

* * *

Mai târziu

ziceai:- Ține minte! Ține minte!

Lublin, 25.11.2000 r.

**Ze zbioru - VI. Poszukiwanie
După culegerea – VI. Căutarea**

47. POWTÓRKA Z HEGLA

Czym jest dla ciebie prawda? Czym
wolność?

-gdy prawdy szukasz
w przyczynach bytu.
Jakiej wolności szukasz?
Od czego?
Pniesz się ku prawdzie
i bierzesz lekcję z Hegla.
W dialektyce życia i nicości
chwiejesz się..

.
Półprawda?
W równowadze chwiejnej życia
twego miara.
Wątpisz w absolut Kanta
i Nietzschego,
a w chwilach zwątpienia sądzisz,
że prawdą jedyną jest wiara

-i wolności szukasz wśród Hadesu.

A prawdą jest kwiat słoneczny
i krople rosy na majowej trawie,
wolnością wiatr i szum odwieczny
i pstre uciechy w figlarnej zabawie.
Prawdą jest, gdy ptak śpiewa.
Po cóż sceptyczne zwątpienia?

Choć Bergson ludzi
przezuciem mądrości.
Ty zawsze jesteś wolny do połowy.
Półprawda nas wiedzie

w objęcia wolności.

47.bis REPETIȚIE DUPĂ HEGEL

Ce este pentru tine
Adevărul?

Ce este pentru tine
Libertatea
atunci când cauți
Adevărul în temeurile existenței?

Și
ce fel de Libertate cauți?
Față de cine?

Te zbuțuiești în sus
spre Adevăr și iei lecții
de la Hegel.
În dialectica Vieții și Neantului
oscilezi...

Jumătăți de Adevăr?
Măsura
este-n echilibrul oscilant al vieții tale.
Te îndoiești
de Absolutul lui Kant
ori al lui Nietzsche
iar
în clipele de îndoială crezi
că Adevărul unic
este Credința.

-

și Libertate cauți
în adâncimi de Hades.

Dar Adevărul
este-n floarea soarelui
și-n picăturile de rouă
pe iarba fragedă din mai
iar Libertatea
este vântul și vuietul său veșnic
și bucuriile pestrițe din jocurile
ștrengărești.

Adevărul
este atunci când păsările cântă.
La ce mai trebuie
neîncredere și scepticism?

Bergson
ne amăgește mereu cu presimțirea
înțelepciunii
dar tu ești liber
doar pe jumătate.

Iar Adevărul-jumătate
ne poartă în îmbrățișarea

Libertății.

48. RZEŹBIENIE TWARZY

Spadłem na ziemię
z przestworzy dzieciństwa
w brunatny potok życia.
Dzisiaj dotykem wyczuwam prawdę.
W świecie ciszy
szum jedynie słyszę
oceanu myśli.
Wybieram oczyma ślepeca barwy świtu
i łowię szepty niewidzialnej struny.
Ślepotą mędrca narasta milczeniem.
Wyrzucam słowa

o smaku piołunu
I drążę gładź granitu.
Dotykem wyczuwam drzenie
i ogień,
co w sercu żarzy odległy poranek.
Sprawdzam,
gdzie niknie przesłanie,
gdzie gasną żywioły
i gdzie sumienie
rzeźbi kształty twarzy.

Przedstaw w kamieniu mój smutek,
gdy wzrok powróci w błękitny sokoła
i kiedy światła pogasną
na stopniach ołtarzy.

48. bis A CIOPLI CHIPUL

Am căzut pe pământ
din spațiile copilăriei
în torentul brun al vieții.
Astăzi
sînt Adevărul
doar cu o atingere.

În lumea tăcerii
ascult singurul vuiet
al oceanului de Gânduri.

Cu ochii orbului aleg
culorile zorilor
și vânez șoaptele
strunei nevăzute.

Orbirea înțeleptului crește
cu tăcerea.

Arunc cuvinte cu gust de pelin
și netezimea granitului
o rănesc.

Astăzi
doar cu o atingere
simt tremurul și focul
ce-l încinge în inimă
îndepărtata dimineață.

Verific
locul în care dispare
mesajul
unde se sting acele stihii
și unde conștiința sculptează
chipurile feței.

Reprezintă tu în piatră
tristețea mea
când privirea-mi se întoarce
spre albastrul de azur *unde plutește*
șoimul
când se sting luminile la picioarele
altarului.

49. JEZIORO

Jezioro czasu,
jezioro czekania,
melancholio wspomnień
jakżeś odmienna
od rzeki cierpienia.

Jezioro pamięci.
Tam topisz
minione odbicia przestrzeni.
Przed tobą
niepewność istnienia,
jak droga
otulona mgłą
w trzewiach wiru.
Jezioro głębi.
Tam liczysz nocą
topniejące gwiazdy.
Myśl
spada znienacka
w źródło tajemnicy życia.
I tylko ptaki
czynią gwar beztroski

o świecie,
jak przed wiekami.
U nich wszystko jest
jak było.
U ciebie niepewność
każdej chwili.
A jezioro trwa.
Odbija myśl
co zapada w toni
ludzkiej niepamięci.
Ptak kwili.
Echo niesie pogłos.

Ale tamten brzeg
jest innym brzegiem
i czas ostatniego echa
jest już innym czasem,
jak jezioro skute sinym lodem,
jak przykryte białym śniegiem
w bezdechu milczenie.
Gdzież to jezioro dotykane ptakiem,

gdzież to jezioro słonecznego śmiechu?

A jednak jesteś tym samym,

choć innym znakiem

i jesteś tym samym,

choć innym istnieniem.

Czynisz wędrówkę

do głębin tęsknoty.

Czekasz.

Skradasz się na palcach,

aby nie spłoszyć

tej szczególnej chwili,

gdy wiatr

zaczyna wprawki

na strunach trzciny wiotkich,

jak gdyby jednym palcem

grać na e-strunie...

To skrzypce

wibrują na liściach szuwarów

albo altówka

wtóruje w wiklinie.

Słuchasz.

Może na błotach

żaby werblem zarechoczą

i ważka dotknie

błękitem płaszczyzny jeziora.

Zamykasz oczy

i całą tkanką chłoniesz

malaturę dźwięków.

Ty, zespolona

z oddechem wieczoru,
choć nie wiesz,
co w tej cudownej chwili
takie osobliwe:

-czy to jezioro dziwne,
czy dusza wrażliwa?

Nałęczów, 2-3 maja 1996

49.bis LACUL

Lacul Timpului.
Lacul Așteptării.

Melancolie a amintirilor
cât ești de schimbătoare
față de râul Suferinței.

Lacul Memoriei
acolo topești ale Spațiului
reflexii trecute.

Dinaintea ta
nesiguranța ființării
ca un drum înfășurat în ceață
în viscerele furtunii.

Lacul Adâncului
acolo în noapte
numeri stele ce se topesc
iar Gândul se prăvale din senin
în izvodul secretului vieții.

Doar păsările se bulucesc
să înfiripe dialectul nepăsării
chiar în zorii de zi
precum în veacuri trecute.

La ele
totul este așa cum a fost
la tine
nesiguranța fiecărei clipe.

Iar Lacul există
și reflectă Gândul ce cade
în adâncul ne-memoriei umane
păsările tot ciripesc
iar ecoul poartă zvonuri
de la ele.

Iar acel țărșm
este alt țărșm
Timpul ecoului ultim
este deja alt Timp
precum Lacul înlănțuit
de gheața vânăță
precum Tăcerea fără suflare
acoperită de zăpada albă.

Unde este oare
Lacul adorat de păsări ce-l ating?
Unde este oare
Lacul surâșului solar?

Însă tu
ești același fapt
deși un alt semn ești
și ești același lucru
deși o altă ființare ești.

Faci expediții
în profunzimile dorului
și-aștepți.

Te furișezi
pe vârful degetelor
ca să nu te-nfricoșezi
de acea clipă încântătoare
când vântul își începe

exercițiul de-ncălzire
pe corzi de trestii plâpânde
de parc-ar cânta c-un singur deget
pe struna-e...

Acelea sunt viorile
vibrânde pe frunzișul din stufărișuri
ori viola ținând isonul
printre răchite.

Asculți
poate prin bălți
broaștele încep să bubuie
la tamburine
libelulele s-atingă cu aripi de azur
oglinda Lacului.

Ochii
îi închizi și cu toată forța țesutului
absorbi icoana murală
a sunetelor.

Tu
ești răs-topită în respirația serii
deși nu știi ce anume
în clipa aceasta minunată
e atât de ciudat

oare Lacul este bizar
ori sufletul e prea
simțitor?

Nalęczów, 2-3 mai 1996

50. Z NADMIARU

Ociemniały
z nadmiaru światła
ogłupiały
z nadmiaru wiedzy
pusty
z nadmiaru pychy
obojętny
z nadmiaru przeżyć
samotny
z nadmiaru tłumu

człowiek
z nadmiarem cech
wszystkich zwierząt świata

20 czerwca 1997

50.bis CU ASUPRA DE MĂSURĂ

Întunecat
de prea multă lumină
prostit
de prea multă știință
golit
de prea multă desfătare
indiferent
de prea multe trăiri
singuratic
de prea multă mulțime
Omule
cu prea multe însușiri
de la toate animalele
Lumii

20 czerwca 1997

51. JANUSOWA TWARZ

Jak mam odgadnąć tajemnicę,
skoro masz Janusową twarz,
inną z każdej strony świata.
Dzisiaj oblicze uśmiechem darzysz,
a smutek ścielisz następnego dnia.
Jak wyczuć serce twoje
gdy jesteś liściem wiosny
albo też jesienną słońcą,
albo tęczę jesteś
i oddechem ziemi,
a jeszcze inaczej
cieniem i otchłanią nocy,
albo niebem chmurnym
i zmarszczką na czole,
zaciętą wstęgą ust.
smugą serca w wirze lotnych piasków
i skargą padołu.
Ale być może jutro
znowu będziesz pieśnią kwitnących ogrodów

i śpiewem weselnym ptaków

o porannym brzasku.

**

*

Zanim będę wyschłym korytem rzeki,
wyślij znak jasny,
jak na powitanie gości,
niech myśli twoje
nanizane na wszystkie strony świata
rozczytam jak księgę mądrości.

27 listopada 1998

51. bis JANUS – CEL CU DOUĂ FEȚE

Cum voi ghici secretul
dacă porți chipul lui Janus
altul
din oricare parte a Lumii
ai privi.

Azi
o față dăruiește surâsul
iar mâine
aceeași față așterne tristețea.

Cum să simt inima ta dacă
tu ești ca frunza-n primăvară
ori ca zloata cea de toamnă târzie
sau ești curcubeu
și răsufletul Pământului
și mai altfel ești
umbră și abis de noapte
ori cerul înnorat cu totul
un rid pe frunte ești
ori panglica buzelor înverșunată
o fâșie de-a inimii *pierdute*
în vârtejul nisipurilor turbionare
și plângere a văii blânde ești.

Mâine
poate vei fi iarăși
cântecul livezilor în floare
și cântul păsărilor de nuntă
la cuib în zorii dimineții.

***

Înainte
de a mă face eu
albie de râu zvântată
trimite-mi un semn cât mai clar
așa
ca pentru oaspeți
fie ca gândurile tale
înșnuruite în toate direcțiile Lumii
să le citesc *doar eu*
ca pe o carte a Înțelepciunii.

52. DWOISTOŚĆ JEDNI

Rozdarty na pół jak sosna dzieciństwa,
uśpiony w sumieniu rozkoszą grzechu
i cierniem pokuty, trawiony w trzewiach lękiem

o czułość spełnienia,
usiądź na kamieniu rozmyślań,
zanim wyjdiesz poza powłokę istnienia,
zanim popatrzysz na to wychylenie od pionu tego,
co było i tego, co będzie.

Podziel
(być może na dwie "nierówne połowy")
trwanie.

Przyłóż czujne ucho do skroni,
gdy zaczniesz szybowanie ponad gniazdo orła,
wyczul psi węch
jak zew pragnienia życia,
gdy idziesz na spacer
z tym, co nazywasz sobą.

Wyznacz granicę tego, co było,
tego, co nieznane.

Być może
dojrzysz dwoistość rzeczy,
pęknięcie na Ziemię i Niebo,
na noc i dzień,
nienawiść i tkliwe miłowanie,
czuwanie i sen,
i czułe dotykane ciszy,
hałas świata
i ostateczny przelot płonącej komety,

nocnego znaku śmierci.
Wysłuchaj się w rytm swego serca,
gdzieś na krawędzi odpływu i przyływu,
gdy noc wybarwi cienie poświatą księżyca.

***

... a na kamieniu wyryj słowa:
"Oto dwoista jednia wszechrzeczy,
oto odwieczne pulsowanie życia".

26 lipca 1995

52.bis DUALITATEA UNULUI

Despicat în două
precum pinul copilăriei
adormit
în conștiința păcatului desfătării
acoperit de zăbranic
mistuit de spaimă în viscere
o
simțire a împlinirii
așează-te pe stânca meditării
înainte de a ieși din învelișul
ființării
înainte de a privi
abaterea de la verticala
a ceea ce a fost și ceea ce va fi.

Împarte
(„chiar în două părți inegale”)
ființarea
lipește urechea fină
de tâmpile
dacă începi să planezi înălțat
până la cuibul de vulturi
simte
amiroșitul dulăului
ca pe o chemare la viață
atunci când ieși la plimbare
cu acela
pe care-l numești sinele tău.

Marchează
granițele a ceea ce a fost
a ceea ce nu e cunoscut
poate că așa

vei percepe dualitatea lucrului
ruptura
dintre Pământ și Cer
dintre Noapte și Zi
dintre Ură și Milostenia neafectată
dintre Veghe și Somn
dintre sensibilă atingere a Tăcerii
și zgomotele Lumii
așa
vei percepe
ultimul zbor al cometei aprinse
semnalul nocturn al morții apropiate.

Ascultă
ritmul inimii tale
unde
la marginea dintre flux și reflux
pe când Noaptea colorează umbrele
lăsate de lumina palidă a Lunii.

***

...iară pe stâncă cioplește cuvintele:
”Iată dualitatea Unului
a acelui lucru universal
iată
pulsul veșnic al Vieții”.

26 iulie 1995

53. DZIECI JEDYNEGO BOGA

I.

Czyś z kropli wody, czy z oddechu wiatru,
z burzy gradowej i z piasków pustyni,
czy z bieli czystej dalekiej północy,
albo z zielonych wysp, śpiewających krynic,
albo z wątpienia sensu, żywota i nędzy,
albo zdziwienia światłem i kształtem istnienia,
gdy ziemia rodna płodzi odmienności
geniuszu myśli lub bezsensy zdarzeń,
jak gdyby prócz Boga, szatan świat wymościł,
ten bieg w przestrzenie nieskończonych marzeń.

II.

Konno na oklep buszujesz po stepie,
wsluchujesz się w grzywę traw nieuczesanych,
jak w pierwszy koncert na strunie baraniej,
co smutek łagodzi, cierpki smak tarniny,
tych snów dzieciństwa, niby głodne szczenię
otulone wiatrem, na świat wybałusza
oczy iskrzące naiwnym zdziwieniem,
bez przewidzenia człowieczego losu,
bez praw pokrętnych i bez kształtu duszy.

III.

Gdzie ulatujesz kiedy gaśnie świeca
i liść ostatni opada jak nokturn.
Są gdzieś przestrzenie i łąki błękitne
jak ogon pawia, jak wiosenne rzeki,
są też upadki i są uwznioślenia,
bo są obszary myśli i pamięci
na łące mroku, brunatnego cienia,
są doskonalsze wieczności wyżyny,
milczące pragnienia w nieskończoność, zbędne..

I tylko bożek Pan hasa po dolinach
i fletnią czaruje nam beztroskie lata,
jak błędny rycerz ze szklanicą wina.

IV.

A nad przepaścią upadków i wzlotów,
między jednam a drugim
człkiem a człowiekiem,
pytasz sam siebie rozumem i duszą;

-
kto tu przedmiotem,
a kto jest podmiotem,
kto winowajcą,
a kto ofiarą,
kto jest przyczyną,
a kto jest skutkiem,
kto jest myśliwym,
a kto zwierzyną,
dla kogo słońce wstaje,
dla kogo zapada,
dla kogo rosa perli
kryształ traw nizinnych.
Gdzie gości racja,
a gdzie pożądanie,

gdzie człowiek godzien
jest miana człowieka,
gdzie płynie strumień życia,
gdzie zatruta studnia,
a gdzie rozlewa wody
martwa rzeka.

V.

Co znaczą dzisiaj takie słowa dziwne
jak miłość, wierność,
te kościotrupy dawnego słownika,
albo też zwykła przyjaźń,
gdy jesteś w pogoni
za błyskiem mamony,
gdy do gardła skaczesz
każdej odmienności
i śmierci uczysz się aby bronić życia,
i zabijania uczysz się od dziecka,

aby zwalczyć bestię

o wejrzeniu czujnym
jak wilcze ślepie,
bestię doskonałą o mózgu bezbłędnym,
czynieniu rozumnym.
Na przekor sobie zabijasz głód życia,
płodami tej ziemi do krwi rozoranej,
aż po głębię trzewi
i na kolana padasz w czas pokuty,
aby osiągnąć tę drogę nieznaną,
poprzez dolinę pragnienia,
spokoje błękitu
i poprzez szczyty ludzkiego marzenia.

VI.

Kim są te cienie wspólne
w formie, a z ducha odmienne,
kim są te jasne blaski
i majaki ciemne,
kim są, tak różne, jak szczęście i trwoga,
kim są te twory śmieszne,
a przecież dzieci jedyne Boga.

1999

**53. bis COPIII DUMNEZEULUI UNIC
I.**

Oare ...
dintr-o picătură de apă
sau din răsuflet de vânt
din grindina furtunii
ori din nisipurile pustiului
din albul pur al nordului prea-depărtat
ori din insule verzi
pitite-n *paradisul cu* izvoare cântătoare
ori din nesiguranța sensului
a vieții și a sărăciei
din uimirea dinaintea luminii
și formei ființării
când pământul roditor naște
varietăți de geniu de gânduri ori neazuri
fără sens
de parcă și Satana nu doar Domnul
această lume a plodit
...de unde vine această fugă
în spațiul visării nemărginite?

II.

Călărind pe deșelate
stârnești furtuna prin stepă
prin coama murgului ascuți
ierburile necosite
precum întâiul concert pe strune
de ovine cornorate
cel ce-mblânzește tristețea
și gustul acriu-aspru al porumbelor
și al viselor copilăriei
un fel de scheunat de foame
înfășurat de vânturi
ațintește spre lume ochi sclipind
de uimire naivă
făr-a prezice soarta omului mare
fără drepturile mereu sucite
și fără forma clară a sufletului.

III.

Încotro
vei zbura dacă lumânarea se va stinge
și ultima frunză va cădea
cum cade Nocturna pe suflet?
Sunt undeva
spații albastre și lunci colorate

precum coada de păun
precum apele din primăvară
sunt și căderi și ridicări maiestuoase
căci sunt spații ale gândului
și ale memoriei
în lunca din amurg
a umbrei tuciurii
sunt veșnicii
perfecte ale dealurilor care tac dorind Infinituri
necesare...
Numai Pan
micuțul zeu colindă-n joacă prin văi
și cu-al său syrinx ne farmecă
anii fără de griji
precum un cavaler rătăcitor umbla
setos de un pahar cu vin.

IV.

Iar deasupra prăpastiei
de căderi și urcușuri
între unul și altul
între un OM și alt om
te-ntrebi cu mintea și cu sufletul
cine-i aici obiect
și cine-i aici subiect
cine este vinovatul
cine este victima
cine este pricina
dar cine o-fi fiind efectul
cine este gânditorul
și cine este animalul
pentru cine răsare Soarele
și pentru cine apune el
pentru cine sunt perle de rouă
cristale din iarba de câmpie?

Unde domnește rațiunea
și unde stăpânește dorința
unde-i oare omul demn
și unde e doar numele
unde saltă valul vieții
și unde fântâna-i otrăvită
unde oare-și revarsă apele
râul încremenit?

V.

Ce înseamnă oare azi
acele cuvinte ciudate cum ar fi
iubirea credința
acele schelete ale vechilor glosare
sau măcar prietenia obișnuită
când te afli în goană
după galbenul lucitor al Mamonei
când sari la gâtul fiecărei schimbări
și-nveți ce este Moartea
ca să aperi Viața
și-nveți de la copil să ucizi

ca să distrugi bestia
cu privire vigilentă
precum ochii de lup pătrunzători
bestia perfectă cu creier fără greșeală
și cu acțiuni firești.

Chiar împotriva ta
ucizi foamea de viață
cu fructele acestui pământ

zgâriat până la sânge
ajungi în adâncuri de viscere
și cazi în genunchi în ora de ispașă
ca să atingi acel drum necunoscut
de-a curmezișul văii dorințelor
în liniștea azurului
și de-a surda culmilor
visării umane.

VI.

Ce sunt aceste umbre
comune în forma lor
din spirit schimbătoare
ce sunt aceste sclipiri luminoase
și-aceste vedenii negre-ntunecoase
ce sunt **acestea** atât de diferite
precum fericirea și alarma
cine sunt acele creații
caraghioase

tocmai **ele** sunt
copiii Dumnezeului unic.

1999

54. SYMETRIA

Dwoistość jedni
równo rozłożona,
świat symetryczny jak liść klonu,
jak dobro i zło,
jak światło i ciemność,
układ dwu punktów
i prosta
wiedziona przez środek płaszczyzny
albo oś wiecznej zmienności,
struktura kryształu,
jak zespolenie ducha i ciała,
kwiatu pożądania,
albo jak kielich czerwonego wina,
dar słońca,
jak środek nocy w zmaganiach
mroku i świtania,
jak sens i bezsens,
poczęcie i śmierć
jak rytm symetrii
odwiecznego trwania.

30.01. 1998 r.

54. bis SIMETRIE

Dualitatea Unului
așezată-n mod egal
Lumea simetrică
precum frunza de arțar
precum Binele și Răul
precum Lumina și Întunericul
ordinea a două puncte
și dreapta
trecută prin centrul suprafeței
ori axa veșnicei schimbări
structura cristalului
ca o-mbinare dintre Trup și Suflet
floarea dorinței
sau paharul de vin negru
darul Soarelui
ca Miezul Noptii
în lupta dintre Amurg și Zori

precum Sensul și Non-sensul
Nașterea și Moartea

precum
ritmul simetriei
existenței veșnice.

30.01. 1998 r.

55. SYMETRIA II

Wszechobecność formy:
świat wieloosiowy na jednej osi
jak kwiat motyla,
dwie chwile dzielone jedną chwilą,
twoja twarz w bezruchu,
odbicie w lustrze jednej strony,
czyż staje się twoją drugą stroną,
czy cieniem cienia,
a blask odbiciem blasku
między zimnym odrętwieniem dłoni
a szalem pragnienia?

* * *

Oto symetria fałszywa
gdy w bezruchu czekasz na rozkosz,
zastygasz jak ptak.
Gdy świat był chaosem,
rytm fal jak pieszczota
połączył ducha z ciałem w formę symetrii,
postać doskonałą.

* * *

Czujesz symetrię naszych ciał?
Ale czy jest to symetria kłamliwa,
czy układ prawdziwy
między naszym fizycznym i psychicznym
trwaniem?
Nagle noc otoczyła nas kołem maligny,
utrata zmysłów,
między cierpieniem a rozkoszą
na chwilę istnienia i niebytu

znikły światła,
błyski oczu,
gdy otuliłaś się cieniem.

Ale czy czujesz symetrię rozkoszy
pomiędzy twoim
a moim pragnieniem?

28.06. 2001 r.

55. bis SIMETRIE II

Omniprezența formei:
Lumea cu mai multe axe
pe o singură osie
precum coada colorată
a unui fluture
două clipe despărțite de una singură
chipul tău în nemișcare
în oglindă reflectată doar o parte
devine ea a doua parte
ori se face umbra umbrei
pe când lucirea ajunge reflectarea
lucirii
între recea-nțepenire a palmei
și fierbințeala dorinței?

* * *

Iată falsa simetrie
când aștepți în nemișcare
desfătarea
te vei răci ca o viețuitoare.

Dacă
Lumea-ar fi un Haos
ritmul valurilor ca o mângâiere
ar lega duhul de trup în simetrie
o figură perfectă.

* * *

Simți tu
simetria trupurilor noastre?

Este oare simetrie mincinoasă
sau o rânduială riguroasă
între existența noastră
fizică și psihică?

Dintr-o dată
Noaptea ne-a înconjurat
cu un cerc malign
cu o pierdere de simțuri
între suferință și desfătare
pentru o clipă de existență
ori de neființă
au dispărut luminile
strălucirea ochilor
când te-ai înfășurat în umbre.

Oare
simți tu simetria voluptății
între dorința ta și
dorința mea?

28.06. 2001 r.

56. ROZRACHUNKI Z CZASEM

Anioł śmierci napędza czas,
każdej jesieni coraz szybciej,
mimo, że jedna noc
zmienia się w świetlne lata
i jak tu wierzyć wyobrażani cudzołożnej,
uwolnieniu jawy i snu.
To tylko cisza w sobie daje wiarę,
że drganie chwili jest prawdziwe,
chociaż dłonie wciąż chwytają pustkę.
Jak wyłowić własną przestrzeń w tłumie,
w jazgocie bezmyślności,
jak nakarmić myśl nowym przesłaniem
zatraconego dzieciństwa,
jak czerpać moc z opoki - ziemi,
gdy jesteś bez korzeni
i bez skrzydeł ptasich.
To tylko wyobrażenie daje namiastkę kosmosu,
nieograniczoność bytu i siłę przestworzy.
Panie ja chyba bluźnię lub śnię,
wędrowny pyłek chwili.
Godziny czekania - mgnienia,
lata nienasycenia oceanem życia.
A to wszystko w małej skorupce laskowego
orzecha.
Poczucie przemijania.

2.03.2002

56. bis DECONTĂRI CU TIMPUL

Îngerul Morții ne grăbește
cu fiecare Toamnă tot mai harnic
cu toate că
o singură Noapte
se preschimbă în ani luminoși
cum să crezi aici imaginația adulterină
eliberare de somn și de real?

Numai tăcerea
în sine dă credința
că tremurul clipei este-adevărat
deși palmele mereu apucă
goluri.
Cum
să prinzi spațiul propriu în mulțime
în hărmălaia fără-de-sens
cum
să hrănești Gândul
cu o nouă misiune-mesaj
din copilăria pierdută
cum
să sorbi Putere din Pământul-bazalt
când ești fără rădăcini
și fără aripile păsărilor?

Imaginația ne dă
numai un surogat de Cosmos
nesfârșitul Trăirii și forța Necuprinsului.

Doamne
eu cred că defăimez
ori hulesc
ori visez
eu fulgul călător al clipei.

Orele de așteptare – clipite
anii de ne-săturare
cu oceanul vieții
toate acestea-ntr-o micuță
coajă de alun din pădure.

Sentimentul Trecerii
al Curgerii.

2.03.2002

**Ze zbioru - VII. Na pograniczu
După culegerea – VII. Pe frontieră**

57. PRZYJDZIE...

Mówiłeś, że pewnej nocy
świat rozpadł się jak bańka mydlana,
jak pod dotknięciem białego wachlarza
szara pajęczyna.
Rozwarłeś szeroko oczy,
szukałeś siebie
i nie wierzyłeś, że jest to możliwe..

A jeszcze wczoraj
umierałeś
i Twoim jedynym pragnieniem
była godność tej chwili.

Dzisiaj wiesz,
że zanim odejdiesz,
będziesz musiał umierać wiele razy.
Śmierć nie pyta o zgodę.
Przyjdzie,
gdy będziesz oczyma wyobraźni

wędrował przez życie.

57. bis VA SOSI...

Ziceai
că-ntr-o anumită noapte
Lumea s-a desfăcut bucăți
ca un borcan *spălat cu apă caldă*
ca o pânză de păianjen
atinsă de-n pământ alb.

Deschis-ai ochii larg
te căutai pe tine și nu credeai
c-așa ceva-i posibil...

Încă de ieri
mureai și unica dorință a Ta
era
să mori cu demnitate
într-o clipă.

Astăzi
știi și Tu
că înainte de-a pleca
va trebui să mori
de multe ori.

Moartea
nu te-ntreabă dacă vrei.
Ea va sosi
atunci când vei străbate
întreaga viață
cu ochii-nchipuirii.

58. EPIZODY

Jesteś.
Jakieś pożółkłe zdjęcie,
kapelusz do straszenia ptaków
podszyty wiatrem,
znaki na papierze,
jakieś dziwactwo.
A później lampka oliwna,
chryzantemy w szeleście klonowego liścia.
Piąta Beethovena.
Zamknięcie czasu.
I tylko pył kosmiczny
kreśli nowe trwania.
Jeszcze jesteś.
W wiatr wplątało się kołatanie serca.
Mgnienie chwili.
W pół kroku przystajesz.
Nim zbliżysz się do brzegu trwania,
twój świat odchodzi.

Tylko mroczne wrota pamięci
niosą kromkę życia.
Patrzysz za siebie,
za ten czas odbiegły,
witasz uśmiechem tych,
co wybrali przeszłość.
Kochałeś ten świat beznadziei.
Nienawidziłeś bezsens trwania.
Teraz ten ostatni próg...

Powoli,
powoli.
Już niedaleko.
Bliżej, bliżej.
Ciszej, ciszej.
Ostatni próg...
Panie,
oto jestem przed Tobą.
Oto jestem.

Byłeś.
Ileż w tobie było miłości,
nienawiści.
Twoje palce pieściły struny Amatic,
usta muskały rozpalone usta,
genialne ucho łowiło każdy szept księżycy,
oczy w szarości
chwyciły najpiękniejsze barwy,
wyobraźnią błądziłeś w nieznannej galaktyce,
przenikałeś każdą tajemnicę życia.
I oto grudka ziemi.
Rozwiany pył.
Pustka.
Panie,
oto jestem, przed Tobą.
Oto jestem.
Byłeś.
Jesteś tylko znakiem.
Gdy wypali się ostatnie serce
pamięcią po tobie
znak skruszeje.
Tylko żebracy podzielą na dwoje
małą kromkę chleba.
Byłeś. Jesteś.
Panie,

oto jestem przed Tobą.
Oto jestem.

58. bis EPISOADE

Ești...

O oarecare poză-ngălbenită
o pălărie cusută cu vânt
ce sperie păsările
semne pe hârtie
o oarecare ciudățenie.

Mai târziu
căndeluța cu ulei de măsline
crizanteme în foșnetul frunzelor de arțar
a 5-a Simfonie de Beethoven
închiderea Timpului.

Numai
praful cosmic desenează
noi existențe.

Încă mai ești
iar în vânt s-au împletit
bătăile inimii
săgeata clipei.

Te oprești
la pasul jumătate.

Înainte
să te-appropii de ultimul țărm
al existenței
lumea ta pleacă deja
doar
posomorâte porți ale memoriei
mai scot la iveală colțuce de viață.

Privești
în urma ta
la timpul care s-a scurs
întâmpini cu un surâs pe cei care au ales
Trecutul.

Ai iubit

această lume fără-de-speranță
ai urât
non-sensul existenței
acum sosește acest ultim
prag...

Pe-ncetul
pe-ncetul
e deja pe-aproape
mai aproape
tot mai aproape
tăcut
tot mai tăcut
ultimul prag...

Iată-mă, Doamne
sunt dinaintea Ta
iată-mă.

Erai cândva.
Câtă iubire
era în tine
și câtă ură era.

Degetele tale gâdilau
strune de Amatic
gura ta atingea ușor altă gură
fierbinte
urechea genială prindea
fiecare șoptă a Lunii
ochii prindeau cenușii
cele mai frumoase culori
cu imaginația
colindai în Galaxii necunoscute
pătrundeai
fiecare taină a vieții.

Iată-te
un bulgăraș de lut
praf împrăștiat
goluri.

Iată-mă, Doamne
sunt dinaintea Ta
iată-mă.

Erai cândva.
Ești numai un semn.

Când va arde ultima inimă
cu amintirea de la tine
semnul se va sfărâma.
Iar cerșetorii
vor rupe în două
micul coltuc de pâine așa.

Erai. Ești.
Doamne
iată-mă
sunt dinaintea Ta
iată-mă.

59. DO MATKI

Czy przyjdiesz,
gdy proszę,
Twój syn,
toczący jak Syzyf kamień odmienności
przez drzwi ostatnie,
co zwą się wrotami pamięci?
Czy przyjdiesz stamtąd,
skąd nikt nie powraca?
Być może.
Ta prośba-ucieczka
jest wędrówką w archetyp wieczności,
zwaśnionych dzieci Kaina i Abla.
Każdej nocy
wystawiam Ci piramidę wspomnień,
z ulotnych dźwięków
Oratorium Haydna.
I czekam
na znak Twój,
gdy przychodzisz cicha,
z szeptami różańca
i stajesz ku słońcu.
Matko

-jedyna świętość
w bieli złożona,

chociaż w czerń osnuta.
Może snem powrócisz
z wędrówki bez końca,
gdy proszę ja - Syzyf,
toczący głaz ludzkiej ułomności
jak pokutę.
Los, który dałaś w darze
mojego poczęcia.
A jeśli nie przyjdiesz,
ja wrócę do Ciebie
w dniu Sądu,
gdzieś w rozległej dolinie Jozafata.
Tam się wyważy miłość
i bezmiar człowieczej nicości.

59. bis MAMEI

Vei veni oare
când te roagă fiul Tău care
precum Sisif rostogolește
piatra schimbării
dinaintea ultimei porți
ce se cheamă poarta amintirii?
Vei reveni oare
de acolo
de unde nu se întoarce nimeni?
Probabil.

Această rugămintă-fugă
este o călătorie în arhetipul veșniciei
pentru certății copii
ai lui Cain și Abel.

În fiecare noapte
înalt către tine o piramidă
de amintiri din sunete volatile
extrase din Oratoriul lui Haydn.
Aștept
un semn de la tine
când vii tăcută
în murmur de rozariu
și stai în fața Soarelui.

Mamă
unicul lucru sfânt
înfășurat în alb

deși erai în negru
adormită.

Te vei întoarce oare
în vis
din drumeția fără de capăt
când te rog eu-Sisiful
care urcă-n deal o stâncă
aceea
a imperfecțiunii omenești
ca pe-o ispașă?
A fost oare
Destinul
ce mi-ai dat în dar
pentru al meu început?

Iar dacă nu vei veni
mă voi adresa Ție
în ziua Judecării de Apoi
unde
pe-ntinsa Vale Iosafat.

Acolo
se măsoară iubirea
și nemărginirea
nimicniciei omenești.

60. ŻYCIE I.

Pamięci Ojca

Wzłatałeś Ojczyźnie wiosną
ze skowronkiem.
w architekturę przestrzeni,
gotyckim pionem dziękczynienia,
po pierwszy podmuch,
po pierwsze burze płodności,
oszołomienie zielenią.,
Ziemia.
czekała brzemiennością.
Całowałeś pierwszą skibę.
jak złote kłosy,
na kolanach
wznosiłeś oczy do nieba,
słałeś prośbę do słońca

o ciepły nektar rosy.
"Daj nam dzisiaj chleba powszedniego
Panie" - szeptałeś
i znakiem krzyża łączyłeś się z ziemią,
Klangor żurawi
przywracał istnienie zmysłom.
Zwiastowanie
wybuchało życiem,
a błogosławione ziarno
padało w objęcia zmartwychwstania.
Panie
- oto dałeś nam łaskę
spożywania
chleba i wina.
1.02.1995 r.

60. bis VIATA I.

Memoriei tatălui meu

Tată
te-ai înălțat în primăvară
odată cu ciocârlia
în arhitectura Spațiului
pe verticala gotică
a mulțumirii
după prima sa adiere
după prima furtună de în-rodire
în amețeala ce ne cuprinsese
de la-nverzirea toată.

Pământul
aștepta în-plodirea.

Ai sărutat
prima brazdă ca pe spicele de aur
în genunchi
ai ridicat ochii spre Cer
ai trimis rugămintele Soarelui
pentru nektarul cald
ce-l dă roua.

Ai șoptit
„Doamne
dă-ne nouă azi pâinea cea de toate zilele”
și cu semnul crucii făcut

te-ai legat la pământ
țipete de cocori
aduceau înapoi
existența sensurilor.

Vestirea
răbufnea de viață
iar grăunțele bine-cuvântat
cădea
în îmbrățișarea învierii.

Doamne:
iată că ne-ai dăruit
plăcerea
răsfățului cu pâine și vin.

1.02.1995 r.

POEZII CUNOSCUTE CITITORILOR ROMÂNI: WIERSZE OPUBLIKOWANE W RUMUNII

61. PTAKOM BŁĘKITNYM

1. Ptaki błękitne,
ptaki dumne,
to wolne przestrzenie
myśli człowieka.
Gdzieś lot ku słońcu
niesie nieskończoność
w próżni niebytu
życie nowe stwarza
i to wiosenne oszołomienie
wonnej zieleni
z wiarą w ołtarze
i znaki istnienia,
tworzącej siły nowonarodzenia
na mogilnym stosie,
tego co minęło,
wpełzło w zapomnienie.

2. Ja wierzę ptakom, bo ich lot radosny
zwiastuje wiosnę
i barwy jesieni,
i wierność gwiazdom,
zaroślom i trzinom,
odwieczny powrót

w źródła pradoliny.
Ja wierzę ptakom
tak jak kromce chleba.
I wiatrom wierzę,
co sen mój kołyszą.
Jeżeli giną za dotknięciem myśli,
to świat człowieczy
nie zazna już ciszy
i nieboskłonem jest bez głębi nieba,
domem bez klamek
i klatką goryczy,
pychą strąconych w otchłanie
aniołów bezskrzydłych,
doliną łaknienia
i złudą wszechrzeczy.
Ja wierzę ptakom
w szybowanie dumne
i w wierność miejscom,
w losów przeznaczenie
i w mądrość odwieczną
instynktów gromadnych,
i w oddanie wierzę
w miłość bezrozumną.

3. Byłem głodny
a ty mój głód poszczułeś psami.
Byłem spragniony prawdy,
a ty nakarmiłeś mnie kłamstwem.
Byłem zziębnięty obojętnością,
a ty podałeś mi czarę nienawiści.
Poszukiwałem miłości,
a ty obdarzyłeś mnie fałszem i zdradą.
Byłem nagi,
a ty moją nagość okryłeś szyderstwem.
Byłem spragniony ciszy,
a ty zagłuszyłeś zgiełkiem cykady świerszczy.
Byłem spragniony światła,
a ty pogasiłeś słońca i gwiazdy.
Pragnąłem wolności,
a ty zakułeś moje myśli w kajdany.
Szukałem ciepła dotyku,
a ty owiałeś mnie chłodem północy.
Byłem samotny,
a ty opuściłeś mnie w chwilach rozpaczny.
Pragnąłem wiary,
a ty zadałeś kłam istnieniu Boga.

Szukałem czułości,
a ty zimnym głazem przygniotłeś serca ptaków.
Chciałem karmić ptaki,
a ty stworzyłeś narzędzia zbrodni
i uśmierciłeś nas.

4. A jednak
ptaki śpiewają,
więc istnieje życie.
Gołębica
z gałązką oliwną zwiastuje,
że Ziemia jest kulą
że opadły wody.
Płaskość żywiołów
nadzieje nam rodzi.
Nad barwnym rysunkiem
ptaka naszych marzeń
próbujemy nowych lotów
w świat człowieczej złudy.
(1995, - Maski podrózne - poematy. 2001)

61.bis PĂSĂRILOR ALBASTRE

1. Păsările albastre,
păsări inteligente
sunt spațiile fără limite
ale gândirii omenești.
Unde zborul către Soare
poartă cu el infinitul,
iar în vidul existenței
creează noi chipuri
și acel șoc din primăvară
al ierburilor mirositoare
cu credință în altare
și cu semnele aflării
forței creatoare a renașterii
pe movila-nmormântării
a lucrurilor trecute
și-alunecate în uitare.

2. Eu cred în păsări
fiindcă zborul lor ferice
vestește solemn primăvara,
culorile toamnei
și credința în stele
în ierburi și în trestii,

veșnica reîntoarcere
la izvoare, la străvechea grădină.
Eu cred în păsări
ca într-o felie de pâine.
Și vântul îl cred
pentru că îmi leagănă visele.
Dacă toate vor dispărea când gândul le-atinge
atunci lumea asta omenească
în zgomote mari se va stinge
iar ceru-și va pierde orizontul
ca o casă fără de uși la intrare
ca o cușcă plină de amare
precum păcatul plin de-nfumurare
al îngerilor fără aripi căzuți în adâncuri smolare
precum o vale plină de foame
precum iluzia care pe mulți îi adoarme.
Eu cred în păsări
în zboruri înțelepte
în atașarea de locuri
în predestinare
și în veșnica înțelepciune
a instinctelor mulțimii,
și în abnegație cred
și în iubirea fără de margini.

3. Am fost flămând,
iară tu ai asmuțit câinii asupra mea.
Am dorit mereu adevărul
iară tu m-ai hrănit cu minciuna.
Am fost sătul de indiferență,
iară tu mi-ai dat otrava urii.
Căutat-am dragostea,
iară tu m-ai înzestrat cu fals și trădare.
Am fost dezbrăcat
iară tu mi-ai acoperit cu sarcasm goliciunea.
Căutat-am mereu liniște,
iară tu m-ai asurzit cu cântec de cosași și greieri.
Căutat-am mereu lumină,
iară tu ai stins Soare și Stele.
Am dorit mereu libertatea,
iară tu mi-ai închis gândirea-n cătușe.
Căutat-am căldura atingerii umane,
iară tu m-ai înfășat în răceala nămeților nordici.
Am fost însingurat în lume,
iară tu m-ai părăsit în clipa disperării.
Năzuit-am mereu spre credință,

dară tu ai înfășat și existența Domnului în minciună.
Căutat-am simțire umană,
iară tu cu ochiul rece ai blocat și inimi de pasăre.
Dorit-am să dau hrană la păsări,
iară tu ai strunit arme ucigașe
și ne-ai omorât cu totul.

4. Și totuși
păsările cântă,
deci există viața.
Porumbița
cu ramura de măslin în cioc
vestește solemn rotunjimea Terrei
și apele ce au scăzut în matcă.
Plasticitatea elementelor naturale
naște în noi speranța.
Stând cu ochii pe desenul colorat
ce-nfățișează pasărea viselor noastre
încercăm noi decolări
în lumea iluziei umane.

(Traducere și adaptare în 2002 după volumul în limba polonă- Măști de călătorie- Lublin 2001.)

62. I K A R I A

I
Wszystko z wody
rzekł Tales z Miletu.
z żywiołów czterech świat
tak sądzili mędracy, a Platon

-to wszystko z ducha jest,
a świat tylko cieniem
pozaziemskiej idei,
a wielcy prorocy w Biblii zapisali:

-ten Świat od Stwórcy
i Stwórcza porusza zegarami życia.
I czy z materii duch,
czy materia z ducha
ptaki jednako szybują w przestrzenie,
a ryby w kryształach niezmiernych głębin
mknę jak mój biegun kary,
co z wiatru pustyni
zrodzony w łonie,

jak dziki zwierz w kniei
z przestrzeni nizinnych
lub z gór, jak wyobraźnia człecza
co z idei wzięta myśl rodzi
i obraz Pana Najwyższego,
i wolę czynienia zła i dobra,
i tę tęsknotę jutra,
i obraz zamierzchły co utonął w morzu
czasu przemijania.

A cała natura
żyje i obumiera obojętna
na nasze zmagania z materią i duchem,
z mitem prapierwszeństwa.

Czym jesteś doskonały Boże
skoro stworzyłeś tak marną istotę
na obraz swój i podobieństwo Twoje,
albo na urąganie mieszkańcom Edenu
za pierwszy grzech,
za wieczną pokutę wolności,
za zmagania żywota i śmierci?
Z jakiej tęsknoty umysły szalone
tworzą manifesty, te mamidła szczęścia
tu na ziemi, jakieś rewolucje?
Jakie umysły roją powroty z niewoli
za cenę innego zniewolenia?
Co czyni wiarę w genialność Tomasza z Akwinu,
Kartezjusza, Marksa, albo Kopernika,
czy takiego Kanta o myśli czulej
jak rozwiane w wietrze pajęczyny świata?
A jakie prawo każe pękać lustrom
i murom od głosów jerychońskiej trąby,
i burzyć miasta i życie milionów
w imię racji tych co zwyciężyli,
a którym w dłoniach nie wybuchła pycha?
Co nakazuje maluczkim burzyć wyzłocone trony
i myślą sięgać na Olimpu szczyty,
gdzie zasiadł Zeus - Bóg
lub tajemnica wiecznego pragnienia?

II

Kto miesza ludzkie losy
z ciemnością mgławicy,
gdzie rodzą się córy piękna,
nadziei, rozkoszy,
bogowie wiatrów, mocarnych kowali

i te igraszki życia wobec śmierci,
albo wędrówki w ponowne zrodzenie
odwiecznej kreacji, niedościgłej dali?
Czyżbyś TY Boże uczynił sobie
zabawkę z tej ziemi,

albo bez dnia pierwszego i końca
ten alchemiczny zabieg czynił
na żywym obszarze
i włączył w to, tak marną istotę - człowieka,
w przedziwny teatr, w nieskończoność marzeń.

III

Miałeś chleb i wodę
a zapragnąłeś wszystkich smaków ogrodów
i
morza,
miałeś zgrzebną szatę
a zapragnąłeś jedwabi i muślinów,
miałeś światło dnia
a zapragnąłeś jasności nocy,
miałeś pod stopami twardość skały
a zapragnąłeś lotu ptaków
i bezkresu głębin oceanów,
miałeś świadomość "tu i teraz"
a zapragnąłeś niepewności jutra,
istnienia realne i istnienia "na niby".

I tak skazałeś się
na życie w ciągłym rozdwojeniu,
trwania rozkoszy i wybiegania ponad ból,
w ciągłym niszczeniu i leczeniu ran zatrutego
świata,
z wieczną nadzieją powrotu
do zieloności Ogrodów Edenu.

IV

Zapragnąłeś wznieść się ponad chmury,
ponad gwiazdy, aż do słońca,
ale słońce roztopiło motyle skrzydła z wosku,
jak marzenie dziecka przed snem,

zapragnąłeś prześcignąć własną myśl
„o nieoznaczoności” i osiąść niemożliwe.

Jeżeli pragniesz być ptakiem,
a jesteś kamieniem, to kamieniem spadasz,
a to rozdzielenie między "ja", a „nie ja”
to jak szczelina otchłani,
między marzeniem a twardością życia.
Lądowania to gra w samotności;
- oracz orze, pszczoły zbierają nektar słodki,
rodzą się dzieci, starcy umierają,
psy osamotnione przed śmiercią wyją,
opuszczeni w miłości szukają pocieszenia,
a ty synu Dedala, samotny w swoim spadaniu,
wznosisz się i spadasz i znowu wznosisz
ponad gniazdo orła.

V

Z wątpienia,
z tęsknoty za nieznanym,
z pragnienia dorównania bogom Olimpu,
z pokusy zerwania jabłka
z drzewa wiadomości dobrych i złych,
z chęci otwarcia(mimo lęku)
Puszki Pandory

-człowiek
idzie i pada,
pada i idzie,
a snem
unoszą się w przestrzeń ku słońcu,
każdy ze swojej malutkiej wyspy
pragnienia i nadziei,
z małej Ikarii.

2000

(Maski podróżne- poematy. Lublin 2001)

62. bis I C A R U S

I.

Totul curge
A zis Thales din Milet.

Din patru elemente e făcută lumea.
Așa spus-au înțelepții antici, iar Platon
scria că totul e născut din spirit,
iar lumea e doar o umbră a ideii
de dincolo de pământul acesta,
pe când vechii proroci din Biblie
au însemnat: Lumea este de la Creator
iar Creatorul dinamizează ceasurile vieții.
Oare Spiritul vine din Materie
sau Materia din Spirit
păsărilor nu le pasă, ele săgetează ceruri,
iar peștii în cristaluri de-adâncimi nemăsurate
străluce precum fugarul meu negriu,
ce sunt vânturile din pustiu
născute - n adâncuri de nisipuri,
precum fiara în străfunduri de păduri
din câmpiile - adormite
ori din munții - nnegurați ca și născociri păienjenite
ce vine din idee naște-un gând
și chipul Domnului Suprem
și vrerea de-a face bine ori rău,
și tristețea zilei de mâine,
și icoana zilei din vechime ce a scufundat în mare
timpul schimbării la față.
Dar Natura-ntreagă
trăiește și moare cu-n cetul nepăsătoare
la luptele noastre cu Trupul și Sufletul,
cu mitul primordialității.

Ce ești TU, Doamne al Desăvârșirii
dacă ai creat o ființă atât de mediocră
după chipul și înfățișarea Ta,
spre a-ți bate joc de locuitorii Edenului
pentru primul lor păcat,
pentru veșnica ispașă a libertății,
pentru lupta dintre viață și moarte?
Din care nostalgie spirite nebune
creează manifeste, acele momeli de fericire
aici pe Pământ, o oarecare revoluție?
Care spirite plănuiesc întoarcerea din robie
cu prețul înrobirii altora?
Din ce se face credința în genialitatea lui Toma D'Aquino
Cartezius, Marx, ori Copernic,
ori un astfel de Kant cu idei sensibile
precum pânza de păianjen a Lumii răsfirată-n vânt?
Dar care Lege oare poruncește oglinzilor și zidurilor

să se spargă la glasul trompetelor Jerichonului,
orașe să distrugă și milioane de vieți
în numele dreptății celor ce au învins,
dar orgoliul nu le-a explodat în palme?
Ce oare poruncește prostimii să răstoarne tronuri aurite
și s-ajungă doar cu gândul sus pe vârful Olimp,
acolo unde șede Zeus-zeul zeilor
sau se află secretul veșnicei dorințe?

II

Cine-amestecă destinele umane
cu întunericul nebuloasei,
unde se nasc hetairele frumosului,
speranței, desfătării,
zeii vânturilor, fierarii prea-puternici
și-acele jucărele de viață cu moartea
sau călătoriile întru a doua naștere
a creației veșnice, depărtării neatînse?
Oare TU, Doamne, ți-ai făcut jucărie
din acest Pământ,
ori fără ziua dintâi ori cea de pe urmă
operația asta alchimică ai făcut –
pe un spațiu viu și l-ai introdus pe el
o ființă atât de mediocră – omul,
în teatrul acesta prea ciudat,
în infinitatea visării?

III

Avuta-ai pâine și apă,
dar ți-ai dorit toate gusturile
din grădină și din mare,
avuta-ai hăinuțe cusute din cânepă
și în dar ți-ai dorit mătăsuri și museline,
avuta-ai lumina zilei,
dar ți-ai dorit claritatea nopții,
sub tălpi avuta-ai tăria stâncii,
dar ți-ai dorit zborul păsărilor și
adâncimea fără margini a oceanelor,
avuta-ai conștiința lui ”aici și acum”,
dar ți-ai dorit nesiguranța lui mâine,
existența reală și existența lui ”ca și cum”.

Așa
te-ai condamnat la viața continuu
dedublată,

în durata desfătării și fuga pe sub durere,
în continuă nimicire și vindecare
pentru rănilor lumii acesteia,
cu veșnica speranță de întoarcere
în verdeața Grădinilor Edenului.

IV

Ți-ai dorit mereu să te ridici
pe deasupra de nori
pe deasupra de stele, până la Soare,
dar Soarele ți-a topit aripile de ceară
ca pe-un vis de copil înainte de culcare,
ți-ai dorit mereu să depășești propria idee
„despre ne-semnificație” și să știi a poseda
imposibilul.

Dacă-ți dorești
să fii pasăre și tu ești piatră,
ca o piatră vei cădea,
iar această dedublare între „eu și non-eu”
este ca și deschiderea prăpastiei dintre visare
și duritatea vieții.

Debarcarea
e jocul de-a singurătatea;
plugarul ară, albinele strâng nectarul dulce,
copiii se nasc, bătrânii mor, iar câinii singuratici
urlă înainte de moarte
cei părăsiți din dragoste își caută alinarea,
iar tu, fiu al lui Dedal, singur în căderea ta,
te ridic și cazi și iar te ridici
pe deasupra cuibului de vulturi.

V

Din chinurile-ndoielii,
din dorul de necunoscut,
din dorința de a se compara cu Zeii din Olimp,
din tentația de a rupe mărul
din pomul cunoașterii Binelui și Răului,
din dorința de a deschide(cu toată frica ce-l cuprinde)
Cutia Pandorei –
Omul merge și cade,
cade și merge
iar în vis se-nalță în spații
la Soare
fiecare

din micuța sa insulă
de speranțe și dorințe
din mica ICARIE.

(Din volumul în limba polonă „Măști de călătorie” - poeme- Lublin 2001.)-

63. KIM JESTEŚ

Kim jesteś
na świat wydany przez łono Medei
albo Penelopy?
Gdy z ciała twego
spadnie „suknia Dejaniry”,
gdy amazonka Antiopa
nasyci wzrok barwą „morza Erytrei”,
kim jesteś?
Kiedy twym ojcem mieni się centaur,
albo bożek Pan,
Salomon albo Prometeusz,
Lajos
lub Zeus,
kim jesteś?
Gdy myślą chcesz ogarnąć wszechświat,
kiedy z upadkiem własnym
walczyć już nie zdołasz
i kiedy pragniesz wołać
„jam wielki”
ale już nie wołasz.
Kim jesteś
wiedziony drogą mętnej wyobraźni?
Ty,
co pozazdrościłeś lotu ptakom,
rybom głębin,
a gwiazdom przestrzeni.
Kim jesteś,
gdy łzy zalewają oczy twoje
na widok motyla, co utracił skrzydła?
Ty,
co jednym skinieniem dłoni
posyłasz miliony istnień do ziemi,
na proch zapomnienia.
Kim jesteś,
gdy nie znasz własnego imienia i nie znasz jutra?
W szale uniesienia staczasz się w dół
i pniesz się do góry.
Jesteś tu i tam

w wiecznym rozdwojeniu.
Kim jesteś
gdy depczesz łono Diany,
źródło urodzenia Kaina i Abla?
I ziele życia dajesz,
gdy świerszcze Eos
śpiewem chcą zamknąć
szkatułę Pandory.
Kim jesteś,
gdy z jednej piersi spijasz słodycz,
z drugiej gorycz,
z jednej prawdy, z drugiej fałsz,
miłość i nienawiść,
jasność i mrok.
Ty nie wiesz,
co w której piersi kryje ziemia.
Kim jesteś,
gdy pijesz spragniony
i chcesz zgasić ogień
i zdusić w sobie
żar nienasyceńca?

Kim jesteś,
gdy kwiat twego życia
spopielony,
daje ziemi pokarm
wiecznego istnienia.
Kim jesteś...?

(1974. Opublikowane w tomiku Maski podrózne. Lublin 2001)

63.bis CINE EȘTI

Cine ești
cel născut pe lume de pântecul Medeii
ori al Penelopei?
Când de pe trupul tău
cade” vâlul Dejanirei”,
când Antiopa - Amazoana
își
satură privirea-n culoarea „mării Eritreii”,
cine ești?
Când tatăl tău se numește Centaur
sau Pan zeul pădurii,
Solomon sau Prometeu
Laios
ori Zeus,

cine ești?
Când vrei să cuprinzi Universul cu gândul,
și cu propria cădere
nu mai recunoști că lupți
și când vrei să strigi
„eu sunt cel mare”
dară nu mai strigi.
Cine ești?
când te duci pe drumul imaginației tulburi?
Tu,
care ai invidiat zborul păsărilor,
săgetările peștilor din adâncuri,
stelele din spațiu.
Cine ești,
când lacrimile îneacă privirile tale,
văzând un fluture ce și-a pierdut aripa?
Tu,
care cu o singură mișcare a mâinii
trimiți la pământ milioane de existențe,
le arunci în praful uitării.
Cine ești
dacă nu-ți știi nici propriul nume și nici ziua de mâine?
În vârtoarea excitației te rostogolești la vale
sau te cațări pe –nălțimi.
Ești aici și acolo
într-o veșnică dedublare.
Cine ești, dacă bătătoarești pântecul Dianei,
izvorul nașterii lui Cain și Abel?
Și ierburilor dai viață
când greierii lui Eos
vor să închidă cu cântecul lor
cutia Pandorei.
Cine ești tu,
dacă dintr-un sân tu bei dulceață
și din celălalt amar,
dintr-unul dreptatea, din celălalt falsitatea,
iubirea și ura ,
lumina și întunericul.
Tu nu știi
ce-ascunde Pământul în fiecare sân.
Cine ești,
dacă bei aviditatea
și vrei să stingi focul
să-năbuși în tine
jarul insașietății ?
Cine ești,

dacă floarea vieții tale
încenușate,
dă hrană Pământului
veșnicei existențe.
Cine ești tu...?

(după volumul în limba polonă „Măști de călătorie” - Lublin 2001.)

64. DO WĄTPIĄCYCH

O wy, wątpiący...
Czy wśród grzeszników,
czy wśród kapłanów więcej bojaźni
o prawdę gwiazd,
o nieskończoność,
o prapoczątek
i niechybny koniec.
O wy, wątpiący w krańce kosmosu,
w miejsce Edenu,
w Czyściec i Piekło,
która galaktyka ma,
a która nie ma...
a gdzie jest owa dolina sądu
ze średniowieczną wagą
dusz
pomysłu Boscha.
O wy, wątpiący...
Jeżeli nasza Matka Ziemia
- to dlaczego
i jakim prawem
stawiacie tak niewygodne dla siebie
pytania

* * *

Zamiast truć duszę myśleniem,
padnij na kolana,
a szept modlitwy
niechaj zagłuszy wątpliwości
oszałalej duszy twojej.

18.02. 2000 r.

(ze zbioru – Pielgrzym w dolinie Jozafata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003)

64.bis CĂTRE CEI NE-CREZĂTORI

O voi, cei ne-crezători...
Oare printre păcătoși

ori printre capelani e mai multă frică
de adevărul stelelor,
de infinit,
de –nceputul primordial
și de sfârșitul ne-ndoielnic.
O voi, cei ne-crezători în limitele Cosmosului,
In locurile Edenului,
în Purgatoriu și în Iad,
pe care o galaxie le are
și alta care nu le are...
și unde-i oare valea aceea a judecății
ce are cântarul medieval
cu care cântărește suflete
invenția lui Bosch.
O voi, cei ne-crezători...
Dacă Mama noastră e Terra
- atunci de ce
și cu care drept
vă puneți în sine atâtea întrebări
incomode.

* * *

În loc de-ați otrăvi sufletul
cu gândirea
cazi în genunchi,
iar șoapta rugăciunii tale
să înăbușe –ndoielile
sufletului tău chinuit.

18.02.2000.

(după Culegerea” Pelerin în valea Iosafat”, din volumul în limba polonă – Grădinile de argint – Lublin 2003)

65. SZTUKA ŻYCIA

Przetańczyć całe życie
z filozofią Zorby
ponad poziom
myśli
jak ptak godowy
na tafli jeziora.
Tylko”tu i teraz”
czujesz że jesteś
osią grawitacyjną ziemi
i własnym kosmosem
od pierwszego krzyku
po wyschniętą łzę krzystalu
po garść szarego pyłu

roztańczonego wiatru
czasoprzestrzeni.

* * *

Ale jak nie odwracać
głowy
aby
nie ziściła się przepowiednia
o żonie Lota?

1.02.2001 r)

(Z cyklu – Pielgrzym w dolinie Jozafata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003)

65.bis ARTA DE A TRĂI

Toată viața
să o dansezi după
filozofia lui Zorba
peste nivelul
gândirii
ca o pasăre la rut
pe malul unui lac.
Să fie pentru tine
numai”aici și acum”
să simți că ești
axa gravitațională a Pământului
și Cosmosul propriu
de la primul țipăt
până la acea lacrimă de cristal
uscată
până la acel pumn de praf cenușiu
adunat de vântul învârtejit al
(necuprinsului) spațiu-timp

* * *

Și
cum oare să nu-ți sucești
capul jur-împrejur
ca să nu se-mplinească profeția
despre femeia lui Lot?

(după Culegerea” Pelerin în valea Iosafat”, din volumul în limba polonă – Grădinile de argint – Lublin 2003)

66. WĘDRÓWKA DO KRESU

Pamięci Michała

W dzieciństwie
gdy rozlałeś mleko
albo senny
nie chciałeś odmawiać pacierza,
wieczorami
opowiadano ci bajkę o piekle.
Wzrastałeś z lękiem
jakiegoś świata w zaświatach,
tworzyłeś wizję
-jakąś otchłan,
czern,
skłębione płomienie,
kołatanie serca
ból
piekła w sobie.
Matka ofiarowała twoje życie
Bogu.

A gdy byłeś nasycony
dojrzałym lękiem
odważyłeś się na odruch
człowieczej tęsknoty,
na dotknięcie ciepła,
na zapach nagości nocy,
na chwilowe zapomnienie,
na dzikość serca
twoich przodków.
Zbłądziłeś człowieczym zbłądzeniem.
I tak szedłeś przez życie
w rozdwojeniu
pragnienia i lęku
w ludzkim czyścicu,
skołatany wędrowiec
szedłeś do kresu...

Lublin, 14.04. 1998 r.

(Ze zbioru – Pielgrzym w dolinie Jozafata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003.)

66. bis CĂLĂTORIE SPRE CAPĂT

În amintirea lui Michal

În copilărie,
pe când vărsai laptele
ori somnoros
nu voiai să spui rugăciunea,
în acele seri
ți se povestea basmul cu Iadul.
Ai crescut cu frica unei lumi

de dincolo de lumi,
și ți-ai creat o viziune
- un oarece abis,
o-ntunecime neagră,
o flacără învâlvorată,
bătăile inimii,
durerea
Iadului din tine.
Mama oferea viața ta
lui Dumnezeu.
Dar
pe când erai mult prea sătul
de frica deja maturizată,
te-ai încumetat să respingi
tristețea și dorul omenesc,
să atingi căldura,
să simți
mirosurile nopții goale,
să uiți pentru o clipă,
să recapeți inima strămoșilor tăi
sălbatecă.
Ai greșit, c-așa-i greșeala-omenească.

Așa ai trecut prin viață
rupt în două
între dorință și frica
de Purgatoriul omenesc,
un călător prea ostenit
ai mers până la capăt...

Lublin, 14.04.1998.

(după Culegerea "Pelerin în valea Iosafat", din volumul în limba polonă – Grădinile de

argint – Lublin 2003)

67. NAWIEDZENI

Co jakiś czas
pod nocą i dniem nieboskłonu
przychodzą
nawiedzeni
w imię Chrystusa,
albo przeciw...
Naprawiacze świata
z naiwnością dziecka,
rozpaleni,
wierzą,
że tym razem ONI
uczynią Ziemię
rajem wymarzonym.

Od jutra.
Tak jakby
szala dobra i zła
miała tracić równowagę.
A później brną
po kostki w błocie,
ksobni,
tak samo sprzedajni,
chciwi
i zawistni.
A po nich przychodzą INNI
głosić nową wiarę.
Nawołują
do nowych barykad.
Sieją w sercach zamęt.
To odwieczne prawo
przemienności życia.
Wiara i nadzieja
umiera ostatnia.

25.07.1999 r. (

Ze zbioru – Pielgrzym w dolinie Jozafata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003)

67.bis FANATICII

Din când în când
ori e zi ori e noapte
sub cupola cerească
sosesc
posedații
în numele lui Hristos,
sau în contra acestuia...
Corectorii Lumii
cu naivități de copil,
aprinși foarte,
încredințați,
că de-această dată EI
vor face din acest Pământ
raiul mult visat.
De mâine.
Așa
ca și cum talerul
Binelui și Răului
avea de-și pierdut echilibrul.
După care
boltăiesc până la glezne prin noroaie,
plini numai și numai de sine,

toți la fel de venali,
de lăcomoși
arși de invidie.
Iar
după aceștia vin ALȚII
să proclame noua credință.
Să ne cheme
la noi baricade.
Să semene-n inimi confuzii.
Aceasta
e străvechea lege
a schimbării vieții.
Însă
credința și speranța
vor muri ultimele.

25.07.1999.

(după *Culegerea* "Pelerin în valea Iosafat", din volumul în limba polonă – *Grădinile de argint – Lublin 2003*)

68. RZECZY PIERWSZE

Stanisławowi Grabisowi

Najpierw było milczenie,
gesty,
mowa ciała,
jakiś skowyt,
a później pierwsze słowo.
A ty mówiłeś: pierwsze było słowo
i ostatnie będzie słowo...
Czyż to nie dowód bałwochwalstwa,
egocentryzmu HOMO SAPIENS,
pogarda dla śpiewającej gwiazdy?
Dopóki Poseidon nie zburzy
przezyczystej źrenicy jeziora,
dopóki głębiny morza nie powstaną
koniem rozszalałym
i grzbiety fal
nie rozkruszą tej ciszy krystalu
zwichrzonych konarów
i szeptu traw dzikich.
Czujesz tę mowę żywiołów?
A Rembrandt patrzy w milczeniu
światłem i cieniem
i myśli w ciszy,
i Paganini o duszy szatana
wstrząsa uszpiętym marzeniem bez słów,
mimo rozdarcia powietrza

o bezbarwnej toni.
A ty uparcie mówisz:
najpierw było słowo
i ostatnie słowo pozostanie
dopóki opowieści biblijne nie spłoną
w gejzerze końca świata.

Lublin, 9.05.2001 r.

(Z cyklu – Pielgrzym w dolinie Jozafata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003

68 bis. CE A FOST LA ÎNCEPUT

Lui Stanislav Grabias

La-nceput
a fost tăcerea,
glasul trupului,
un scâncet oarecare,
iar apoi primul cuvânt.
Iar tu ziceai: la-nceput a fost cuvântul
și ultimul cuvântul va fi...
Oare asta nu-i dovada idolatrică
a egocentrismului
lui HOMO SAPIENS
dispreț pentru muzica stelelor?
Până ce Poseidon nu va răscoli
din lac prea-curata pupilă,
până ce adâncuri de mări
nu vor sălta spre cer
precum caii năvăși
și spinările de valuri
nu vor sfârâma astă liniște de cristal,
pinii învolburați
și șoapta din ierburi sălbatice.
Simți oare glasul stihilor?
Rembrandt însă privește-n tăcere
de umbre și lumini și-n liniște
gândește,
iar Paganini scutură sufletul Satanei
cu visări adormite fără cuvinte,
chiar dac-a destrămat aerul
cu tonuri decolorate.
Iar tu zici mereu cu ostentație:
la-nceput a fost cuvântul
și ultimul cuvântul va fi,
până ce povestirile biblice
nu se vor topi
în geizerul de la sfârșitul lumii.
Lublin - 9.05.2001.

(după Culegereă” Pelerin în valea Iosafat”, din volumul în limba polonă – Grădinile de argint – Lublin 2003.

69. NIE UMKNIESZ PRZED SOBĄ

Nie umkniesz przed sobą,
cień zawsze podąży w pół kroku.
Wspomnij Norwida,
Aleksandra Gierymskiego i setki im podobnych
miotanych po obczyźnie
z dumą w sercu i tęsknotą w oku.
Choćbyś pragnął porzucić korzeń urodzenia,
pamięć jak kamień młyński u szyi zaciąży.
Gdy na jawie zatrzesz w sobie myśl
to snem powrócą wspomnienia
i czarna nić snuje się przez życie
jak pajęcza struna.
Nie umkniesz przed sumieniem
jeżeli masz taką władzę ducha
i nie zacadzisz się w myśli
pucharem zatrutego wina.
Nie ujdiesz przed bramą Tartaru
przed tą czułością cienia,
co siada przy wezglowiu,
w niespodziewanym czasie
rozmowy z samym sobą.

14.08.2002.

(Z cyklu – Pielgrzym w dolinie Jozaftata – w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003)

69.bis NU VEI SCĂPA(FUGIND) DE TINE

Nu vei scăpa(*fugind*) de tine,
umbra-ți te va prinde mereu
cu jumătate de pas în urmă.
Amintește-ți de Norwid,
de Aleksander Gieromski
și sute de alții ca el
răspândiți prin străinătate
cu mândria în inimi
și cu dorul în priviri.
Chiar de-ai dorit să părăsești
rădăcinile nașterii tale,
memoria
ca o roată de moară îți va atârna de gât.
Dacă-n realitate
ștergi din tine gândirea,
amintirile-ți vor reveni în somn

iar firul negru te va urzi prin viață
ca o pânză de păianjen.
Nu vei scăpa(*fugind*) de conștiință
dacă mai ai atâta putere de spirit
și nu-ți vei otrăvi gândirea
cu un pocal de vin măsluit.
Nu te vei pleca dinaintea porții
Tartarului
dinaintea acelei gingășii a umbrei,
ce ți s-așează la căpătâi,
în clipa(*defel*) așteptată
a convorbirilor
cu tine însuși.

14.08.2002.

(după Culegerea” Pelerin în valea Iosafat”, din volumul în limba polonă – Grădinile de argint – Lublin 2003)

70. DŁONIE MATKI

Dłonie czarne,
spękane, jak rola
z kamienia ciosane,
ręce matki
najczystsze, jak miłość
pachną życiem,
jak kwieczyste łany.
Dłonie czarne,
popiół czarnoziemiu.
Twoje ręce
wycięte z dąbrowy,
najczulsze, najbielsze,
pachną chlebem,
pieśnią polskiej mowy.
Dłonie czarne,
bruzdy poorane.
Twoje ręce
z twardego granitu,
tkliwe i szlachetne,
pachną rosą
wiosennego świtu.

21.09.1990 r.

(Z cyklu – Wrota pamięci - w tomiku „Srebrne ogrody” – Lublin 2003)

70.bis PALMELE MAMEI

Palme negre,
crăpate în dungi, precum ogorul,

făurite din piatră,
palmele mamei
cele mai curate,
precum este iubirea
au miros de viață
ca și lanurile înflorite.
Palme negre,
cenușă de cernoziom.
Mâinile tale
tăiate din dumbravă,
cele mai sensibile,
cele mai albe,
au miros de pâine,
de cântec din baștina polonă.
Palme negre,
brazde arate de dimineață.
Mâinile tale
sunt din granitul cel tare,
tandre și pline de noblețe,
miros ca roua zorilor
de primăvară.

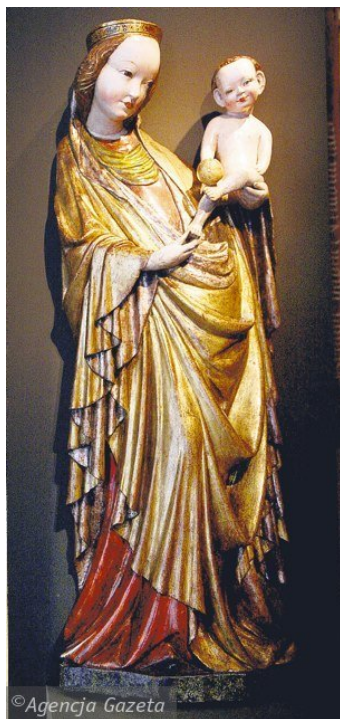
21.09.1990

(după Culegerea "Porțile memoriei", din volumul în limba polonă – Grădinile de argint – Lublin 2003, primit de la Autor.)

Explicații și ilustrații:

Maja desnuda-pictură de Fr. Goya

Madonna z Krużlowa

Kościół w Krużlowej(Małopolska) posiadał gotycką rzeźbę - Madonnę Krużlowską. Teraz tam została kopia.

Biserica din Krużlowa(Malopolska) poseda o sculptură gotică, numită Madonna din Krużlowa, trecută ulterior la Muzeul din Cracovia. În locul acesteia a rămas o copie perfectă făcută de un sculptor contemporan.

Etapa I culegerea: vineri, 2 octombrie 2009 - 5 octombrie 2009;
Etapa II – traducere și ilustrare 5 oct. 2009 – 13 noiembrie 2009
Etapa III – verificare și corectare: 13-14 noiembrie 2009;
Etapa IV – prefațare și reverificare :15 decembrie 2009 - 16 decembrie 2009

Profesor Alexandru G. Șerban